

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2025-10-22
meddelad i
Nacka

Mål nr M 9395-23

SÖKANDE

NCC Industry AB, 556302-3307
170 67 Solna

Ombud: Advokaterna Anders Linnerborg och Emelie Sandberg
Setterwalls Advokatbyrå i Malmö AB
Box 4501
203 20 Malmö

SAKEN

Ansökan om tillstånd till täktverksamhet och vattenverksamhet på fastigheten
Gerstaberg 1:11 i Södertälje kommun

AnläggningsID: 76069
Koordinater i SWEREF 99 TM: 6557201, 647415
Avrinningsområde: 62/63

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen ger NCC Industry AB tillstånd till

1. täktverksamhet enligt 9 kap. miljöbalken inom fastigheten Gerstaberg 1:11 i Södertälje kommun, innebärande att
 - a) till och med den 31 december 2052 loss hålla 20 miljoner ton berg inom det brytområde som framgår av bifogad exploateringsplan (Bilaga M2, rev C, 2025-09-04), bilaga 1,
 - b) under tillståndstiden loss hålla berg samt föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning återvinna entreprenadberg upp till en sammanlagd mängd av totalt högst 800 000 ton årligen,
 - c) krossa och sortera samt bedriva alla till verksamheten i övrigt hörande åtgärder, inklusive krossning och siktning av externt bergmaterial, och
 - d) årligen föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning återvinna 100 000 ton icke-farligt avfall, varav totalt under tillståndstiden 300 000 ton för anläggningsändamål inom området, samt
2. vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken inom verksamhetsområdet på fastigheten Gerstaberg 1:11 i Södertälje kommun genom att
 - a) avsänka grundvattennivån under brytningstiden till lägsta nivå +46 m.ö.h. (RH 2000),
 - b) bortleda allt till tälten inläckande grundvatten,

Dok.Id 859898

Postadress	Besöksadress	Telefon	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	måndag – fredag 08:00–16:30

- c) anlägga en eller flera borrhållarbrunnar inom utpekade brunnsområden (Bilaga M2, rev C, 2025-09-04), bilaga 1, och ur dessa för dammbekämpning och processändamål bortleda grundvatten upp till en mängd om maximalt 10 m³/dygn och maximalt 2 000 m³/år, samt
- d) i övrigt anlägga och bibehålla de anläggningar, dammar, brunnar och ledningar m.m. som erfordras för vattenverksamhetens bedrivande, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan jämte bilagor.

Miljöbedömning

Mark- och miljödomstolen bedömer att den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen med gjorda kompletteringar uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken. Miljöbedömningen kan därmed i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken slutföras.

Villkor

Allmänt villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet.

Brytdjup

2. Uttag av material får inte ske till ett större djup än +47 meter, med undantag för pumpgrupparna som får vara belägna på ett djup om +45 meter (RH 2000).

Gränsmarkering m.m.

3. Verksamhets- och brytområdet ska märkas ut i området på väl synligt sätt och med under verksamhetstiden varaktiga markeringar.

4. På avsnitt med olycksfallsrisker ska allmänheten på tydligt sätt uppmärksammas om riskerna med att beträda området.

Buller

5. Buller från verksamheten, inklusive transporter, inom verksamhetsområdet ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

- 50 dB(A) helgfri måndag–fredag, kl. 06.00–18.00,
- 40 dB(A) nattetid, kl. 22.00–06.00,
- 45 dB(A) övrig tid.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00–06.00.

Uppföljning av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder.

Sprängning, vibrationer och luftstötsvågor

6. Borrning, sprängning och skutknackning får endast bedrivas helgfri måndag–fredag kl. 06.00–18.00. Krossning och siktning kan ske helgfri måndag–fredag kl. 06.00–22.00. Annan verksamhet inklusive transporter får ske även på andra tider.

Vid projekt med in- och utförsel av material under nattetid (kl. 22.00–06.00) överstigande en sammanhängande tidsperiod om fem (5) dygn ska tillsynsmyndigheten meddelas i förväg.

7. Markvibrationer – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – till följd av sprängning, mätt enligt SS 460 48 66, får utomhus vid bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än (1) av de senaste fem (5) mättillfällena och då högst 6 mm/s. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogram.

8. Luftstötståg till följd av sprängningar, mätt enligt SS 02 52 10, får utomhus vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än en (1) av de senaste fem (5) mättillfällena och då högst 150 Pa. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.

9. Information om planerad produktionssprängning ska i god tid före sådan sprängning ges till boende som efterfrågat informationen inom ett avstånd om 1 000 meter från gränsen för täktens brytområde. I informationen ska anges bl.a. beräknad tid för sprängning.

Damning

10. Damning från transportvägar, uppställningsplatser för fordon och upplagsplatser ska så långt möjligt begränsas inom täktområdet. Uppstår problem i omgivningen till följd av damning, åligger det bolaget att vidta åtgärder för att begränsa damningen.

Återvinning av avfall

11. Allt inkommande avfall ska registreras och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall.

12. Avfallsverksamheten omfattar följande avfallsslag:

Avfallsslag	Avfallskod
Betong	17 01 01
Tegel	17 01 02
Andra blandningar av betong, tegel, klinker och keramik än de som anges i 17 01 06	17 01 07
Jord och sten (schaktmassor)	17 05 04 19 13 02 20 02 02
Asfalt	17 03 02

Utöver ovan angivna avfallsslag får bolaget efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och återvinna andra typer av avfall med motsvarande egenskaper.

13. Halterna i de jord- och schaktmassor som tas emot för återvinning eller anläggningsändamål får inte överstiga nivåer för känslig markanvändning enligt Naturvårdsverkets riktvärden för förorenad mark.

Kemiska produkter

14. Drivmedel och övriga kemiska produkter och avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Lagringsytan ska vara utformad så att nederbörd inte ansamlas och så att behållare inte kan skadas genom påkörning. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym eller i ADR-klassad drivmedeltank.

15. Hantering av olja och andra kemikalier samt tankning och uppställning av fordon och maskiner får endast ske på yta där spill och läckage kan omhändertas för att förhindra förorening av yt- eller grundvatten. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig och i anslutning till plats för tankning och där verksamhet i övrigt bedrivs.

Vattenhantering

16. Avledning av vatten från verksamhetsområdet till recipient ska ske via sedimenteringsdammar med oljeavskiljande funktion.

Utgående vatten får inte överskrida följande nivåer beräknade som årsmedelvärden:

<u>Parameter</u>	<u>mg/l</u>
Totalkväve	10
Suspenderande ämnen	25
Oljeindex	1

Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.

17. Den mängd vatten som får avledas från sedimentationsdammarna får uppgå till maximalt 24 l/s.

Efterbehandling

18. Efterbehandling ska ske i enlighet med efterbehandlingsplanen och i samråd med tillsynsmyndigheten. En slutlig efterbehandlingsplan ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast två (2) år innan tillståndstidens utgång. Efterbehandlingen ska vara slutförd senast till tillståndstidens utgång.

Skyddsåtgärder för fåglar och fladdermöss

19. De sumpskogar som avgränsats under WSP:s naturvärdesinventering (Bilaga 2 till bolagets komplettering den 18 mars 2024), bilaga 2, samt angivna som sankmark i bilaga 1, ska undantas från exploatering.

Av det kontrollprogram som bolaget ska ta fram ska framgå att kontroll av påverkan på naturvärden i norra sumpskogen (ID: 84912) och södra sumpskogen (ID: 84910) ska ske fortlöpande.

20. Bolaget ska iaktta en skyddszon om minst 10 meters bredd i enlighet med exploateringsplanen (Bilaga M2, rev C, 2025-09-04), bilaga 1, mot förekommande sumpskog.

21. Avverkning av träd inom verksamhetsområdet får endast ske utanför häcknings- och koloniperiod (1 april –15 augusti).

Hålträd får endast avverkas under perioden december–mars. Avverkning ska ske manuellt.

22. Vid avverkning av aspar inom naturvärdesinventeringens objekt 2 (Bilaga 2 till bolagets komplettering den 18 mars 2024), bilaga 2, ska nya hålträd skapas med motorsåg. Håligheter ska skapas på friska träd inom eller i anslutning till de värdekärnor som pekats ut för fladdermöss.

23. Åtgärder ska vidtas för att minska ljusföroreningar enligt särskild plan i samråd med naturvårdsexpertis, innan brytning påbörjas. Planen ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

24. Fladdermusholkar ska sättas upp inom naturvärdesinventeringens objekt 2 (Bilaga 2 till bolagets komplettering den 18 mars 2024), bilaga 2, på lämpliga ställen. Lika många holkar ska placeras ut som hålträd tas ner.

25. Femton (15) holkar anpassade för entita ska sättas upp i området i samråd med naturvårdsexpertis innan hålträd avverkas.

Skyddsåtgärder för groddjur

26. Sökanden ska anlägga nya groddjurshabitat bestående av minst två nya dammar av likvärdig utformning som vattensamlingen inom brytområdet, i så nära anslutning som möjligt till befintlig vattensamling. Anläggande ska ske i samråd med naturvårdsexpertis och länsstyrelsen.

Av det kontrollprogram som bolaget ska ta fram ska det framgå att kontroll av vattennivå och vattenkvalitet för de nya dammarna ska ske under byggskedet samt hur ofta kontroll ska ske. Av kontrollprogrammet ska även framgå de effektiva åtgärder som ska vidtas om vattennivå och vattenkvalitet inte bedöms motsvara de kvaliteter och nivåer som är nödvändiga för att säkerställa kontinuerlig ekologisk

funktion för de nya fortplantningsområdena. Sådana åtgärder ska tas fram i samråd med naturvårdsexpertis och länsstyrelsen.

27. Sökanden ska placera stenrösen och liknande strukturer i närheten av de nya dammarna för att förbättra åkergradans möjlighet till övervintring i området. Stenrösenas areal ska tillsammans vara minst 40 m² och stenrösen ska vara minst tio (10) i antal.

28. Bolaget ska under minst två säsonger med hjälp av naturvårdsexpertis genom inventering utvärdera de nya dammarnas funktion som fortplantningsområde för groddjur så att kontinuerlig ekologisk funktion inte påverkas negativt. När de nya dammarna har uppnått funktion som fortplantningsområde får befintligt småvatten läggas igen, dock endast under september till oktober. Länsstyrelsen ska underrättas senast tre (3) månader innan igenläggning sker.

29. Bolaget ska inte avverka träd i konstaterade övervintringsområden för groddjur under tidsperiod från den 15 oktober – till den 31 mars. Undantag gäller för konstaterade hålträd.

Ekonomisk säkerhet

30. Tillståndet till miljöfarlig verksamhet får inte tas i anspråk förrän bolaget ställt säkerhet om tiomiljoner (10 000 000) kronor för kostnader för avstädning och efterbehandling av verksamhetsområdet. Säkerheten prövas av mark- och miljödomstolen efter ansökan av bolaget. Säkerheten ska gälla minst två år efter tillståndstidens utgång. Säkerheten ska förvaras hos Länsstyrelsen i Stockholms län.

Kontrollprogram

31. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre (3) månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk.

Av kontrollprogrammet ska framgå bl.a. att kontroll av yt- och grundvatten ska ske fortlöpande.

Kontrollprogrammet ska hållas aktuellt och får i samråd med tillsynsmyndigheten justeras allteftersom verksamheten fortskrider.

32. Tillståndsgiven vattenverksamhet får påbörjas tidigast två (2) månader efter det att ett förslag till kontrollprogram lämnats in till tillsynsmyndigheten.

33. Sökanden ska underrätta tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att meddela

- villkor och försiktighetsmått som behövs avseende arbete under nattetid (villkor 6),
- villkor avseende godkännande av ytterligare avfallsslag (villkor 12),
- ytterligare villkor avseende mottagning av avfall och massor till anläggningen samt undersökning av avfall som tas emot för återvinning (villkor 13),
- ytterligare villkor gällande utsläpp till vatten (villkor 16), samt
- beslut om utformningen av efterbehandlingsplanen (villkor 18).

Igångsättnings tid

Igångsättning för den miljöfarliga verksamheten bestäms till tre (3) år räknat från den dag då denna dom vunnit laga kraft.

Arbetstid

Arbeten för vattenverksamhet ska vara utförda senast inom tio (10) år räknat från den dag då denna dom vunnit laga kraft.

Oförutsedd skada

Tiden, inom vilken anspråk på ersättning i anledning av oförutsedda skador får framställas, bestäms till femton (15) år och räknas från arbetstidens utgång.

Övriga yrkanden

Ersättning för förlorade fastighetsvärden m.m.

Mark- och miljödomstolen avslår samtliga yrkanden om ersättning för förlorade fastighetsvärden och andra skador kopplade till boende/fastigheter.

Övriga yrkanden

Mark- och miljödomstolen avslår samtliga övriga yrkanden som inte har behandlas på annan plats i denna dom.

Prövningsavgiften

Mark- och miljödomstolen fastställer prövningsavgiften slutligt till 34 000 kr. Avgiften är betald.

Rättegångskostnader

NCC Industry AB ska betala ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Stockholms län med 20 800 kr, allt avseende arbete,

På beloppet ska ränta enligt 6 § räntelagen betalas från dagen för denna dom tills betalning sker.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	10
1.1 Bakgrund.....	10
1.2 Målets handläggning.....	10
2. YRKANDEN	10
2.1 NCC Industry AB	10
2.2 Myndigheter och övriga motparter	11
3. ANSÖKAN	13
3.1 Ansökans disposition m.m.	13
3.2 Samråd	14
3.3 Fastighetsförhållanden och rådighet	14
3.4 Behov	15
3.5 Planerade åtgärder	16
3.6 Omgivningsbeskrivning	19
3.7 Miljökonsekvenser.....	23
3.8 Sevesoverksamheten.....	36
3.9 Efterbehandling	37
3.10 Sakägare och skadeersättning.....	37
3.11 Verksamhetens tillåtlighet.....	37
3.12 Ekonomisk säkerhet.....	41
3.13 Villkor m.m.	41
4. ÅTAGANDEN.....	46
5. INKOMNA YTTRANDE.....	47
5.1 Myndigheter	47
5.2 Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn.....	52
5.3 Övriga intressenter.....	53
6. BEMÖTANDE.....	64
6.1 Länsstyrelsen i Stockholm län.....	64
6.2 Miljönämnden i Södertälje kommun	64
6.3 Järna kommunalnämnd.....	70
6.4 Trafikverket.....	71
6.5 SMHI	71
6.6 Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn.....	72
6.7 Bostadsrättsföreningar m.fl.	74

6.8 Närboende m.fl.	75
7. DOMSKÄL	78
7.1 Rådighet	78
7.2 Specifik miljöbedömning	78
7.3 Tillåtlighet	78
7.4 Villkor m.m.	87
7.5 Arbetstid; igångsättningstid	88
7.6 Ersättning för skada; tid för anmälan av oförutsedd skada	88
7.7 Övriga yrkanden	89
7.8 Prövningsavgift	89
7.9 Rättegångskostnader	89

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

NCC Industry AB har ansökt om tillstånd för ny täktverksamhet för brytning av berg på fastigheten Gerstaberg 1:11 i Södertälje kommun.

Ansökan omfattar även tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att leda bort inläckande grundvatten från takten samt att anlägga borrhälsbrunnar för uttag av processvatten.

Den planerade täktverksamheten inkluderar hantering av sprängämne och innebär s.k. sevesoverksamhet på den lägre kravnivån.

1.2 Målets handläggning

Ansökan kom in till mark- och miljödomstolen den 21 december 2023 och kungjordes den 20 augusti 2024. Bolaget har kompletterat underlagsmaterialet. Yttranden över ansökan med underlagsmaterial har kommit in från olika intressenter och bemötts av bolaget.

Den 11 december 2024 beslutade mark- och miljödomstolen att vilandeförklara målet (se aktbil. 111 och 112). Handläggningen återupptogs i mars år 2025. Huvudförhandling och syn genomfördes den 2–4 september 2025. Viss ytterligare skriftväxling har skett efter förhandlingen.

2. YRKANDEN

2.1 NCC Industry AB

NCC Industry AB (i fortsättningen bolaget eller NCC) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska ge bolaget tillstånd

1. till täktverksamhet enligt 9 kap. miljöbalken inom fastigheten Gerstaberg 1:11 i Södertälje kommun, innebärande att
 - a) till och med den 31 december 2052 loss hålla 20 miljoner ton berg inom det brytområde som framgår av bifogad exploateringsplan, Bilaga M2 (rev C, 2025-09-04),
 - b) under tillståndstiden loss hålla berg samt föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning återvinna entreprenadberg upp till en sammanlagd mängd av totalt högst 800 000 ton årligen,
 - c) krossa och sortera samt bedriva alla till verksamheten i övrigt hörande åtgärder, inklusive krossning och siktning av externt bergmaterial, och
 - d) årligen föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning återvinna 100 000 ton icke-farligt avfall, varav totalt 300 000 ton för anläggningsändamål inom området, samt

2. till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken inom verksamhetsområdet på fastigheten Gerstaberg 1:11 i Södertälje kommun genom att
 - a) avsänka grundvattennivån under brytningstiden till lägsta nivå +46 m.ö.h. (RH 2000),
 - b) bortleda allt till täkten inläckande grundvatten,
 - c) bortleda maximalt 10 m³ grundvatten/dygn och maximalt 2 000 m³ grundvatten/år för dammbekämpning och processvatten samt att anlägga en eller flera borrhälsbrunnar för denna bortledning inom de utpekade brunnsområdena i Bilaga M2 (rev C, 2025-09-04), och
 - d) i övrigt anlägga och bibehålla de anläggningar, dammar, brunnar och ledningar m.m. som erfordras för vattenverksamhetens bedrivande,allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan jämte bilagor.

NCC Industry AB har även yrkat att mark- och miljödomstolen ska

1. bestämma tiden för igångsättning av den miljöfarliga verksamheten till 3 år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,
2. bestämma arbetstiden för vattenverksamheterna till 10 år från den dag domen vunnit laga kraft,
3. bestämma tiden för anmälan av anspråk om ersättning för oförutsedd skada på grund av vattenverksamheten till 15 år räknat från utgången av arbetstiden, samt
4. fastställa villkor för verksamheten enligt bolagets förslag (se avsnitt 3.13 nedan).

2.2 Myndigheter och övriga motparter

2.2.1 Myndigheter

Länsstyrelsen i Stockholms län har, som myndigheten slutligt angett sin inställning, inte något att erinra mot att tillstånd ges givet att länsstyrelsens synpunkter på villkorsregleringen tillgodoses.

Länsstyrelsen har förbehållit sig rätt till ersättning för rättegångskostnader.

Miljönämnden i Södertälje kommun har angett att den ansökta verksamheten inte bör tillåtas med hänvisning till att lokaliseringen är olämplig, att verksamheten medför negativ påverkan på natur- och vattenområde, friluftsliv och närboende samt att verksamheten medför en ökad tung trafik till och från området, vilket leder till ytterligare påfrestning på ett redan hårt belastat vägnät med ökade risker för olyckor och störningar som följd. Om verksamheten ändå tillåts ska ytterligare villkor beslutas.

Järna kommunalnämnd har angett att den ansökta verksamheten inte bör tillåtas med hänvisning till att lokaliseringen är olämplig, att verksamheten medför negativ påverkan på friluftsliv och närboende samt att verksamheten medför en ökad tung trafik till och från området, vilket leder till ytterligare påfrestning på ett redan hårt belastat vägnät med ökade risker för olyckor och störningar som följd.

2.2.2 Övriga motparter

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn har motsatt sig att tillstånd meddelas med hänvisning främst till artskydd, strandskydd, begränsningar för det rörliga friluftslivet samt negativ påverkan till följd av buller, damning och risk för övergödning m.m.

Övriga motparter (däribland ett stort antal enskilda och bolag med verksamhet i närområdet) har motsatt sig att tillstånd meddelas. De har hänvisat främst till artskydd och naturvärden, negativ påverkan på friluftsliv, olägenheter till följd av främst vibrationer, buller och damning, samt risker och olägenheter till följd av ökad tung trafik. Några enskilda har även hänvisat till barnkonventionen samt risk för negativ påverkan på enskilda brunnar samt miljökvalitetsnormer för ytvatten samt risken för allvarliga kemikalieolyckor.

Några enskilda har även yrkat ersättning för minskade fastighetsvärden eller annan skada som man menar blir följden om ett tillstånd ges enligt ansökan, enligt följande.

- Mats Alvér och Sofie Alvér, Björn Sylwan, Jari Viberg och Pia Vikberg, Jan Åkerlund och Marie Kristensen har begärt skadestånd på 650 000 kr för deras respektive fastighet. Mats Alvér har tillagt att rätten till ersättning för värdeminskning under alla omständigheter ska fastställas i tillståndet.
- Viktoria Hellmark och Christian Hellmark har begärt skadestånd på 750 000 kr.
- Peter Onsfalk och Therese Forsling-Onsfalk har begärt skadestånd på 600 000 kr.
- Örjan Rasmusson och Agneta Rasmusson, Melanie Björlund och Michel Björklund samt Elena Persson har begärt skadestånd på 400 000 kr för deras respektive fastighet samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför. Örjan Rasmusson har tillagt att rätten till ersättning för värdeminskning under alla omständigheter ska fastställas i miljötillståndet.
- Tommy Hall har begärt skadestånd på 310 000 kr samt ersättning för de ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.
- Lina Wigermo och Erik Wigermo har begärt skadestånd på 290 000 kr samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.
- Emma Mattola och Victor Karlsson har begärt skadestånd på 332 500 kr samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster, luftfilter och egendom medför.
- Anneli Lindberg och Patrik Lindberg har begärt skadestånd på 342 000 kr samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.

- Carola Klingvall har begärt skadestånd på 345 500 kr samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.
- Olle Carlid samt Louise Svensson och Henrik Svensson har begärt skadestånd på 300 000 kr för deras respektive fastighet.
- Åsa Ringström och Mats Ringström har begärt skadestånd på 460 000 kr samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.
- Camilla Orre och Stefan Swärdborn har begärt skadestånd på 5 procent av värdet avseende deras fastighet samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.
- Göran Alhström och Katja Alhström har begärt skadestånd på 350 000 kr samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.
- Benny Hansen har begärt skadestånd på 353 000 kr samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.
- Harto Härmäläinen har begärt skadestånd på 425 000 kr samt ersättning för ökade kostnader som driften av solpaneler och behovet av frekventare rengöring av fönster och egendom medför.
- Johan Persson och Anders Wahlqvist har begärt skadestånd på 5 procent av värdet avseende deras respektive fastighet.
- Agnes Haage, Daniel Jonsson, Carina Mattsson och Thomas Mattsson har, som de får uppfattas, rätten till ersättning för minskade fastighetsvärden m.m. ska fastställas i miljötillståndet.

3. ANSÖKAN

3.1 Ansökans disposition m.m.

Ansökan består av en ansökningshandling med bilagor, som utgör en integrerad del av ansökan. För mer utförlig teknisk och miljöteknisk information hänvisas till bilagorna, främst den tekniska beskrivningen (TB) med bilagor, och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). Till ansökan har initialt bifogats

- Teknisk beskrivning (bilaga A)
- Ritningsbilaga M1-M3 (bilaga A1)
- Instruktion stickprovstagning vid införsel (bilaga A2)
- Beräkning av platsspecifika riktvärden (bilaga A3)
- Miljökonsekvensbeskrivning (bilaga B)
- Samrådsunderlag (bilaga B1)
- Trafikutredning (bilaga B2)
- Hydrogeologisk utredning (bilaga B3)
- Bullerutredning (bilaga B4)
- Riskutredning för täkt av berg (bilaga B5)
- Naturvärdesinventering (bilaga B6)
- Artinventering och artskyddsutredningar (bilaga B7)

- Arkeologisk utredning (bilaga B8)
- Handlingsprogram – Seveso (bilaga C)
- Behovs- och lokaliseringsutredning (bilaga D)
- Nyttjanderättsavtal (bilaga E)
- Beräkning av ekonomisk säkerhet (bilaga F)

Under målets handläggning har bolaget kompletterat underlagsmaterialet med

- Uppdaterad behovs- och lokaliseringsutredning (aktbil. 9)
- Uppdaterad naturvärdesinventering (aktbil. 10)
- Uppdaterad artskyddsutredning groddjur (aktbil. 11)
- Uppdaterad artskyddsutredning fladdermöss och fåglar (aktbil. 12)
- Komplettering: hydrogeologi (aktbil. 13)
- Uppdaterad artskyddsutredning groddjur (aktbil. 106)
- Uppdaterad artskyddsutredning för fladdermöss och fåglar (aktbil. 107)
- Komplettering hydrogeologi (aktbil. 108)
- Platsspecifika riktvärden för massor (aktbil. 109)
- Uppdaterad behovsutredning (aktbil. 110)
- Uppdaterad artskyddsutredning för fladdermöss och fåglar (aktbil. 116)
- Uppdaterad artskyddsutredning för groddjur (aktbil. 117)
- Konsoliderade versioner av yrkanden, villkorsförslag och åtaganden (aktbil. 133, 152 och 162)
- Uppdaterad exploateringsplan (aktbil. 153)
- Uppdaterad exploateringsplan (aktbil. 168)
- Karta: befintliga förhållanden (aktbil. 169)
- Förslag till efterbehandlingsplan (aktbil. 170)
- Koordinatlista brytpunkter (aktbil. 171)
- Slutlig version av yrkanden, villkorsförslag och åtaganden (aktbil 172)

Alla höjdhänvisningar i ansökningshandlingarna avser höjdsystem RH2000.

3.2 Samråd

Verksamheten medför enligt 6 § punkt 2 b miljöbedömningsförordningen (2017:966) betydande miljöpåverkan. Bolaget har därför genomfört ett avgränsningssamråd. Samråd har genomförts med myndigheter, närboende, berörda föreningar och organisationer genom utskick av brev, samrådsunderlag, möte samt kungörelse i DN och Länstidningen. Se samrådsredogörelsen (bilaga B1).

Bolaget har inför framtagande av denna ansökningshandling med tillhörande bilagor tagit hänsyn till och beaktat de i samrådet inkomna synpunkterna.

3.3 Fastighetsförhållanden och rådighet

3.3.1 Fastigheter inom verksamhetsområdet

Ansökt verksamhet avses bedrivas på fastigheten Gerstaberg 1:11 i Södertälje kommun. Bolaget har rådighet över området genom nyttjanderättsavtal (bilaga E). Nyttjanderättsavtalet avser samtliga verksamheter och gäller till och med den 31 december 2052, dvs. under hela tillståndstiden.

Bolaget har även rådighet för bortledandepunkten för grundvatten samt för uttag från brunn som sker på samma fastighet.

3.3.2 Fastigheter som berörs av vattenverksamheten utanför verksamhetsområdet

Bolaget har inför ansökan tagit fram ett beräknat påverkansområde för vattenverksamheten, se den hydrogeologiska utredningen i bilaga B3. Påverkansområdet beskriver den planerade grundvattenavsänkningen inom vilket belägna fastigheter anses berörda av vattenverksamheten enligt 9 kap. 2 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

3.4 Behov

I behovs- och lokaliseringsutredningen beskrivs regionens behov av bergmaterialet utifrån bland annat befolkningsmängd och planerade byggprojekt. Sammantaget bedöms efterfrågan vara större än utbudet från befintliga täkter, vilket medför att det föreligger ett objektivet behov av täktverksamheten.

Behovet av bergmaterial förutspås av SGU att öka, något som de även pekat ut i sin långtidsprognos. Prognosen för behovet i Stockholms län visar på en ökning från 19,1 miljoner ton mellan åren 2021–2030 till 25,3 miljoner ton mellan åren 2031–2050. Det föreligger således behov av ifrågavarande verksamhet i länet.

Slutsatserna i behovs- och lokaliseringsutredningen är att behovet av bergmaterial kommer att vara stort i framtiden kopplat till kommande bostads- och infrastrukturprojekt. Dessutom är ett par detaljplaner (Moraberg och Snebro) som har genererat mycket berg i området på väg att avslutas, det finns således behov av att ersätta detta berg från annat håll. Även ett flertal av de kringliggande täkterna har tillstånd som löper ut före 2030 vilket gör att behovet av nya täkter i södra Stockholm kan öka ytterligare inom en snar framtid. Det får således utifrån ovan samt bilaga D anses visat att det finns behov av att etablera en ny täkt i området.

Det entreprenadberg som kan uppstå från stora byggprojekt inom Stockholmsområdet når inte detta område på grund av de långa transportavstånden. Vid bedömning av behov av bergtäkter i området ska hänsyn således inte tas till överskott av entreprenadberg från Stockholmsområdet.

Det kan även slutligen konstateras att bolaget inte hade ansökt om täktverksamhet i ett område där behov inte föreligger. Ett sådant projekt hade, mot bakgrund av de mycket höga etableringskostnaderna, inte varit affärsmässigt motiverat.

Se i övrigt behovs- och lokaliseringsutredningen (bilaga D) samt aktbil. 9 och 110.

3.5 Planerade åtgärder

Verksamheten avser täkt av berg, återvinning av externa schakt- och betongmassor, återvinning av entreprenadberg samt bortledning av grundvatten.

3.5.1 Miljöfarlig verksamhet

Den ansökta verksamheten omfattar ett uttag om totalt 20 miljoner ton berg under en tillståndstid om cirka 30 år. Produktionen (täktverksamhet och återvinning av entreprenadberg) planeras att uppgå till maximalt 800 000 ton per år. Täktverksamheten inkluderar avbaning av massor, borrarbete inför sprängning, lossställning, skutknackning av stora bergblock efter sprängningar, krossning och siktning av material samt löpande interna materialtransporter och uttransporter. I den tekniska beskrivningen (bilaga A) finns en mer utförlig och detaljerad beskrivning av samtliga moment av täktverksamheten.

Verksamheten inkluderar även återvinning av icke-farligt avfall upp till en mängd av 100 000 ton per år.

Bolaget planerar att ta emot returavfall och bearbeta materialet genom krossning till asfaltgranulat som sedan kan användas vid tillverkning av ny asfalt. (Tillverkning av asfalt ingår däremot inte i den ansökta verksamheten utan asfaltgranulatet kommer att transporteras till olika asfaltverk.)

Normal arbetstid för täktverksamheten kommer att vara helgfria vardagar kl. 06–18. Under dessa tider kommer borrarbete, sprängning och skutknackning ske. Krossning och siktning kommer att ske kl. 06–22. Lastning, transport av material, återvinning och masshantering m.m. kan komma att ske även övrig tid, förutsatt att gällande bullerkrav innehålls.

3.5.2 Vattenverksamheten

Då täktverksamheten behöver ske i torrhet krävs att allt inläckande grundvatten till brytområdet bortleds. Bortledning av grundvatten är vattenverksamhet enligt 11 kap. 3 § 6 p. miljöbalken och tillståndspliktigt. Detta beskrivs närmare i bilaga B (MKB). Inom ramen för verksamheten bortleds även nederbördsvatten, vilket även ingår i tillståndsansökan. Bortledning av nederbördsytvatten är dock inte vattenverksamhet och inte heller tillståndspliktigt enligt 11 kap. miljöbalken. Bortledandet av nederbördsvatten regleras av ansökans allmänvillkor, men ingår i villkor om bortledning från sedimentationsdamm samt i beräknad prövningsavgift.

Vid fullt utbruten täkt beräknas det inläckande grundvattnet uppgå till ca 0,9 l/s räknat som årsmedelvärde. En hydrogeologisk utredning finns bifogad i bilaga B4 (se även aktebil. 13).

Grund- och nederbördsvatten samlas i syltan samt i en pumpgrop på täktbotten. Härifrån pumpas vattnet i sluten ledning till sedimentationsdammarna. Från dammarna kommer vattnet att avledas mot Vaskasjöarna nordost om verksamheten.

Utgående vatten från täkten kommer att genomgå provtagning och utvärdering enligt bolagets villkor och kontrollprogram. Sedimentationsdammarna kommer att förses med olje- och partikelavskiljande funktion.

Ansökan inkluderar även anläggande av borrhälsbrunnar för dricks- och processvatten. Uttaget vatten kommer att nyttjas för bland annat hygien och dricksvatten för personalen som arbetar i täkten, men även för tvättning av material och dammbekämpning. Volymen för dessa ändamål är begränsad och förändrar inte det influensområde som uppstår genom täktverksamheten i övrigt.

3.5.3 Kemikaliehantering

Kemiska produkter som kommer att användas i verksamheten utgörs bl.a. av diesel, sprängämnen samt motor- och hydrauloljor. I TB:n, samt i villkor, beskrivs hur dessa kemikalier hanteras i verksamheten.

Sprängmedlen som används är i huvudsak pumpbara och levereras som bulk i lastbil till sprängplatsen strax före laddning. Inga sprängämnen förvaras således inom verksamhetsområdet. I fordonet förvaras produkterna i åtskilda behållare som var för sig inte utgör ett funktionellt sprängmedel.

Den ansökta verksamheten kan innebära användning av mer än 10 ton, men mindre än 50 ton, sprängämne per sprängtillfälle och utgör därmed en Sevesoverksamhet enligt den lägre kravnivån, lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Ett handlingsprogram bifogas ansökan i bilaga C.

3.5.4 Borrning, sprängning och krossning

Borrning av hål för sprängmedel sker inför sprängning. Sprängning beräknas ske vid 12–15 tillfällen under ett år med maxproduktion. Vid normalproduktion förväntas 5–10 sprängningar utföras per år. Därefter sker skutknackning av större block inför krossning och sortering av materialet. En mer utförlig beskrivning av verksamheten finns i bilaga A (TB).

3.5.5 Transporter

Material lastas från upplag med hjälp av hjullastare eller liknande och transporteras från området med lastbil, med eller utan släp.

Transporter till och från täkten sker med lastbil, huvudsakligen längs med väg 515 (Tvetavägen) norrut mot Södertälje. Antalet fordonsrörelser vid normala

produktionsnivåer beräknas till cirka 110 per arbetsdag, samt vid maximal produktion till 280 se närmare avsnitt 9 i Bilaga A.

Transporter kommer vanligtvis att ske på helgfria vardagar kl. 06–18 men även andra tider kan förekomma.

3.5.6 Avbaningsmassor;

Inom brytområdet täcks berget mestadels av tunna jordlager (0–3 m). Verksamheten omfattar nyttiggörande av de avbaningsmassor som uppstår vid friläggande av berg inför sprängning. Avbanade massor kommer att nyttiggöras inom verksamheten som anläggningsmaterial eller till efterbehandling.

3.5.7 Återvinning av icke-farligt avfall och hantering av entreprenadberg

Externa massor

Bolaget avser att ta emot icke-farligt avfall för återvinning. Mottagna betongmassor återvinns och säljs till olika bygg- och anläggningsändamål. Återvunna jord- och schaktmassor används till externa bygg- och anläggningsprojekt samt för jordproduktion. Jord- och schaktmassor som ska återvinnas genom förädling och försäljning, samt betong-, jord- och schaktmassor som tas in på anläggningen för återvinning för anläggningsändamål, ska klara nivåerna för känslig markanvändning enligt Naturvårdsverkets riktvärden för förorenad mark. Bolaget har inför ansökan tagit fram en bedömning av de platsspecifika riktvärden, se bilaga A3 till ansökan (se även aktbil.109). Flera av parametrarna överskrider halterna för känslig markanvändning varför villkorsförslaget om att halterna ska klara nivåerna för känslig markanvändning får anses utgöra en försiktighetsåtgärd.

Ansökan omfattar även mottagande och återvinning av entreprenadberg. För den mängd entreprenadberg som tas emot och förädlas kommer maximal utförsel av utsprängt berg minska i motsvarande mån. De maximala utgående mängderna av berg kommer således inte att öka med anledning av mottagandet av entreprenadberg.

I täktens inledande skede kommer mottagning av externa massor främst att användas för anläggandet av anslutningsvägen, se nedan.

Mottagningskontroll

Sökanden har rutiner för kontroll av mottagna betong-, jord- och schaktmassor samt entreprenadberg, se bilaga A2. En redogörelse för mottagningskontrollen framgår även av bilaga A till ansökan.

Mottagningskontroll av returafalt sker på liknande sätt som hanteringen av övriga externa massor, dvs. en införselblankett fylls i för varje enskilt projekt med uppgifter om bland annat mängder, plats och genomförd kontroll av stenkolstjära. Kontrollen av stenkolstjära kan ske okulärt och genom lukt, med sprayfärg och UV-

lampa eller genom analys på labb beroende på riskbedömningen i det enskilda fallet. Vid eventuell analys ska halten av summan 16-PAH underskrida 70 ppm (70 mg/kg). Om karaktäriseringen visar att projektet inte omfattar tjärasfalt godkänns införseln. Vid mottagning sker stickprovskontroll enligt bolagets interna instruktion, se ansökans bilaga A2.

3.5.8 Anslutningsväg m.m.

Bolaget avser att etablera en anslutningsväg till tälkten. Anslutningsvägen mellan tälkten och väg 515 (Tvetavägen) kommer att vara enskild och skötas av bolaget. Förslag på korridor för anslutningsväg framgår av figur 3.12.1 i bilaga B (MKB).

Anslutning av den enskilda vägen till Tvetavägen kommer att ske efter ansökan till Trafikverket. Trafikverket har under samrådet haft positiv inställning till det föreslagna alternativet, se trafikutredning i bilaga B2.

Det är i dagsläget inte bestämt om anslutningsvägen (i sin helhet) kommer att asfalteras eller anläggas som en grusväg. För att minimera utdrag av grus och smuts på väg 515 har dock bolaget åtagit sig att installera en färst några tiotal meter innan utfarten till allmän väg samt att därutöver asfaltera sträckan mellan färsten och allmän väg. Den asfalterade sträckan kommer även att sopas regelbundet. Att vidta ytterligare åtgärder bedöms inte nödvändigt. Det får anses mer rimligt att bolaget ska inkludera renhållning av utfartsvägen inom ramen för verksamhetens kontrollprogram och att domstolen ställer krav på funktion snarare än teknisk lösning. En automatiskt vattenbaserad hjultvätt är en stor investering, har hög energi- och vattenförbrukning samt en hög underhållskostnad. Detta kan inte anses skäligt i en bergtäkt där den absolut största majoriteteten av underlaget utgörs av bergmaterial. Vid minusgrader kan problem uppstå med den vattenhantering som en hjultvätt med hjälp av vatten medför.

Bolaget har stor erfarenhet av täktverksamhet och menar att de planerade åtgärderna för rengöring av däck kan anses som fullgoda utan en vattenbaserad hjultvätt. Om planerade åtgärder i efterhand ej visar sig tillräckliga finns andra åtgärder att vidta, samt installationsmöjligheter av olika slag som kan bidra till att minska att material från tälkten kommer ut på allmän väg.

3.6 Omgivningsbeskrivning

3.6.1 Geografisk orientering

Planerad bergtäkt ligger ca 5 km sydväst om Södertälje, 8 km sydost om Nykvarn samt 3 km norr om Järna. De direkta omgivningarna domineras av produktionsskog. Planerat täktområde ligger inom ett höjdområde, omkring 50–75 m.ö.h. Direkt söder om planerat verksamhetsområde finns åkermark och i nordost ligger två mindre sjöar. Drygt 200 m norr om planerat verksamhetsområde ligger en aktiv återvinningscentral och deponi. Sörmlandsleden löper som närmast omkring 100 m

norr om planerat verksamhetsområde. Den planerade anslutningsvägen kommer att korsa Sörmlandsleden. En luftledning för elöverföring (400 kV) löper ca 250 m söder om ansökt täkt.

Närmaste bostadshus ligger ca 570 m söder om planerat verksamhetsområde (Slåbacken). Därutöver finns Lilla Römora ca 720 m väster om verksamhetsområdet. Samlad bebyggelse tillhörande Lerhaga finns omkring 900 m nordost om planerad täkt och i Kallfors drygt 900 m från täkten i sydvästlig riktning.

Verksamheten är lokaliserad i ett skogsmarksområde med produktionsskog. Den planerade verksamheten omfattar ett verksamhetsområde på omkring 55 ha varav brytområde på omkring 44 ha. Utöver detta planeras även en ny väganslutning från täkten till Tvetavägen. För karta över bryt- och verksamhetsområde se ritningsbilaga M1.

3.6.2 Naturmiljö, växt- och djurliv

Den ansökta täkten är belägen i ett område med få skyddade naturområden enligt miljöbalken. Närmsta formellt skyddade område är ett Natura 2000-område sydväst om sjön Lanaren, ca 2 km från planerat verksamhets- och brytområde, se figur 6.8.1 i MKB:n.

Skogsstyrelsen har pekat ut värdefulla skogliga naturmiljöer i form av nyckelbiotoper, sumpskogar och områden med naturvärden. Runt om ansökt verksamhetsområdet finns några sådana objekt, framförallt sumpskog.

Bolaget har under år 2022 genomfört en standardiserad naturvärdesinventering (NVI) inom ett område på omkring 125 ha som omfattar hela det ansökta verksamhetsområdet inkl. anslutningskorridoren och en buffert runt dessa (bilaga B6). Vid fältinventeringen identifierades totalt 14 naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet. Ett av objekten tilldelades naturvärdesklass 2, sju objekt tilldelades naturvärdesklass 3 och resterande sex tilldelades naturvärdesklass 4. I samband med inventeringen noterades sju naturvårdsarter av vilka revlumner, liljekonvalj, fiskmås och snok omfattas av fridlysningsbestämmelser, se figur 6.8.1.2 i MKB:n.

Bolaget har genomfört en fladdermusinventering inför upprättande av ansökan (bilaga B7). Resultaten visar att området har den förväntade fladdermusfaunan som vanligen finns i liknande skogsområden med liknande förutsättningar. I norra delen är skogen mer varierad med ett flertal sumpskogar som utgörs av flerskiktade skogar med inslag av gläntor. Sannolikt har dessa miljöer en god insektsproduktion vilket gynnar fladdermössen vilket också kan utläsas ur resultaten. Även de fuktiga kantzonerna med lämnade hänsynsytor av löv på hyggena och myrmarkerna i nordöst hade stor aktivitet av fladdermöss. Den norra delen av utredningsområdet hade både fler arter, fler individer och fler antal registreringar vilket tyder på att denna del är viktigare för flera av fladdermössen än den södra delen.

Bolaget har även genomfört en fågelinventering inför upprättande av ansökan. Totalt observerades 32 fågelarter inom inventeringsområdet, varav 7 arter är upptagna i rödlistan och 1 är upptagen i fågeldirektivets bilaga 1. Av de 32 fågelarterna bedömdes 24 arter häcka inom inventeringsområdet. Fem arter betraktas endast som förbiflygande. Nattskärra är den enda art som är observerad och som antas häcka inom utredningsområdet och som upptas i fågeldirektivets bilaga 1.

Bolaget har även genomfört en groddjursinventering i småvattnet innanför planerat brytområde inför upprättande av ansökan. Sammanlagt gjordes fyra fynd av åkergroda och ett fynd av vanlig padda. Två av åkergrodorna var hanar i lekdräkt. Samtliga fynd av groddjur gjordes längs den norra stranden. Både åkergroda och vanlig padda använder troligen det aktuella vattnet för reproduktion. Inga salamandrar, fiskar eller kräfter observerades under inventeringen.

3.6.3 Kulturmiljö

Varken inom verksamhetsområdet eller utredningsområdet för anslutningsväg förekom tidigare några kända lämningar. Länsstyrelsen har dock i samrådet meddelat att ytterligare utredningar behövs för att klargöra om det trots allt finns historiska lämningar i området. Arkeologisk utredning Etapp 1 och 2 har därför utförts, se bilaga B8. Totalt kom 39 objekt att pekas ut inom utredningsarbetet. 17 objekt erhöll nummer i Kulturmiljöregistret (KMR). Övriga objekt bedömdes som Övrig Kulturhistorisk Lämning. I övrigt, se avsnitt 6.9 i MKB:n.

Bolaget kommer att genomföra en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte. Ansökan om att få genomföra detta kommer att inlämnas till länsstyrelsen efter att tillstånd för verksamheten vunnit laga kraft men innan täktverksamheten påbörjas.

3.6.4 Områdesskydd och riksintressen m.m.

Runt Vaskasjöarna, nordost om verksamheten, gäller generellt strandskydd upp till 100 m. Varken brytområde, verksamhetsområde eller anslutningsväg kommer att lokaliseras inom strandskyddat område.

Inga kända objekt som omfattas av det generella biotopskyddet, så som alléer, stenrösen eller stenmurar i jordbrukslandskapet, berörs av det ansökta verksamhetsområdet eller vägkorridoren.

Kustområdena och skärgården i Stockholms län är närmast liggande riksintresse för rörligt friluftsliv och återfinns ca 3,5 km sydost om ansökt täktområde. Inget riksintresse för friluftslivet förekommer inom 5 km från täktområdet.

3.6.5 Geologiska förhållanden

Berget i närheten av bergtälten består i huvudsak av intrusiva bergarter inklusive granit. I området finns även vacka. Geologin beskrivs utförligt i den tekniska beskrivningen (bilaga A).

3.6.6 Hydrogeologiska förhållanden

Närmaste utpekade grundvattenförekomst ligger cirka 2 km väster om tälten. Därefter finns grundvattenförekomster på ca 2,5 km avstånd mot sydväst respektive 5 km mot sydost. Inget av dessa områden ligger inom det vattenstråk som används för tälternas utpumpade vatten. Det förekommer inga grundvattenmagasin i jord inom påverkansområdet.

En hydrogeologisk utredning bifogas i bilaga B3 där beskrivning av verksamhetens påverkan på grundvattennivåer i jord och berg kring tälten beskrivs. Påverkansområdet, definierat som den yttre gränsen av en beräknad nivåpåverkan i jord på 0,3 m (se figur 6-6 i bilaga B3). I området förekommer inga kända eller förmodade grävda brunnar vilket i så fall motiverar att 0,1 m gränsen skulle vara av intresse.

3.6.7 Brunnar och markavvattningsföretag

Nedströms tälten finns ett markavvattningsföretag, Gerstaberg. Det finns även två andra markavvattningsföretag norr om tälten, dessa kommer emellertid inte att påverkas av verksamheten och beskrivs därför inte mer i ansökan. Se även kompletterande hydrogeologisk utredning, aktbil. 13.

En figur över brunnar och uttagsmöjligheter i berg i området finns i den hydrogeologiska utredningen, se figur 5-3 i bilaga B3 till ansökan. I figuren framgår att det inte finns några brunnar i närheten av verksamhets- eller påverkansområdet.

3.6.8 Planförhållanden och markanvändning

Området är inte utpekad för särskilt ändamål i översiktsplanen. Det aktuella området är inte inom något av de fem utpekade områden i kommunen som klassats som "Större relativt opåverkade markområden".

Varken det ansökta verksamhetsområdet eller utredningskorridoren för anslutningsväg omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser.

Det förekommer inga sättningskänsliga objekt inom påverkansområdet. Markanvändningen i närområdet utgörs av produktionsskog.

3.7 Miljökonsekvenser

3.7.1 Utsläpp till luft; störning från ljus

Den planerade verksamheten kommer att påverka luften genom avgasutsläpp från maskinparken, interna transporter inom verksamhetsområdet och genom trafik till och från området. Utsläppen från fordon innebär utsläpp av koldioxid, kväveoxider, kolväten, partiklar, kolmonoxid och svaveloxider.

Risk för damning uppstår i samband med sprängning samt, vid torr väderlek och blåst, från upplag, materialbearbetning och transporter.

Eftersom risk för överskridande av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft i princip kräver tät trafik i stadsmiljö, bedöms verksamheten inte medverka till att miljökvalitetsnormerna för utomhusluft överskrids. Tillskotten av avgasutsläpp från ansökt verksamhet bedöms i sammanhanget vara så små att något överskridande av gällande miljökvalitetsnormer inte sker.

Bolaget har föreslagit en rad åtgärder för att minska utsläppen till luft, se avsnitt 6.4 i MKB:n. Den planerade verksamhetens bidrag till luftföroreningar bedöms i sammanhanget som liten. I föreliggande fall, med vidtagna skyddsåtgärder, och med verksamhet utanför tätbebyggt område ses inga risker att djur, växter eller kulturvärden på lokal nivå skulle ta skada. Verksamhetens luftutsläpp bedöms inte heller påverka människors hälsa på lokal nivå.

Jämfört med nollalternativet bedöms den planerade verksamheten innebära obetydliga konsekvenser avseende utsläpp till luft. Nollalternativet innebär att inga täktrelaterade utsläpp uppkommer på den ansökta platsen. Däremot kommer utsläppen vid ett nollalternativ att uppstå någon annanstans eftersom samhällets behov av bergmaterial kommer att försörjas från alternativa täkter. Detta kommer i flera fall att medföra mer utsläpp eftersom transportavstånden till avsättningsområdet sannolikt blir längre jämfört med ansökt alternativ.

Bolaget kommer, utöver de strålkastare som finns på arbetsmaskinerna, att ha ett behov av enstaka belysningspunkter för att bedriva verksamheten. Belysning kommer i förekommande fall att riktas nedåt mot mark/arbetsområden. Dock kommer ingen belysning att vara tänd (annat än t.ex. vid infartsgrinden) utanför täktens drifttider förutom eventuell belysning som aktiveras av rörelsesensorer som en del i stöldsdyddssyfte. Det innebär alltså att det inte kommer att vara belyst inom verksamhetsområdet under nattetid eller helger. Det kommer inte heller att installeras några master eller andra höga objekt som omfattas av hinderbelysningskrav för luftfart.

3.7.2 Påverkan på pågående markanvändning

Produktionsskogen på platsen kommer att försvinna allt eftersom täktverksamheten fortskrider. Den planerade verksamheten bedöms emellertid inte leda till negativa konsekvenser för markanvändningen utanför verksamhetsområdet. Ansökan medför samtidigt positiva konsekvenser för den regionala ballastförsörjningen och den cirkulära masshanteringen.

Sammantaget och jämfört med nollalternativet bedöms ansökt verksamhet medföra små negativa konsekvenser för den pågående markanvändningen. Helt lokalt blir konsekvenserna stora eftersom markanvändning ändras helt, men i ett större perspektiv handlar det om mycket små arealer produktionsskog som kommer att påverkas. Eftersom det inte planeras för någon vattenfylld täkt som efterbehandlingsmetod finns möjligheten att låta marken helt eller delvis återgå till skogsmark.

3.7.3 Påverkan på motstående intressen

Potentiella intressen som skulle kunna skadas av de förutsebara förändrade vattenförhållandena är normalt brunnar, grundvattenförekomster, grundvattenberoende ekosystem samt byggnader och anläggningar inom sättningskänslig mark.

Två sumpskogarna inom påverkansområdet samt markavvattningsföretaget nedströms täkten skulle kunna påverkas, vilket beskrivs nedan (se avsnitt 3.7.4 och 3.7.5 nedan samt kompletterande hydrogeologisk utredning, aktbil. 13). Någon påverkan utöver dessa bedöms inte ske med anledning av ansökt verksamhet.

Slutsatsen avseende påverkan på motstående intressen är att risk för skada på sumpskogområdena bedöms vara liten samt att med en reglering av utgående vatten förväntas inte markavvattningsföretagets torrlägningsintresse påverkas negativt.

3.7.4 Påverkan på ytvatten

Ytvatten kan typiskt sett påverkas av täktverksamhet med bortledning av grundvatten, i detta fall dels genom ökade flöden i berörda markavvattningsföretag, dels genom utsläpp av oönskade ämnen och koncentrationer till Vaskasjöarna och nedströms mot kusten. Höglödesökningar hade kunnat orsaka översvämningar och erosionspåverkan. Närsalter i vattnet skulle kunna leda till övergödningseffekter och efterföljande skador på organismer och limniska samt marina miljöer.

En blandning av nederbörd och grundvatten kommer att avledas från brytområdet via en eller flera pumpgröpar, sedimentationsdammar och våtmarker till Vaskasjöarna. Från den västra dammen planeras avledning att ske i ett dike som anläggs längs norra kanten av verksamhetsområdet. Från dammarna i nordost avses vattnet ledas mer direkt österut. Från Vaskasjöarna kommer avledningsstråket att vara det befintliga och mynnar efter ca 7 km rinnsträcka i Vaskhusviken som

är en del av Järnafjärden se figur 6.3.1 i MKB:n. För beskrivning av de olika förutsättningarna, se avsnitt 6.3 i MKB:n. Den första klassade ytvattenförekomsten som det avledda vattnet berör är kustvattnet som benämns "Näslandsfjärden".

Två sedimentationsdammar kommer att anläggas för behandling av utgående vatten från brytområdet. Sedimentationsdammarna ska ha både ett varierat djup, dvs. innehålla djupområden, och växtzoner för att få en kvävereduktion och sedimentering av finpartiklar, se principskiss i figur 6.3.4 i MKB:n. Dammen kommer att dimensioneras i enlighet med vad som anges i den hydrogeologiska utredningen (bilaga B4). Dammen kommer att förses med oljeavskiljande anordning vid utloppet.

Avseende fiskar är det oftast morfologiska förändringar och vandringshinder som påverkar negativt genom utsläpp i vattendrag. Tåktverksamheten kommer inte att medföra någon påverkan på de naturliga vattendragen i form av muddring, dämningar eller dylikt. Det ökade flödet av ytvatten som tåktens vattenverksamhet ger upphov till kan troligen vara positivt eftersom det kan ge tillskott även under årets torraste perioder när många vattendrag har problem med hel eller delvis uttorkning. Med sedimentationsdammar enligt ansökan bedöms inte heller utsläpp av suspenderat material bli något nämnvärt problem för fiskfaunan.

Rester av kvävet från sprängning kan följa med vattnet från sedimentationsdammen. Kväve kan i vissa fall bidra till övergödningseffekter, dock främst i kustvatten. Bolaget har bedömt utsläppet av kväve och dess påverkan på möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna, se avsnitt 6.3 i MKB:n. Slutsatsen från bedömningen är att påverkan är försumbar och inte mätbar i vattenförekomsten.

Vad gäller påverkan på ekologiska odlingsmarker bedöms det inte finnas något skadligt i det vatten som släpps från tåkten. En marginellt förhöjd kvävehalt bedöms inte skada en ekologisk odlingsmark utan snarare gynna densamma eftersom det inte får användas konstgödsel inom ekologisk odling. Ett marginellt tillskott av partiklar bedöms inte heller påverka odlingsintresset.

Förväntade och normala halter av suspenderade ämnen är 10–20 mg/l som genomsnitt i vattnet som lämnar sedimentationsdamm. Det är en normal halt för vatten från en bergtåkt som behandlats i sedimentationsdamm. Det bör även noteras att ytterligare partikelavskiljning kan ske i våtmarksområdet innan utloppet till Vaskasjöarna. Innehållet av suspenderade ämnen i utgående vatten från verksamheten bedöms få obetydliga konsekvenser för ytvatten.

Det finns alltid en mindre risk för spill och läckage av petroleumprodukter från maskinparken och transportfordon. Utsläpp upptäcks och saneras normalt direkt. Det som inte upptäcks och saneras direkt kan nå pumpgrop(ar) och sedimentationsdamm, med goda möjligheter till uppsamling och omhändertagande innan avledning mot recipient. Därtill kommer sedimentationsdammarna vara försedda med oljeavskiljande funktion.

Provtagning och analysparametrar kommer att beskrivas i det kontrollprogram som tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten samt omfattas av villkor för verksamheten.

För att undvika en negativ påverkan och skada på nedströms system och markavvattningsföretag bör inte utflödet överstiga de naturliga högflödena från området. Den hydrogeologiska utredningen har beräknat att det vatten som avleds från täkten inte kommer att förändra förutsättningarna för markavvattningsföretaget nedströms. Flödet ut från sedimentationsdammen är helt eller delvis pumpstyrt och inga ökade volymer leds bort vid skyfall.

Den planerade verksamheten bedöms, med de försiktighetsmått och skyddsåtgärder som redovisas i ansökan och främst den hydrogeologiska utredningen, inte leda till annat än obetydliga konsekvenser för ytvattenförekomster såväl som dikningsföretag. Tillskottet av exempelvis kväve bedöms inte vara av den omfattning att det påverkar möjligheten att uppnå beslutad miljökvalitetsnorm eller försämra nuvarande status i Näslandsfjärden.

3.7.5 Påverkan på grundvatten i berg och jord

Allt inläckande grundvatten måste ledas bort för att verksamheten ska kunna bedrivas i torrhet. Bortledning av inläckande grundvatten från täkten medför en avsänkning av grundvattnet kring täkten.

Den beräknade grundvattenbortledningen från brytområdet när hela brytområdet brutits ut är 0,9 l/s. Till detta kommer en större andel nederbördsrelaterat vatten vilket beräknas resultera i ett sammanlagt avledningsbehov av ca 9,2 l/s (290 000 m³/år). Avledningen kommer att öka successivt allteftersom brytningen framskrider. För bild över påverkansområdet, se figur 6-6 i den hydrogeologiska utredningen (bilaga B3).

Den påverkan som skulle kunna ske med anledningen av grundvattenpåverkan omfattar påverkan på sumpskogar. För att beräkna påverkan av framtida täktverksamhet utfördes en vattenbalansberäkning inom ramen för hydrogeologisk utredning. Modellen anger mindre än en meters avsänkning i grundvatten i jord inom det ena sumpskogområdet (Skogsstyrelsens benämning 84910) och upp till 3 meters avsänkning inom östra delen av det andra sumpskogområdet (benämning 84912) när hela täkten är utbruten. Beräkningarna visar att avrinningen från sumpskogsområdena 84910 och 84912 minskar med 42 % respektive 38 %. Detta motsvarar ca 0,2 l/s mindre avrinning för både sumpskogsområden. Avsänkningen sker inom delar av sumpskogar närmast bergtäkten och kan medföra torrare jord inom delar av de tolkade sumpskogarna.

De eventuellt påverkade områdena är små och påverkan bedöms inte utgöra en risk för skada för hela objektet. Vattenverksamheten kan dock medföra en lokal påverkan på sumpskogarna.

Den samlade bedömningen är att grundvattenbortledningen vid fullt utbruten täkt kommer att medföra obetydliga konsekvenser. En viss förväntad påverkan på två närliggande sumpskogsområden kan uppstå men dessa har inte tilldelats någon högre klass i utförd naturvärdesinventering. Inga enskilda intressen bedöms påverkas negativt.

3.7.6 Transporter

Transporter till och från takten kommer att ske med lastbil, ut till Tvetavägen via ny väg som anläggs efter meddelat täkttillstånd. Majoriteten av transportererna kommer att gå norrut, mot Södertälje.

I den tekniska beskrivningen (bilaga A) har antalet fordonsrörelser i planerad verksamhet vid en maximal produktion på 800 000 ton berg per år beräknats till ca 220 fordonsrörelser per arbetsdag (110 in och 110 ut). Fordonsrörelserna beräknas utifrån ett scenario där lasten i genomsnitt är 30 ton och 800 000 ton berg körs ut under 250 arbetsdagar. Vid normalproduktion på 400 000 ton berg per år uppgår antalet fordonsrörelser i stället till hälften. Utöver dessa transporter skulle det kunna bli ytterligare omkring 50–60 fordonsrörelser per dag för att ta emot externa massor och entreprenadberg.

Bolaget har låtit WSP utföra en särskild trafikutredning (bilaga B2). I denna framgår att framräknad ÅDT (Årscygnstrafik) år 2022 uppgår till drygt 4 100 fordonsrörelser. Den prognosticerade trafikökningen fram till år 2040 (inkl antagandet att takten etableras), medför en beräknad ökning upp till totalt ca 5 200 fordonsrörelser norrut och lite drygt 5 000 åt söder. Detta baserat på normalproduktion i takten (400 000 ton).

Korsningen mellan Tvetavägen och anslutningsvägen till takten kommer att hållas ren och fri från lera och smuts genom bolagets försorg.

Täkttrafiken innebär risk för påverkan på omgivningen i form av risk för olyckor, nedsmutsning av vägar, utsläpp av avgaser, damning och buller. Bolaget är medvetet om riskerna och kommer att arbeta aktivt för att begränsa dem. Dessa konsekvenser kommer dock att begränsas genom de åtgärder som presenteras i trafikutredningen, se bilaga B2 samt ovan under avsnitt 8.8.

Jämfört med nollalternativet innebär den planerade verksamheten, trots vidtagna skyddsåtgärder enligt stycket ovan, måttligt negativa konsekvenser avseende transporter i närområdet. Ur ett större perspektiv innebär nollalternativet i praktiken att motsvarande transportrörelser behöver ske på någon annan plats.

3.7.7 Buller

Inom verksamheten förväntas bullerkällan med högst ekvivalent ljudnivå utgöras av bergborraggregat, följt av krossverk och skutknackare. Övriga ljudkällor är siktverk samt olika fordon. Flertalet bullerkällor kommer efter en viss etableringsperiod att vara placerade på täktbotten varifrån ljudutbredningen är lägre med anledning av avskärmande bergväggar och upplag. Borriggen har identifierats som den mest betydande bullerkällan, särskilt i de fall borrning sker på översta pall.

Buller från trafiken inom verksamhetsområdet och fram till Tvetavägen har i aktuellt fall bedömts som del av det externa industribullret. Buller från transporter på Tvetavägen beräknas och bedöms som trafikbuller.

Bolaget har gjort beräkningar för olika scenarier, se avsnitt 6.7 i MKB:n samt bilaga B4. Bullerutredningen visar att det inte finns något absolut behov av att vidta särskilda skyddsåtgärder för att innehålla gällande bullerriktvärden från Naturvårdsverket.

Bolaget kommer oavsett detta att bedriva verksamheten med så liten bullerpåverkan som möjligt. Vid utbyte eller nyinvestering av maskinparken kommer bulleremissioner att vara en viktig parameter.

När det gäller trafikbuller på Tvetavägen finns det vid transporter till/från täkten i framför allt norrgående riktning några bostäder lokaliserade tämligen nära vägen. För dessa har trafikbullerutredning utförts inom ramen för den allmänna bullerutredningen, se avsnitt 7.4 i bullerutredningen (bilaga B4). Resultatet är att de dygnsekvivalenta bullernivåerna beräknas att öka med knappt 1 dB vilket är en nivåförändring som inte är direkt märkbar för det mänskliga örat. De maximala nivåerna förblir oförändrade eftersom tung trafik redan förekommer på aktuell vägsträcka.

Utförda beräkningar visar att verksamheten bedöms kunna bedrivas utan att oacceptabla störningar uppstår. I enlighet med bullerutredningens förutsättningar och resultat görs den samlade bedömningen att den planerade verksamheten kommer att medföra små negativa konsekvenser avseende buller, jämfört med nollalternativet.

För mer utförlig information, se bullerutredningen (bilaga B4 till ansökan).

3.7.8 Vibrationer och luftstöt våg

Vid ett maximalt uttag om 800 000 ton berg kommer det bli ca 12–15 sprängsalvor per år. Vid normalproduktion sker sprängning vid ca 5–10 tillfällen per år.

Bolaget har låtit Metron Miljökonsult AB utreda riskerna kopplade till vibrationer och luftstöt vågor i den planerade verksamheten (bilaga B5). Metrons inventering

och beräkning av alla närliggande byggnader och konstruktioner visar att skaderiskspannet ligger högre än föreslagna villkor. Byggnaderna med lägst skaderiskvärden är därtill beläget på stort avstånd från tåkten (> 900 m).

Inventering har utförts av fastigheter upp till ca 1 000 m från planerat brytområde och omfattar byggnader, anläggningar och installationer, se bilaga B5. Sammanlagt har 18 fastigheter inventerats. Inom inventeringsområdet finns även en luftledning anlagd med stålstolpar på berg och som är belägen söder om brytområdet med ett närmsta avstånd till brytområde på 280 m.

Vid sprängning med laddning Qs (samverkande laddning) på maximalt 200 kg bedöms ansökta villkor avseende markvibrationer efterlevas för samtliga bostadshus inom inventeringsområdet utöver nedan.

Vid sprängning i tåktens södra del måste den samverkande laddningen minskas för att innehålla komfortvärdet på 4 mm/s avseende bostadsfastighet Södertälje Gerstabergr 1:7 (Slåbacken). Reduceringen är differentierad gentemot avståndet till bostadshuset och vid kortaste avstånd till sprängning, ca 620 m, bedöms den samverkande laddningen Os maximalt kunna uppgå till 160 kg.

En kartbild som visar beräkningspunkter samt förväntad utbredning av 4 respektive 6 mm/s vibration kring tåkten återges i figur på sida 28 i bilaga B5. I tabell 6.5.2 i MKB:n anges även beräknade vibrationsnivåer vid högspänningsledningen.

Vid sprängning med laddning Os på maximalt 200 kg bedöms ansökta villkor avseende luftstöt vågor efterlevas för samtliga bostadshus inom inventeringsområdet, under förutsättning att salvor belägna inom 640 m från närmsta bostadshus riktas från huset.

Vidare kommer Svenska Kraftnätets riktlinje för närliggande högspänningsledning att innehållas vid utförande av sprängning enligt riskutredningen.

Sprängningar planeras alltid så att fastställda riktvärden och begränsningsvärden avseende vibrationer och luftstöt vågor innehålls. Inför sprängning upprättas en sprängplan innehållandes uppgifter om försättning, avstånd mellan borrhål, typ av laddning, tändplan, samverkande laddning, avstånd till byggnader med mera. Salvornas läge bestäms i plan och noteras i en sprängjournal. Här dokumenteras även information om väderförhållanden med mera. Information om kommande sprängning ges i god tid till boende kring tåkten.

Så länge föreslagna begränsningsvärden, vilka har kommit att bli praxis i tillstånd för bergtäkt, innehålls bedöms den planerade verksamheten medföra obetydliga konsekvenser avseende vibrationer och luftstöt vågor. Kontroll av faktiska nivåer kommer att ske vid samtliga produktionssprängningar i enlighet med kontrollprogrammet för verksamheten.

3.7.9 Naturmiljö, djur- och växtliv

Påverkan på naturmiljö och skyddade arter

Påverkan på sumpskogen inom utredningskorridoren för anslutningsväg kommer att bero på exakta sträckningen av anslutningsvägen. Vid ett sydligt alternativ inom korridoren kan vägen sannolikt dras i sin helhet utanför sumpskogsobjektet.

Påverkan på sumpskogarna bedöms bli begränsad trots att dessa är inom påverkansområdet då dessa inte innehåller några kända grundvattenberoende ekosystem. I den hydrogeologiska utredningen har en beräkning utförts för de två aktuella områdena, denna visar på en begränsad påverkan på helheten av objekten eftersom endast delar överlappas av påverkansområdet. Se avseende påverkan på dessa under avsnitt 3.7.5 ovan.

Objekten inom centrala/södra delen av ansökt täktområde är dels ett småvatten på 0,2 ha, dels hällmarkstallskog. För genomgång och beskrivning av identifierade ytor med naturvärdesklass hänvisas till naturvärdesinventeringen (bilaga B6). Det småvatten som finns inom verksamhetsområdet kommer att försvinna men ersättas genom att två nya dammar anläggs så nära den befintliga som möjligt. Dessa kommer anläggas för att verksamheten inte ska påverka groddjur negativt, se nedan.

Avseende påverkan på groddjur är slutsatsen att det inte krävs någon flytt av grodorna men att nya groddammar behöver anläggas. Nya dammar som är lämpliga för groddjur behöver anläggas i enlighet med rekommendationerna i bilaga B7 innan den befintliga sjön exploateras. Då den befintliga dammen ligger i ett område som kommer att brytas långt efter att tillståndet tagits i anspråk och verksamheten påbörjats kommer de nya dammarna att vara etablerade och möjliga för groddjur att nyttja innan detta småvatten försvinner. De nya dammarna innebär att verksamheten inte kommer i konflikt med bestämmelserna i artskyddsförordningen (2017:845).

Genom att vidta föreslagna skyddsåtgärder är bedömningen att konsekvenserna för naturvärdesobjekten vid vattenavledningen inte kommer att påverkas annat än obetydligt.

Den samlade bedömningen är att den planerade verksamheten kommer att medföra små negativa konsekvenser för naturmiljön. Naturmiljöer med visst värde kommer att gå förlorade och biotoper med skyddade arter kommer att exploateras. Genom föreslagna skyddsåtgärder kommer dock påverkan på art- samt individnivå för de särskilt skyddade djurarterna att vara acceptabel, angående fåglar och fladdermöss se nedan. Samtidigt gäller att den förändrade markanvändningen som täkt-verksamheten innebär skapar nya och sällsynta miljöer som gynnar flera skyddsvärda och ovanliga djur- och växtarter.

Bolaget har inför ansökan även uppdragit åt Sweco att ta fram utredningar avseende fåglar och fladdermöss, se bilaga B7. Bedömningen i utredningen utgår från att ett antal skyddsåtgärder vidtas, se avsnitt 5 i bilagan.

Under fältinventeringen samt från utdrag från artdatabanken har åtta rödlistade fågelarter noterats varav nattskärra är listad i fågeldirektivets bilaga 1, se tabell 1 i bilaga B7. Gällande fladdermöss har inga kolonier hittats, men fyra förbiflygande arter noterades, se tabell 2 i bilaga B7.

Påverkan på arterna kommer att ske genom att mark tas i anspråk i de skyddade arternas livsmiljö inom brytområdet (figur 2 och figur 6 i bilaga B7). Med anspråkstagandet av mark medföljer borttagande av vissa hålträd, yngre träd och buskar samt dränering av mark i brytområdets randzon. Det sker även direkt förlust av lämpliga biotoper för de arter som nyttjar träden som livsmiljö.

Med anledning av de viktiga habitat som finns i området har bolaget valt att inskränka verksamhetsområdet på så sätt att sumpskogen undantas. Naturvärdesobjekt 2, ID 2 i figur 2 och 6 i bilaga B6, med gamla grova aspar kommer således att till största del undantas från exploatering. Inom den delen som ligger innanför brytområdet finns emellertid grova aspar som kommer att behöva avverkas. Vid avverkningsen kommer stammarna att sågas upp i bitar om cirka 4 m. Därefter placeras delar utan håligheter som liggande död ved på annan plats inom objekt 2. Delar som innefattar håligheter binds upp som stående död ved på unga friska träd så långt det är praktiskt och säkerhetsmässigt möjligt. Detta för att bibehålla häcknings- och kolonimöjligheter.

I bilaga B7 redogörs för påverkan på respektive art med vidtagande av föreslagna skyddsåtgärder.

Beträffande fåglar kan följande konstateras. Avverkningen av träd kommer att ske utanför fåglarnas häckningsperiod. Risker för att fåglar skulle dödas är därmed obetydlig. Inga bon kommer avsiktligt att förstöras eller störas till följd av att avverkning av träd kommer att ske utanför häckningstid. Störning kommer att ske till följd av förlust av livsmiljöer. Med anledning av att bolaget valt att undanta de värdefulla biotoperna från exploatering kommer den kontinuerliga ekologiska funktionen vidmakthållas. Ansökt verksamhet är därmed inte i strid med artskyddsförordningen.

Beträffande fladdermöss kan följande konstateras. Risk för skada finns om hålträd avverkas där det finns kolonier. Avverkning av träd som kan utgöra dagvisten (viloplatser) för fladdermöss undviks helt under perioden april–november. Med denna åtgärd minimeras risken för att fladdermöss dödas eller skadas till en sådan grad att den i princip kan uteslutas. Under byggskedet undviks sumpskogsobjekten att nyttjas som arbetsytor eller upplagsplatser. Arbetsbelysningen både i bygg- och driftskede anpassas så att sumpskogarna inte belyses vilket leder till att störning minskas och risken för att förbud utlöses minimeras. Med de skyddsåtgärder som genomförs bedöms inte den kontinuerliga ekologiska funktionen för någon arts livsmiljö att påverkas.

Den sammantagna bedömningen är att verksamheten är förenlig med bestämmelserna i artskyddsförordningen.

Särskilt om tidsplan för avverkning och avbaning

Inför borring och sprängning i tåkten sker avbaning i etapper av den vegetation som finns i det området som ska förberedas för sprängning. Avbaning sker således inte av hela verksamhetsområdet i stort vid påbörjandet av verksamheten.

Verksamheten kommer att påbörjas i en del av området som inte hyser småvatten och således inom ett område som inte är skyddsvärt i förhållande till groddjuren. Avbaning i denna del kan således ske utan hänsyn till groddjurens behov av skyddsåtgärder. Det är först längre in i tillståndspanoreringen som avbaning vid småvattnet är planerat att ske.

Den skyddsåtgärd i form av etablering av nya dammar som är lämpliga som fortplantningsområde/viloplatser för groddjuren som bolaget åtagit sig utanför brytområdet kommer att kunna ske tidigt under tillståndstiden och med god marginal i förhållande till att avbaning behöver ske i området kring småvattnet. Efter att de nya dammarna etablerats och har den miljö som krävs för de aktuella groddjuren kan igenfyllning av småvattnet inom brytområdet ske, och under tid på året då groddjuren inte förekommer i småvattnet i fråga. Groddjuren söker sig då själva till annat närliggande vatten inom lämpligt avstånd.

När detta är aktuellt kommer avbaning fortsatt endast ha skett i andra delar av verksamhetsområdet. Detta innebär att när brytning och således avbaning ska ske i den delen av brytområdet där det finns småvatten idag, saknar det tidigare småvattnet intresse för groddjuren.

3.7.10 Rekreation och friluftsliv

Skogsmarken i området nyttjas sannolikt av närboende för vardagliga promenader, ridning, mountainbikecykling, svamp- och bärplockning och annan rekreation.

Vissa av de befintliga privata skogsvägarna kommer att hamna inom verksamhetsområdet, detta gäller framför allt norr och öster om tåkten. Dessa kommer därmed inte att vara tillgängliga för privatpersoner. Det bör i sammanhanget noteras att de aktuella vägarna är privata enskilda vägar som anlagts och underhålls av markägaren. Bolaget har justerat verksamhetsområdet i söder för att den befintliga skogsvägen inte ska påverkas av den ansöka verksamheten.

Jämfört med ett nollalternativ kommer tåktverksamheten att påverka friluftslivet genom dels ändrade markförhållanden och utestängning från områden som i dagsläget är tillgängliga enligt allemansrätten, dels genom buller i ett område som i dagsläget är relativt ostört.

Konsekvenserna av ansökt verksamhet för friluftslivet bedöms bli negativa baserat på den höga nyttjandegraden och att ansökt verksamhetsområde är förhållandevis stort och omfattar mark som i dagsläget är fullt ut tillgängligt för allmänheten. Samtidigt är inte området formellt utpekad eller skyddad som frilufts- eller rekreationsområde. Det ligger inte heller inom riksintresse eller är upptaget som något särskilt skyddsvärt område för friluftsliv i översiktsplanen.

Anslutningsvägen kommer att korsa vandringsleden Sörmlandsleden. Denna kan emellertid ledas om för att förhindra att sådan korsning behöver ske, se avsnitt 6.10 i MKB:n.

För att minska överraskningsmomentet för de som rör sig i närområdet kommer signal före sprängning vara tydligt hörbar i hela det aktuella området. Skyltar som varnar för ras och fallolyckor kommer att vara utplacerade där det finns behov.

Särskilt bullrande arbetsmoment kommer huvudsakligen att bedrivas dagtid på vardagar, medan friluftsaktiviteter för de flesta utövas på andra tider. Trots vidtagande av skyddsåtgärder bedöms att den planerade verksamheten, jämfört med nollalternativet, kommer att medföra måttlig negativ konsekvens för friluftsliv och rekreation lokalt.

3.7.11 Kulturmiljö

Verksamheten kommer oundvikligen att påverka ett flertal övriga kulturhistoriska lämningar. Bolaget åtar sig att undanta hela fornlämningars yta från exploatering så länge det inte meddelas tillstånd till ingrepp i lämningen. Ingen otillåten påverkan på kulturmiljöobjekt förväntas med detta åtagande. Handläggningen av eventuellt ingrepp sker i separat tillståndsprocess enligt kulturmiljölagen. Bolaget åtar sig vidare att genomföra en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte i enlighet med länsstyrelsens rekommendation. Ansökan om att få genomföra detta kommer att inlämnas till länsstyrelsen efter att tillstånd för verksamheten vunnit laga kraft men innan täktverksamheten påbörjas.

Genom det föreslagna villkoret med skyddszoner enligt exploateringsplanen bedöms ingen skada eller påverkan som inte är godkänd uppstå på fornlämningar. Om annan fornlämning skulle påträffas under arbetet avbryts detta och kontakt tas med länsstyrelsen.

Genom att vidta skyddsåtgärder och vidare utredningar i enlighet med kulturmiljöutredningens rekommendationer och resultat bedöms konsekvenserna som små. Påverkan på lämningar utanför verksamhetsområdet bedöms bli obetydliga, se avsnitt 6.9 i MKB:n.

3.7.12 Landskapsbild

En bergtäkt påverkar oundvikligen landskapsbilden. Landskapet kring ansökt täkt är förhållandevis kuperat och domineras av skogsmark, åkermark, sjöar, vägar och i viss mån bebyggelse. Påverkan på landskapsbilden kommer att ske då täktverksamheten inleds och skog avverkas samt därefter när berg sprängs bort permanent. Någon insyn från Tvetavägen bedöms inte ske med anledning av mellanliggande skogsväg och höjder.

Idag består verksamhetsområdet av skogsmark. Eftersom det finns skogsmarker runt större delen av täkten kommer närboende sannolikt inte att påverkas genom någon direkt insyn men däremot kan siluetten i området ändras eftersom ett höjddparti kommer att brytas bort. På detta sätt kan nya siktstråk uppstå.

När täkten är färdigbruten kommer området att efterbehandlas. Avsikten är att inte låta inträngande grundvatten skapa en vattenspegel utan området har föreslagits bli industrimark men kan även återgå till skogsmark eller något annat som bedöms lämpligt vid tillfället. Olika delar av täkten kan komma att efterbehandlas på olika sätt. Skog eller skogsridåer kommer att sparas kring täkten i möjligaste mån.

Med föreslagna skyddsåtgärder bedöms påverkan på landskapsbilden få liten negativ konsekvens.

3.7.13 Resursförbrukning

Täkten bedöms vara vällokaliserad med korta transportavstånd till avsättningsområdet i främst Södertälje men även södra stockholmsregionen. God logistik, inkluderat korta avstånd, är en av de viktigaste faktorerna för att hålla nere den totala resursförbrukningen vid ballastproduktion.

Täkten är belägen delvis inom bergsområde som enligt SGU samt extern geolog och laboratorieundersökningar är av högsta kvalitetsklass (klass 1) för vägändamål, betongändamål samt järnvägsändamål.

Täktverksamheten ger ytmässiga och logistiska förutsättningar att ta emot, återvinna och förädla entreprenadberg samt avfallsslag som jord- och schaktmassor, betong, tegel etc. Genom att materialåtervinna sådana massor minskar behovet av deponering, vilket är i linje med avfallshierarkin, 15 kap. 10 § miljöbalken. Samtidigt ersätter återvunna produkter jungfruliga råvaror.

Ansökan omfattar användning av begränsade mängder jord- och schaktmassor för anläggningsändamål inom området. Massorna kommer att användas för att bygga upplagsytor, internvägar samt vid behov vallar eller användas i efterbehandlingen. I efterbehandlingsåtgärder kommer inget naturfrämmande material (t.ex. asfalt, tegel osv) att användas utan endast jord/sten. Genom att återanvända dessa massor

inom området minskar behovet av jungfruliga råvaror, vilket innebär en god hushållning med naturresurser.

Jämfört med nollalternativet bedöms den planerade verksamheten medföra obetydliga konsekvenser avseende förbrukningen av naturresurser. Nollalternativet innebär att den produktion av jungfruligt bergmaterial samt förädling av avfall får ske någon annanstans för att möta det regionala behovet. Denna alternativa produktion som nollalternativet innebär skulle i flertalet fall innebära längre transporter och därmed större behov av drivmedel.

3.7.14 Avfallshantering

Avfall kommer att uppkomma i verksamheten främst i form av olika fraktioner av metallskrot och slitgods från krossanläggningarna samt av fordonsrelaterade avfallsslag som spillolja, oljefilter, batterier m.m. Frågan om hur verksamheten förhåller sig till den kommunala avfallsplanen har varit uppe i samband med samrådet. Frågan behandlas i avsnitt 6.13 i MKB:n.

Avfall kommer att tas emot för återvinning i verksamheten. Betong- och schaktmassor kommer att bearbetas och förädlas som ersättningsmaterial för jungfruliga massor. Jord- och schaktmassor kommer att återvinnas för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet. En uppräkningslista av de avfallstyper som avses hanteras vid anläggningen redovisas i TB:n (bilaga A).

Bolaget har föreslagit en rad skyddsåtgärder för att förhindra sådan spridning som skulle kunna få negativa konsekvenser för människors hälsa eller miljön, vilka framgår dels i villkoren för verksamheten, dels i MKB:n avsnitt 6.13.

Bolaget har föreslagit att jord- och schaktmassor för anläggningsändamål inte får överskrida de nivåer som gäller för känslig markanvändning enligt Naturvårdsverkets riktvärden för förorenad mark samt att jord- och schaktmassor som ska återvinnas för extern användning ska klara Naturvårdsverkets kriterier för mindre än ringa risk. Mottagningskontrollen av betongmassor inkluderar säkerställande att de inte innehåller PCB-fogar, blåbetong, asbest eller annan förorening. Den ska vidare vara fri från trä, plast, cellplast och annat isoleringsmaterial, vara fri från tapetrester och tjärpapp samt vara omålad.

Konsekvenserna av avfalls- och kemikaliehanteringen bedöms som obetydliga för den ansökte verksamheten. Avgörande är en väl inarbetad kontroll i samband med mottagning och hantering av avfallet.

3.7.15 Risk, säkerhet och yttre händelser

Bolaget har rutiner och dokument inom ramen för sitt säkerhetsledningssystem, innefattande bland annat kontinuerliga riskbedömningar, arbetsmiljö-, brand-skyddskvalitets- och miljöpolicy och arbetar löpande med att förebygga risker

i verksamheten. Risker avseende vibrationer och luftstöt vågor i samband med sprängning behandlas avsnitt 3.7.8 ovan.

Verksamheten omfattas av Sevesolagstiftningen enligt den lägre nivån, se mer nedan under avsnitt 3.8 nedan

Risker i verksamheten består främst i hantering av sprängämne i samband med laddning, sprängning och hantering av dolor (odetonerat sprängämne) samt även brand i tankar för diesel och eldningsolja.

Bolaget har på koncernnivå vidtagit ett flertal åtgärder för att minska risken för allvarlig kemikalieolycka. Skyddsåtgärder finns i form av beredskap och befintliga åtgärder. I avsnitt 6.14 i MKB:n beskrivs några av de generella åtgärder som bolaget vidtar i sina täktverksamheter.

Sprängämneshantering, stenkast, fall, ras och tung trafik är risker som alltid måste hanteras som en integrerad del i täktverksamhet. Med iakttagande av de försiktighetsmått och åtgärder som redovisas i denna MKB jämte bilagor är bedömningen att riskerna för allmänhet och egendom kring verksamheten kan hållas låga.

Nollalternativet innebär att produktion av ballastmaterial får ske någon annanstans för att möta det regionala behovet, antingen genom utvidgning av en befintlig täkt eller genom nyetablering på annan plats. Om nollalternativet innebär utvidgning i befintlig täkt medför det sannolikt att ansökan medför små negativa konsekvenser avseende risk- och säkerhetsaspekter för omgivningen. Om nollalternativet i stället innebär nyetablering på annan plats är det sannolikt att risk- och säkerhetsaspekterna blir likvärdiga med ansökt alternativ.

Verksamhetens lokalisering gör att det inte bedöms sannolikt att några framtida klimatförändringar ska kunna påverka verksamheten negativt. Inga vattenförekomster bedöms exempelvis kunna svämma över så att verksamhetsområdet berörs.

Sammantaget bedöms den ansökta verksamheten medföra små, eller i ett större perspektiv, obetydliga konsekvenser för klimatet och inte heller vara särskilt sårbar för yttre händelser. Klimatavtrycket kommer successivt att minska per producerat ton allteftersom maskiner och fordon övergår till elektrifiering och/eller energieffektivare alternativ.

3.8 Sevesoverksamheten

Verksamheten inkluderar användning av 10–50 ton sprängämne per sprängtillfälle och innebär därför som ovan anförts Sevesoverksamhet enligt den lägre kravnivån.

De kemikalier som används transporteras till tåkten i separata behållare inför varje sprängning. Inga sprängämne förvaras inom verksamhetsområdet. Redovisning av

farliga ämnen i tåkten framgår av bilaga A. I bilaga C bifogas handlingsprogram för verksamheten.

3.9 Efterbehandling

Efterbehandling av området kommer att ske successivt utifrån verksamhetens fortskridande. Bolaget har föreslagit att området efterbehandlas för att kunna innefatta en kommande industriyta, men anser att efterbehandling ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och att slutlig efterbehandling bestäms när tillståndstidens slut närmar sig. Ett alternativ är också att återbeskoga området, vilket också legat till grund för den föreslagna ekonomiska säkerheten.

3.10 Sakägare och skadeersättning

Enligt 9 kap. 2 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet ska en fastighetsägare anses berörd av vattenverksamheten

- (i) när ett yrkande framställs om skyldighet för fastighetens ägare att delta i verksamheten,
- (ii) när fastigheten eller dess vatten tas i anspråk för verksamheten eller för en anläggning i samband med verksamheten, eller.
- (iii) när verksamheten kan medföra skador på mark eller vatten som tillhör fastigheten, på byggnader eller anläggningar som finns på fastigheten eller på fastighetens användningssätt.

Enligt utförd hydrogeologisk utredning finns det inga fastigheter som bedöms påverkas av verksamheten utifrån 9 kap. 2 § restvattenlagen.

För att nedströms markavvattningsföretag ska anses vara sakägare krävs att något intresse kopplat till markavvattningen skadas. Genom den avbördningsstrategi som bolaget ska tillämpa kommer det inte att uppstå någon situation där avbördning utöver den naturliga kommer att tillföras markavvattnings-företaget. Eftersom detta är dimensionerat för att ta emot den naturliga avrinningen från uppströms områden kan detta aldrig utgöra skada. Några andra negativa konsekvenser uppstår inte heller för markavvattningsintresset.

Någon skada bedöms inte uppstå för sakägare. Men om skada ändå skulle uppstå har en skadelidande möjlighet att till domstolen anmäla oförutsedd skada. Sammantaget saknas skäl att i nuläget erbjuda ersättning till sakägare.

3.11 Verksamhetens tillåtlighet

3.11.1 Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

Bevisbörderegeln (2 kap. 1 § miljöbalken)

Verksamheten består av avbaning, loss hållning av berg, skutknackning, krossning, siktning, lastning och transporter. De mest påtagliga störningarna som

verksamheten ger upphov till utgörs av transporter till och från verksamheten, buller, vibrationer, luftstöt vågor samt damning.

Utredningar avseende de olika störningsmomenten har företagits inför ansökans upprättande. De sedvanliga begränsningsvärden som föreskrivs för täktverksamhet bedöms innehållas.

Vatten som härrör från verksamheten kommer att ledas via sedimentationsdammen innan det når recipient. Vattenprover på utgående vatten företas och analyseras enligt upprättat kontrollprogram.

Bolaget anser att den sökta verksamheten, med tillhörande MKB, teknisk beskrivning och övriga utredningar, har visats kunna bedrivas utan att innebära en oacceptabel skada på människors hälsa och miljön. Sökanden bedömer att de säkerhetsåtgärder och försiktighetsmått som kommer att vidtas i tillräcklig omfattning minskar verksamhetens miljöpåverkan.

Bolaget är av uppfattning att det som redovisas i ansökan och den fortlöpande kontrollen kommer att kunna visa att hänsynsreglerna följs.

Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

All personal som arbetar inom bolagets täktverksamhet har den kunskap och de utbildningar som krävs för ändamålet. Bolaget bedriver alltid och framledes regelbunden fortbildning och kompetensutveckling för sin personal.

Bolaget har bedrivit täktverksamhet under lång tid och bedriver ett flertal andra liknande verksamheter. Bolaget har således lång erfarenhet och kunskap om verksamheten.

Bolaget kommer att ha rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning för drift och kontroll hålls i gott skick och att dessa rutiner är dokumenterade. Bolaget kommer fortlöpande och systematiskt att undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från miljö- och hälsosynpunkt. Härutöver underrättas tillsynsmyndigheten fortlöpande om driftsstörningar eller liknande i verksamheten.

Bolaget uppfyller substitutionsprincipen genom att ha en förteckning över de kemikalier som används i verksamheten och som kan medföra risker ur miljö- och hälsosynpunkt. Dessa finns samlade i säkerhetsdatablad som tillsammans med rutiner för kemikaliehantering finns tillgängliga i verksamheten.

Bolaget har och kommer fortlöpande skaffa sig kunskap om de lagar och regler som föreskrivs för verksamheten. Bolaget ser till att denna kunskap också når de befattningshavare som har behov av denna.

Vad som ovan anges utförs med hänsyn till krav i förordningen (1998:910) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Försiktighetsmått och teknikval (2 kap. 3 § miljöbalken)

Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som föranleder minsta möjliga störning för omgivningen. Detta gör bolaget genom väl genomtänkt logistik och noga planerad och avvägd sprängteknik. Anpassningar i sprängmetoden kommer att göras om behov av detta skulle bedömas finnas. Detta för att vid alla sprängtillfällen innehålla föreslagna begränsningsvärden avseende vibrationer och luftstöt vågor samt minimera risk för stenkast.

Verksamheten kan också innebära en påverkan på grund- och ytvattnet där målsättningen är att påverkan på de naturliga förhållandena ska vara så liten som möjligt. Sedimentationsdammarna kommer att etableras i enlighet med den hydrogeologiska utredningen för att medföra minsta möjliga påverkan på omgivningen. Vidare kommer verksamheten att bedrivas med moderna fordon och moderna maskiner för att minimera buller och utsläpp till luft. Bolaget använder idag och avser även i ansökt verksamhet använda skyddsåtgärder för att minska risken med damning, såväl inne i tälten som för omgivningen.

Bolaget ser regelbundet över de maskiner som används i tälten och förnyar dessa vid behov. Även produktionssättet ses över regelbundet för att vid var tid säkerställa att bolaget använder sig av bästa möjliga teknik. Nuvarande produktionsprocess har framarbetats under lång tid och överensstämmer med bästa möjliga teknik. Bolaget är hela tiden öppen för anpassningar i produktionen för att minimera störningarna till omgivningen, minimera energiförbrukningen och verka för en god hushållning.

Produktval (2 kap. 4 § miljöbalken)

Finns det produkter som är bättre för miljön än de som används i verksamheten kommer bolaget om möjligt att ersätta dessa med mer miljövänliga alternativ. För de maskiner som det är möjligt för kommer miljöanpassade oljor att användas. Bolaget ajourför lista över förvarade och använda kemikalier. Listan ger verksamheten stöd för att förebygga skador avseende kemikalier på människor och miljö. Listan ger även vägledning för byte av farligare kemikalier till mer miljövänliga alternativ.

Hushållnings- och kretsloppsreglerna (2 kap. 5 § miljöbalken)

Bolaget avser att i största möjliga mån att hushålla med det materialet som finns och säkerställa att materialet används till rätt ändamål. Om inte den ansökta verksamheten beviljas kommer material att behöva tas från annat håll.

Bolaget arbetar strukturerat med att allt material som används i verksamheten eller uppkommer till följd av den ska återanvändas eller återvinnas.

Bolaget ansöker även om att ta in, bearbeta och vidareförsälja massor och på så vis återvinna material för att minska behovet av att bryta mer material eller ta ytterligare tälter i anspråk. Detta för att så långt som möjligt uppnå ett hållbart kretslopp och hushålla med de resurser som finns.

Val av plats (2 kap. 6 § miljöbalken)

Täkten är vällokaliserad i närheten av Södertälje. Bolaget har redogjort för val av lokalisering samt alternativa lokaliseringar i bilaga D. Utifrån gjord redovisning får det anses visat att den valda platsen utgör den mest lämpliga.

Berget för verksamheten behöver kunna tas från en plats där det inte finns några motstående intressen som får en otillåten påverkan av verksamheten samtidigt som verksamheten behöver vara nära avsättningsområdet för att lokaliseringen ska anses lämplig. En lokalisering på stort avstånd från avsättningsområdet är inte lämpligt med hänsyn till de omfattande transporter detta medför.

Sammantaget är det bolagets bedömning att huvudalternativet för bergtäkten utgör den bästa lokaliseringen för den ansökta verksamheten.

Mot bakgrund av vad som har angetts ovan samt i bilaga D anser bolaget att det är visat att den valda platsen är lämplig och således förenlig med 2 kap. 6 § miljöbalken.

Skälighet (2 kap. 7 § miljöbalken)

Av redovisningen ovan framgår att verksamheten kommer att leva upp till kraven i 2 kap. miljöbalken och att den anpassats i skälig utsträckning för att ta vederbörlig hänsyn till människors hälsa och miljön.

3.11.2 Tillåtlighet enligt 3 och 4 kap. miljöbalken

I 13 kap. 1 § miljöbalken anges att mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning."

Utifrån ovan kan konstateras att platsen är lämplig och förenlig medhushållningsbestämmelserna. Några andra riksintressen föreligger inte som påtagligt påverkas av den ansökta verksamheten, vilken därmed måste anses tillätlig enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

3.11.3 Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

Bolaget avser bortleda allt vatten som läcker in i täkten. Att täkten är torr är en förutsättning för att kunna bedriva verksamheten. Den förändring av grundvattenförhållandena som kan bli följd av verksamheten bedöms inte medföra skador av betydelse och kommer att bevakas genom kontroll i enlighet med bolagets kontrollprogram.

Risken för eventuella skador och påverkan på omgivningen till följd av verksamheten är som helhet mycket begränsad. Någon annan vattenverksamhet

som försvåras genom den ansökta verksamheten finns inte heller, varför även tillåtlighet enligt 11 kap. 7 § miljöbalken föreligger.

3.12 Ekonomisk säkerhet

För att erhålla tillstånd till en täktverksamhet krävs enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken att det ställs en ekonomisk säkerhet. Säkerheten ska tillförsäkra att det finns ekonomiska resurser för de återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda och den ska vara betryggande för sitt ändamål, 16 kap. 3 § miljöbalken.

Bolaget har föreslagit att en ekonomisk säkerhet om 10 000 000 kr ställs. Bolaget har vid beräkning av den ekonomiska säkerheten utgått från Miljösamverkan Sveriges modell. Bolaget har beräknat de kostnader som kan uppstå för att återställa platsen efter avslutad täktverksamhet till totalt 10 000 000 kr, se Bilaga F till ansökan. Säkerheten bedöms då vara väl betryggande för sitt ändamål.

3.13 Villkor m.m.

3.13.1 Villkorsförslag

NCC har föreslagit slutliga villkor enligt följande.¹

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet.
2. Uttag av material får inte ske till ett större djup än +47 meter, med undantag för pumpgrupparna som får vara belägna på ett djup om +45 meter (RH 2000).
3. Verksamhets- och brytområdet ska märkas ut i området på väl synligt sätt och med under verksamhetstiden varaktiga markeringar.
4. På avsnitt med olycksfallsrisker ska allmänheten på tydligt sätt uppmärksammas om riskerna med att beträda området.
5. Buller från verksamheten, inklusive transporter, inom verksamhetsområdet ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:
 - 50 dB(A) helgfri måndag–fredag, kl. 06.00–18.00,
 - 40 dB(A) nattetid, kl. 22.00–06.00,
 - 45 dB(A) övrig tid.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00–06.00.

¹ Se konsoliderad lista med villkorsförslag, aktbil. 172.

Uppföljning av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder.

6. Borring, sprängning och skutknackning får endast bedrivas helgfri måndag till fredag kl. 06.00–18.00. Krossning och siktnings kan ske helgfri måndag till fredag kl. 06.00–22.00. Annan verksamhet inklusive transporter får ske även på andra tider.

Vid projekt med in- och utförsel av material under nattetid (kl. 22.00-06.00) överstigande en sammanhängande tidsperiod om 5 dygn ska tillsynsmyndigheten meddelas i förväg.

7. Markvibrationer – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – till följd av sprängning, mätt enligt SS 460 48 66, får utomhus vid bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än 1 av de senaste 5 mättillfällena och då högst 6 mm/s. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogram.

8. Luftstöt våg till följd av sprängningar, mätt enligt SS 02 52 10, får utomhus vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än 1 av de senaste 5 mättillfällena och då högst 150 Pa. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.

9. Information om planerad produktionssprängning ska i god tid före sådan sprängning ges till boende som efterfrågat informationen inom ett avstånd om 1 000 meter från gränsen för tätens brytområde. I informationen ska anges bl. a. beräknad tid för sprängning.

10. Allt inkommande avfall ska registreras och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall.

11. Avfallsverksamheten omfattar följande avfallsslag:

Avfallsslag	Avfallskod
Betong	17 01 01
Tegel	17 01 02
Andra blandningar av betong, tegel, klinker och keramik än de som anges i 17 01 06	17 01 07
Jord och sten (schaktmassor)	17 05 04 19 13 02 20 02 02
Asfalt	17 03 02

Utöver ovan angivna avfallsslag får bolaget efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och återvinna andra typer av avfall med motsvarande egenskaper.

12. Halterna i de jord- och schaktmassor som tas emot för återvinning eller anläggningsändamål får inte överstiga nivåer för känslig markanvändning enligt Naturvårdsverkets riktvärden för förorenad mark.

13. Drivmedel och övriga kemiska produkter och avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Lagringsytan ska vara utformad så att nederbörd inte ansamlas och så att behållare inte kan skadas genom påkörning. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym eller i ADR-klassad drivmedelstank.

14. Hantering av olja och andra kemikalier samt tankning och uppställning av fordon och maskiner får endast ske på yta där spill och läckage kan omhändertas för att förhindra förorening av yt- eller grundvatten. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig och i anslutning till plats för tankning och där verksamhet i övrigt bedrivs.

15. Avledning av vatten från verksamhetsområdet till recipient ska ske via sedimenteringsdammar med oljeavskiljande funktion.

Utgående vatten får inte överskrida följande nivåer beräknade som årsmedelvärden:

Parameter	mg/l
Totalkväve	10
Suspenderande ämnen	25
Oljeindex	1

Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.

16. Damning från transportvägar, uppställningsplatser för fordon och upplagsplatser ska så långt möjligt begränsas inom täktområdet. Uppstår problem i omgivningen till följd av damning, åligger det bolaget att vidta åtgärder för att begränsa damningen.

17. Efterbehandling ska ske i enlighet med efterbehandlingsplanen och i samråd med tillsynsmyndigheten. En slutlig efterbehandlingsplan ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast 2 år innan tillståndstidens utgång. Efterbehandlingen ska vara slutförd senast till tillståndstidens utgång.

18. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre (3) månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk. Av kontrollprogrammet ska framgå att kontroll av yt- och grundvatten samt påverkan på naturvärden i norra sumpskogen (ID: 84912) och södra sumpskogen (ID: 84910) ska ske fortlöpande. Av kontrollprogrammet ska även framgå att kontroll av vattennivå och vattenkvalitet för de nya dammarna ska ske under byggskedet, hur ofta kontroll ska ske samt de effektiva åtgärder som ska vidtas om vattennivå och vattenkvalitet inte bedöms motsvara de kvaliteter och nivåer som är nödvändiga för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion för de nya fortplantningsområdena. Sådana åtgärder ska beslutas i samråd med naturvårdsexpertis.

19. Verksamhetsutövaren ska senast två månader innan vattenverksamheten påbörjas inge förslag till kontrollprogram för vattenverksamheten. Kontrollprogrammet ska hållas aktuellt och får i samråd med tillsynsmyndigheten justeras allteftersom verksamheten fortskrider.

20. Sökanden ska underrätta tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

21. Den mängd vatten som får avledas från sedimentationsdammarna får uppgå till maximalt 24 l/s.

22. Sökanden ska anlägga nya groddjurshabitat bestående av minst två nya dammar av likvärdig utformning som vattensamlingen inom brytområdet, i så nära anslutning som möjligt till befintlig vattensamling. Anläggande ska ske i samråd med naturvårdsexpertis och länsstyrelsen.

23. Sökanden ska placera stenrösen och liknande strukturer i närheten av de nya dammarna för att förbättra åkergradans möjlighet till övervintring i området. Stenrösenas areal ska tillsammans vara minst 40 m² och stenrösen ska vara minst 10 i antal.

24. Bolaget ska under minst två säsonger med hjälp av naturvårdsexpertis genom inventering utvärdera de nya dammarnas funktion som fortplantningsområde för groddjur så att kontinuerlig ekologisk funktion inte påverkas negativt. När de nya dammarna har uppnått funktion som fortplantningsområde får befintligt småvatten

läggas igen, dock endast under september till oktober. Länsstyrelsen ska underrättas senast tre (3) månader innan igenläggning sker.

25. De sumpskogar som avgränsats under WSP:s naturvärdesinventering, Bilaga 2 till bolagets komplettering den 18 mars 2024, ska undantas från exploatering.

26. Avverkning av träd inom verksamhetsområdet ska ske utanför häcknings- och koloniperiod (1 april –15 augusti).

27. Vid avverkning av aspar inom naturvärdesinventeringens objekt 2, Bilaga 2 till bolagets komplettering den 18 mars 2024, ska nya hålträd skapas med motorsåg. Håligheter ska skapas på friska träd inom eller i anslutning till de värdekärnor som pekats ut för fladdermöss.

28. Åtgärder ska vidtas för att minska ljusföroreningar enligt särskild plan i samråd med naturvårdsexpertis, innan brytning påbörjas. Planen ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

29. 15 holkar anpassade för entita ska sättas upp i området i samråd med naturvårdsexpertis innan hålträd avverkas.

30. Bolaget ska inte avverka träd i konstaterade övervintringsområden för groddjur under tidsperiod från den 15 oktober – till den 31 mars. Undantag gäller för konstaterade hålträd.

Hålträd ska avverkas under perioden december – mars. Avverkning ska ske manuellt.

31. Bolaget ska iaktta en skyddszon om minst 10 meters bredd i enlighet med Bilaga M2 rev C, 2025-09-04, mot förekommande sumpskog.

32. Fladdermusholkar ska sättas upp inom naturvärdesinventeringens objekt 2, Bilaga 2 till bolagets komplettering den 18 mars 2024, på lämpliga ställen. Lika många holkar ska placeras ut som hålträd som tas ner.

33. Tillståndet till miljöfarlig verksamhet får inte tas i anspråk förrän bolaget ställt säkerhet om 10 000 000 kronor för kostnader för avstädning och efterbehandling av verksamhetsområdet. Säkerheten provas av mark- och miljödomstolen efter ansökan av bolaget. Säkerheten ska gälla minst två år efter tillståndstidens utgång. Säkerheten ska förvaras hos Länsstyrelsen i Stockholms län.

3.13.2 Delegation

Bolaget har föreslagit att mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att meddela de

- villkor och försiktighetsmått som behövs avseende arbete under nattetid (villkor 6),
- godkännande av ytterligare avfallsslag (villkor 11),
- ytterligare villkor avseende mottagning av avfall och massor till anläggningen samt undersökning av avfall som tas emot för återvinning (villkor 12),
- ytterligare villkor gällande utsläpp till vatten (villkor 15), samt
- utformningen av efterbehandlingsplanen (villkor 17).

4. ÅTAGANDEN

I ansökan har bolaget redogjort för åtaganden för den ansökta verksamheten. Listan nedan är inte uttömmande; ytterligare åtaganden finns i ansökan med kompletteringar. I aktbil. 172 har bolaget redovisat åtaganden enligt följande.

Friluftsliv m.m.

- I samråd med företrädare för Sörmlandsleden och fastighetsägare hitta en lämplig anpassning av Sörmlandsleden.
- Bekosta eventuell omdragning av del av Sörmlandsleden.
- I samråd med tillsynsmyndigheten anlägga spång eller motsvarande parallellt med verksamhetsområdet så att tillträde till strandskyddat område tillskapas norr om verksamhetsområdet.

Kulturmiljö

- Genomföra en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte. Ansökan om att få genomföra detta ges om till länsstyrelsen efter att tillstånd för verksamheten vunnit laga kraft men innan täktverksamheten påbörjas.

Artskydd; naturmiljö

- Bolaget åtar sig att undanta naturvärdesobjektet med aspar från exploatering till största del (Naturvärdesobjekt 2, figur 10, Bilaga 1 till Bolagets komplettering den 13 juni 2025), se [bilaga 3](#) till denna dom.

Trafiksäkerhet m.m.

- Anlägga ett separat vänstersvängskörfält ut på väg 15, vilket beskrivs som "korsningstyp C" i Trafikutredningen², under förutsättning att nödvändiga tillstånd från Trafikverket m.fl. erhålls, se [bilaga 4](#) till denna dom.
- Ansöka om sänkt hastighet till 50 km/h på vägsträckan vid planerade anslutning till väg 515.
- Installera en färist samt asfaltera sträckan mellan färisten och den allmänna vägen, som regelbunden kommer att sopas.
- Bolaget ska samråda med länsstyrelsen angående sträckning och utförande av anslutningsvägen fram till verksamhetsområdet.

² Se bilaga B2 till miljökonsekvensbeskrivningen.

5. INKOMNA YTTRANDE

Remissmyndigheter och övriga motparter har anfört i huvudsak följande.

5.1 Myndigheter

5.1.1 Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen har, som myndigheten slutligt angett sin inställning, inte någon erinran från tillåtlighetssynpunkt med den ansökta verksamheten, men har anfört följande.

- Eftersom sumpskogarna utgör jaktområden för fladdermöss ska ett tillstånd förenas med villkor om att en tillräcklig bred (ca 10 m) skyddszon mot sumpskogar och vatten lämnas.
- Norr om verksamhetsområdet bör en passage upprättas för att säkerställas områdets tillgänglighet för allmänheten.
- Det finns inget skäl att avvakta tills verksamheten redan påbörjats innan ett kontrollprogram lämnas in. Tidpunkten för när ett kontrollprogram bör därför justeras.

5.1.2 Miljönämnden i Södertälje kommun

Behov av en täkt

Bolaget anger i ansökan att behovet av bergmaterial i länet ökar och att det visar på behovet av att öppna en ny täkt. Behovsanalysen grundar sig på uppgifter om befolkningsprognoser och utbyggnadstakter som kan behöva uppdateras. Bolaget yrkar att domstolen inte ska ta hänsyn till det entreprenadberg som uppstår i länet i och med att det inte når det här området. Miljönämnden anser att det är ytterst viktigt att entreprenadberg från befintliga och kommande stora infrastrukturprojekt, till exempel förbifart Stockholm, Norviks hamn, Ostlänken och tvärförbindelse Södertörn i första hand utnyttjas som resurs innan nya täkter öppnas. Berg är i princip en ändlig resurs och samhället behöver säkerställa att även kommande generationer har bergmaterial att tillgå alternativt att låta naturmiljön vara orörd. Miljönämnden anser att domstolen bör ta hänsyn till den mängd entreprenadberg som redan finns och den mängd som uppkommer i och med nya infrastrukturprojekt.

Natur, vatten, friluftsliv och närmiljö

Miljönämnden bedömer att verksamheten inte är förenlig med vattendirektivet. Ytterligare belastning på Vaskasjöarna kommer att leda till att de växer igen snabbare. Det har bland annat gjorts biotopvård i Vaskabäcken där öring både förekommer och leker, sannolikt även ett flertal andra skyddsvärda arter.

Avrinning från en täktverksamhet, framför allt av kväve, kan försämra eller äventyra miljö kvalitetsnormer i Näslandsfjärden. Enligt tidigare vattenförvaltningscykel (cykel 2) hade vattenförekomsten ett förbättringsbehov avseende totalkväve på 29 % år 2014. Ytterligare kvävebelastning kan ha tillkommit sedan dess.

Miljönämnden anser att om verksamheten ändå tillåts behöver utsläppsvillkor fastställas avseende utgående vatten från sedimentationsdammarna. Villkoren ska bidra till att förhindra påverkan på vattenmiljön i ytvatten.

Miljönämnden lyfter även Trafikverkets synpunkter gällande vatten från Trafikverkets projekt Ostlänken som kommer att belasta delvis samma vattenstråk som tälten i den här ansökan avser att avleda sitt vatten till. I vattensystemet finns känsliga arter och det finns en risk att det kumulativa utsläppet kan påverka vattenkvalitet, biologisk mångfald men även medföra inskränkningar i endera verksamheten.

Området innefattar ett flertal potentiella våtmarksområden med hög fuktighet. Att avvattna dessa är i strid mot markavvattningsförbudet. Att torrlägga torvmark kommer även att vara klimatpåverkande och bör inte accepteras.

Avrinningsområdet är känsligt och innehåller flera skyddsvärda arter. Naturen inom planerat verksamhetsområde har ett stort bevarandebehov, åtgärder som har en negativ påverkan på skyddsvärda arter kan strida emot artskyddsförordningen.

Värdefulla rekreations- och friluftsvärden för Sörmlandsleden kommer att gå förlorade. Verksamheten är inte heller förenlig med kommunens översiktsplan.

Trafik

De tidsangivelser för transporter som finns redovisade är så generöst tilltagna att det i princip kan bli fråga om transporter dygnet runt så länge bullervärdena klaras i taktområdet. Detta innebär att tung trafik kan komma att tillföras under en stor del av dygnet, även om merparten troligen kommer att framföras mellan kl. 06–22.

Den ökade trafiken kan även komma att påverka de boende i både Järna och Södertälje. Om transporter går norrut för att nå E4/E20 passerar bostadsområden som Saltskog och även en skola i Södertälje. Om trafiken leds söder ut från tälten kommer transporter att gå via Järna samhälle förbi bostadsområden och skolor. Bullerpåverkan och olycksrisken kommer att öka.

Restprodukter

Miljönämnden anser att bolaget ska redovisa vilken typ av restprodukter som uppstår i tälten och hur bolaget klassificerar dessa. Det kan till exempel handla om sediment från sedimentationsdammarna, ofyndigt berg, avbaningsmassor som inte kan användas för efterbehandling eller anläggningsändamål. Bolaget bör även redovisa hur eventuella förhöjda halter av till exempel arsenik i bergmaterialet ska detekteras och hur bolaget avser hantera arsenikhaltigt material.

Damning

Risk för damning uppstår i samband med sprängning samt, vid torr väderlek och blåst, från upplag, materialbearbetning och transporter. Även enstaka närboende har framfört oro för luftutsläpp inklusive damningens potentiella påverkan på till

exempel trädgårdsodling. Bolaget har inte själva föreslagit några villkor för att motverka damning men beskrivit problemet allmänt i tillståndsansökan. Miljönämnden föreslår att tillståndet utökas med två villkor gällande damning.

Buller, markstötståg och luftstötståg (villkor 6, 7, 8 och 9)

I tillstånd som beviljats andra täkter i Södertälje kommun har villkoren för buller, vibrationer och luftstötståg varit något striktare än de föreslagna villkoren i den blivande täkten och bolaget yrkar på att kunna driva täkten även nattetid med exempelvis utlastning av massor. Miljönämnden anser att det är orimligt då täkten ligger i ett väl använt friluftsområde med Sörmlandsleden intill där tillfartsvägen till täkten dessutom kommer att korsa Sörmlandsleden. Människor kommer till området för att slappna av och få lugn och ro och eventuellt även övernatta. Att då ha lastbilar som lastar och kör hela nätterna kommer att störa lugnet och naturupplevelsen. Bullret nattetid kommer även att påverka de permanentboende i området på ett negativt sätt. Därför finns det anledning att begränsa tider för tillåtet arbete samt hur mycket de får bullra. Med samma anledning som ovan vill miljönämnden begränsa bolagets föreslagna villkor för luftstötståg samt markvibrationer där bolaget yrkar på generösare villkor än vad andra täkter har. Miljönämnden föreslår att villkor 9 kompletteras.

Massor avsedda för efterbehandling (villkor 12)

Massorna som ska tas in är externa jord- och schaktmassor som beräknas uppgå till ca 300 000 ton varav merparten, ca 250 000 ton, åtgår till efterbehandlingsåtgärderna. Mottagning av massor kommer att ske successivt under verksamhetstiden, men där merparten kommer att tas emot i slutskedet av brytningen för att få en rationell hantering. Inför avslutning av täktverksamheten kommer en detaljerad efterbehandlingsplan att tas fram. I efterbehandlingsplanen ingår detaljutformning av slänter.

Bolaget har tagit fram platsspecifika mottagningskriterier för de externa massor som ska användas till efterbehandling av bergtäkten, etableringsyta samt ny anslutningsväg. Tre olika alternativ (A, B och C) har tagits fram. I alla tre alternativ finns det ämnen med framräknade halter över Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning (KM).

Bolaget framför att med den planerade täktverksamheten som ska bedrivas samt den industriverksamhet som planeras efter täktverksamheten kan även alternativ C, alternativet med högst föroreningshalter i, användas. Miljönämnden anser inte att det är lämpligt att förorena upp området, eftersom området inte omfattas av någon detaljplan och området inte heller finns med i den gällande översiktsplanen. Området är ett naturområde och det är inte klart hur översiktsplanen eller detaljplanen kommer att se ut för området i framtiden, därför anser miljönämnden att massor motsvarande mindre än ringa risk (MRR) kan tillåtas och för övriga parametrar som det inte finns MRR riktvärden för får de inte överskrida områdets bakgrundshalter.

För vissa parametrar saknas det värden både i bolagets förslag till halter och även i Naturvårdsverkets riktvärden, som exempelvis för högfluorerade ämnen (PFAS). Nämnden anser att PFAS inte ska förekomma i massorna som tas in. Verksamheten kommer att bedrivas under en lång tid och nya ämnen kommer förmodligen att läggas till på Naturvårdsverkets lista och haltgränser kommer antagligen att justeras under tiden som verksamheten pågår och då behöver bolaget anpassa sig efter de nya förutsättningarna.

Synpunkter på villkorsformulering samt förslag på två nya villkor

I det fall att domstolen tillåter verksamheten föreslår nämnden justerade och ytterligare villkor enligt följande.

Ändring av föreslagna villkor:

- Villkor 6. Borrning, sprängning, skutknackning, krossning och siktning får endast bedrivas helgfri måndag till fredag kl. 07.00–18.00. Utlastning får ske måndag till fredag kl. 07.00–22.00.
- Villkor 7. Markvibrationer – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – till följd av sprängning, mätt enligt SS 460 48 66, får utomhus vid bostäder inte överstiga 4 mm/s. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogram.
- Villkor 8. Luftstöt våg till följd av sprängningar, mätt enligt SS 02 52 10, får utomhus vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde). Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.
- Villkor 9. Information om planerad produktionssprängning ska i god tid före sådan sprängning ges till boende som efterfrågat informationen inom ett avstånd om 1 000 m från gränsen för täktens brytområde. I informationen ska anges bl. a. beräknad tid för sprängning. Det bör kompletteras med att bolaget ska hitta ett sätt att informera de som använder friluftsområdet och vandringsleden inför kommande sprängningar för att undvika obehag.

Förslag på ytterligare villkor:

- Damning från krossutrustning ska begränsas med inkapsling och stoftavskiljare eller vattenbegjutning. Stofthalten i utgående luft från inkapslad utrustning får inte överstiga 20 mg/m³ normal torr gas.
- Damning från transportvägar, uppställningsplatser för fordon och upplagsplatser ska begränsas inom täktområdet. Uppstår problem i omgivningen till följd av damning åligger det bolaget att vidta åtgärder för att begränsa damningen.

5.1.3 Järna kommunalnämnd

Den ansökta verksamheten kommer att medföra negativ påverkan på både människor och natur. Den planerade verksamheten är tänkt att angöra väg 515 (Tvetavägen), som redan idag hårt belastad med tung trafik. Delar av denna tunga trafik kommer att gå genom Järna samhälle och där passera både förskolor, skolor, idrottsplatser och äldreboenden. Även Kallfors, ett område söder om det tänkta området för täktverksamheten, kommer att passeras. I det området planeras det för utbyggnad med några hundra nya bostäder samt förskolor och annan service. I det området bor de redan idag många barnfamiljer.

Väg 515 (Tvetavägen) används i dag som transportväg in mot Södertälje av både tung trafik, personbilar och cyklister. På många ställen är sikten dålig och vägren eller cykelbana saknas på stora delar av sträckan. Vägbelysning finns vid infarterna till tätorterna Järna och Södertälje men saknas i övrigt på nästan hela sträckan.

Även om transporter ute vid täktverksamheten inte genererar några större problem mer än måttligt negativa konsekvenser så blir de negativa konsekvenserna i Södertälje kommun större. Både Järna och Södertälje tätorter kommer att få ökad tung trafik genom områden där många oskyddade trafikanter rör sig dagligen. Dessa oskyddade trafikanter kan hänföras till alla ålderskategorier, där särskilt barn och äldre är de mest utsatta grupperna. Den tunga trafiken kommer även att generera ökat trafikbuller i Järna och Södertälje tätorter, vilket måste ses som en negativ påverkan.

Ansökan rör ett omtyckt och väl frekventerat rekreationsområde för närboende. Sörmlandsleden passerar norr om det täktområde som ansökan avser. Leden kommer att påverkas av buller från verksamheten, och kommer även att behöva korsa en väg med tung trafik. Det idag oexploaterade skogsområdet kommer att förvandlas till ett bullerstört industriområde. Detta kommer att ha stor negativ inverkan på människor, djur och natur.

Järna kommunaldelsnämnd har efter huvudförhandlingen argumenterat ytterligare i frågor som rör behov av att öppna en bergtäkt på platsen och påverkan till följd av transporter till och från takten.

5.1.4 SMHI

Hydrologi

SMHI saknar, i enlighet med tidigare ingivet remissvar, kvantitativ information rörande hur vattendraget som flödar ut från Vaskasjöarna förväntas påverkas av verksamheten. Myndigheten har därmed inte att möjlighet att bedöma rimligheten i de slutsatser som presenteras med avseende på de ytvattentekniska frågeställningarna.

Meteorologi

Gällande den meteorologiska informationen som använts i de hydrogeologiska beräkningarna har SMHI upptäckt flera avvikande värden. Myndigheten önskar därför att värdena i utredningen ses över, samt kompletteras med kompletta källhänvisningar i de fall då dessa saknas.

Framtida klimat

Vid planering av samhället bör hänsyn tas till framtida klimat. Exempelvis förväntas lufttemperaturen att stiga, risken för skyfall att öka och flödena i våra vattendrag att förändras med ändrade nederbördsförhållanden och snötillgångar.

5.1.5 Trafikverket

Trafiksäkerhet och anslutning till väg 515

Trafikverket godtar kapacitetsberäkningen i framtagna trafikutredning. Det föreligger i dagsläget inga kända framkomlighetsbrister utmed aktuell stäcka av Tvetavägen och tillkommande trafik vid maximal produktion bedöms kunna hanteras inom befintlig vägkapacitet.

Ur ett trafiksäkerhetsperspektiv ställer sig Trafikverket positivt till att anslutningen utformas som en korsningstyp C i enlighet med VGU. Att anslutningen kommer att förses med ett extra körfält för vänstersvängande trafik från primärvägen bedöms även bidra till att minska risken för köbildning. Gällande förslaget på sänkt hastighet ser Trafikverket det som en förutsättning för att uppnå tillräckligt goda siktförhållanden vid anslutningen. Befintlig 50-sträcka på väg 515 (Tvetavägen) bör därför förlängas så att den även omfattar den planerade anslutningen. Bolaget uppmanas att ansöka hos länsstyrelsen i Stockholms län om ändrad hastighetsbegränsning.

Trafikverket att bolaget bekostar anläggande och anpassning av den planerade anslutningen.

Renhållning av utfartsvägen

Trafikverket ställer sig positivt till att bolagets åtaganden för att minska grus, lera och annan nedsmutsning av väg 515 (Tvetavägen) inkluderas i verksamhetens kontrollprogram.

Påverkan på ytvatten

Gällande utsläpp av vatten till nedströms recipienter godtar Trafikverket bolagets bemötande och förslag på skyddsåtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen.

5.1.6 Övriga myndigheter

Havs- och Vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig.

5.2 Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn

Den största påverkan av verksamheten är att området för det första inte alls kommer att bli allmänt tillgängligt under den tid verksamheten kommer att pågå, det vill säga 30 år, för det andra att området och dess natur blir oåterkalleligt förändrad. Förutom påverkan på djur- och växtliv så drabbas även friluftslivet.

I samrådsyttrandet konstaterade de att förslaget inte överensstämmer med gällande översiktsplan och inte heller med förslaget till en ny översiktsplan.

Frågan om våtmarker, grundvatten och påverkan på Vaskasjöarna har nu utretts på ett bättre sätt, även om än grundligare utredningar kan behövas. Det gäller till exempel frågan om i hur stor utsträckning sänkningen av grundvattnet kommer att påverka sumpskogarna. Dessa kommer att bli torrare och övergår från att vara en kolsänka till att bli en kolkälla. Det är inte tydligt beskrivet hur stor påverkan denna förändring kan få avseende koldioxidutsläpp under den långa verksamhetsperioden.

Naturvärdesinventeringen är väl genomförd, liksom de specifika inventeringarna avseende fåglar, fladdermöss och groddjur. Vid en egen inventering inom det föreslagna brytområdet gjord våren år 2022 fann föreningen dock tydliga spår av födosökande spillkråka. Artskyddsutredningarna är också i stort tillfredsställande och de åtgärder som har föreslagits för att minimera negativ påverkan är sannolikt tillfyllest vad gäller fåglar och fladdermöss. Det är inte uppenbart att den föreslagna åtgärden för groddjuren är den lämpligaste. Föreningen undrar om inte lokaliseringen av de nyskapade dammarna kommer att ligga för nära den bullriga och dammiga transportvägen. Kan det finnas risk för grumling av vattnet med negativ inverkan på grodorna? En bättre möjlighet kan vara att förlägga dammarna till den sydvästra sumpskogen.

För att minimera buller och damningsrisken föreslår de att vägen asfalteras i sin helhet, inte bara fram till den föreslagna färsten. Gällande uppgiften i ansökan om att alternativa drivmedel kommer att tas i beaktande är denna för vag och borde specificeras.

Föreningen vill understryka vikten av skärpt uppmärksamhet avseende risken för övergödning med kväve och tillförsel av tungmetaller i nedströms belägna vattendrag. Prognosticerade klimatförändringar innehåller viss grad av osäkerhet vilket medför att beräkningar utifrån dagens kunskap kan behöva revideras flera gånger om under verksamhetsperioden.

Gällande frågan om strandskydd avseende den mindre sjö som ligger inom täktområdet är detta inte självklart och måste utredas. Vad gäller Vaskasjöarna så kommer den siktning som föreslås ske att innebära stor risk för att tungmetaller från kvartsdamm sprids i luften och vatten till Vaskasjöarna. Dammet kommer för övrigt även att påverka övriga djur, skog och växtlighet som finns kvar i området och dess närhet.

5.3 Övriga intressenter

5.3.1 Bostadsrättsföreningen Boklok Golfbanan och bostadsrättsföreningarna Kallfors Höjder 1–4

Föreningarna består idag av närmare 300 bostäder och för att ta sig till och från Kallfors används Tvetavägen, dels för att ta sig till Södertälje, dels in till Järna.

Det finns en risk att friluftslivet för boenden i föreningarna kommer att påverkas negativt på grund av det bullerljud som skapas från den planerade täkt- och vattenverksamheten. Enligt naturvårdens vägledning bör ljudnivåerna i friluftsområden vara låga, då människor söker sig dit för att undvika samhällsbuller.

Enligt statistik från Södertälje kommun bor det närmare 2 500 barn i Järna som kommer att påverkas av den tunga trafik som medföljer den planerade täkt- och vattenverksamhet och det finns därmed ett starkt behov av ytterligare konsekvensanalyser på hur den väsentliga trafiksituationen med tung trafik kommer att påverka trafiken som går förbi Kallfors, Järna centrum, alternativt förbi Tavestaskolan, Järna Friskola och Mariaskolan. De ifrågasätter varför det inte redan i detta skede har redovisats alternativa vägar för tung trafik som undviker att leda trafiken förbi Kallfors område och Järna centrum med tillhörande skolor.

Det kan även ifrågasättas huruvida riktningsfördelningen överensstämmer med behovs- och lokaliseringsutredningen då flertalet kommundelar och de större projekt (Ostlänken och logistik- och industriområdet) ligger söderut. En mycket större mängd transporter kommer att gå söderut än vad Trafikutredningen påtalar. Beräknat maxflöde kommer då att innebära över 220 transporter om dagen. Till exempel när Ostlänken tas i bruk kommer ett sannolikt maxflöde uppnås utifrån projektets omfattning vilket kommer att leda till att dessa transporter kommer att gå söderut förbi Kallfors och Järna centrum och/eller förbi skolorna i Järna.

Vidare utgör tung trafik en stor risk för de boende som ska korsa Tvetavägen, särskilt de barn som dagligen korsar Tvetavägen för att ta kommunaltrafiken till och från skolan. Följden blir även utökat gasutsläpp som påverkar närmiljön för boenden.

Ytterligare konsekvensanalyser bör utföras med beaktande på hur den väsentligt ökade trafiksituationen med tung trafik kommer att påverka trafiken söderut förbi Kallfors, Järna centrum/skolorna i Järna. För- och nackdelar bör även utredas med att bygga en alternativ vägsträcka för att undvika en redan tungt trafikerad väg förbi Kallfors och Järna centrum/skolorna i Järna.

Utifrån det underlag som har inkommit i målet är det inte möjligt att tillföra denna trafikbelastning med tung trafik på föreslagen sträckning utan att det får farliga och negativa konsekvenser för människor, djur och natur i närliggande områden.

Brf Boklok Golfbanan har tillagt att utredningen inte har tagit hänsyn till Agdala där Södertälje husvagnsklubb bedriver verksamhet, eller vad som händer med markförhållandena när grundvattennivån sänks.

5.3.2 Gerstaberger Gård AB och Gerstaberger Säteri AB samt Johan Forssén och Per Forssén med familjer

Den ansöktas verksamheten och lokaliseringen olämplig med hänsyn till det stora antalet boende, trafikanter och naturvärden som kommer att påverkas negativt.

Uppgiften gällande att Södertälje och Botkyrka ska bygga 20 000 bostäder var till år 2036 har reviderats till ett lägre mål. Det finns redan täkter som kan försörja detta. Gällande exploateringen i Almnäs är den redan startad, och det finns ett överskott av berg på den platsen, vilket gör att det inte är någon trolig köpare av material från den tilltänkta täkten.

Ostlänken byggs söderut från Järna, varför majoriteten av de transporter som kommer att uppstå från den verksamheten kommer att gå via Järna tätort. De ifrågasätter därför rimligheten i den till ansökan bifogade trafikutredningen och efterfrågar en konsekvensanalys gällande materialtransporter och påverkan på Tvetavägen.

Vägavsnittet där infarten planeras har dålig sikt och ligger i ett kuperat område med dokumenterat hög olycksrisk. Tvetavägen trafikeras dagligen av skolbussar och med Kallfors utbyggnad av bostäder kommer kollektivtrafiken att öka, vilket gör olycksrisken samt trafikintensiteten än större. Etableringen av bergtäkten innebär ett väsentligt ökat trafikflöde med tunga fordon på Tvetavägen och genom Järna. Vägen saknar helt vägren men används ändå av många cyklister.

För att komma ut på E4 från bergtäkten måste man köra förbi flera skolor och barnomsorgsverksamheter. Det är oacceptabelt med en ökning av denna verksamhet och trafik förbi dessa platser.

Ytvattnet från det planerade deponiområdet kommer att gå via Vaskasjöarna, som rinner ut i Vaskhusviken i Östersjön, samt direkt ut mot deras jordbruksmark på fastigheten Gerstaberger 1:7, som sedan går över i Gerstaberger diktningföretag och ut i Vaskhusviken via våtmarkerna. Det framgår inte att det finns någon utredning kring påverkan på denna del av avrinningsområdet eller på andra närliggande vattendrag såsom Vällingen, Yngern, Lanaren och den sjö som finns på berget. I samband med etablering av en täkt när jordtäcket avlägsnas och bergytan friläggs sker en ökad okontrollerad dagvattenavrinning. Den ökade damningen vid borrhning och transporter ger även mer förorenat dagvatten. Verksamheten kommer att påverka grundvattenförhållandena och det finns en stor risk för att enskilda brunnar i omgivningen påverkas negativt. De är oroad över miljöpåverkan på deras ekologiska odlingsmark och diktningföretag, samt på hela avrinningsområdet och de våtmarker som passeras. Detta utgör en känslig biotop och fortplantningsområde för flera fiskarter. Utsläpp till Vaskhusån, eller annan störning från verksamheten som riskerar att försämra åns status och möjligheten att uppnå god status till år 2027, är inte tillåtet. Den sjö mitt uppe på det berg som man tänker spränga bort

och Vaskasjöarna omfattas av strandskydd. Den föreslagna placeringen motverkar strandskyddets syfte och är därmed olaglig.

Det kommer att innebära svårigheter att avgöra vem som är skyldig till eventuella utsläpp eftersom Tvetatippen bedriver verksamhet bara hundratalet meter från bergtäkten.

Den planerade bergtäkten ligger i ett naturområde med höga naturvärden. Hela bergsområdet utgörs av hållmark med lågvuxen tall. Något skogsbruk har inte bedrivits på platsen och naturen på platsen bör bevaras. Det är sannolikt att det finns flera fornlämningar där. I närområdet har vid tidigare inventering de rödlistade och fridlysta arterna gröngöling, mindre hackspett och spillkråka hittats. Även de hotade arterna sydfladdermus och dammfladdermus har hittats i området. Verksamheten kommer att bidra till att habitat för dessa arter minskar och att arternas överlevnad försvåras. Även viktiga livsmiljöer och spridningsvägar för pollinatörer finns i området och kommer att påverkas negativt av verksamheten.

Området för täkten är enligt kommunens översiktskartor ett viktigt rekreationsområde där Sörmlandsleden går förbi, med fina sjöar och orörd natur. I och med Kallfors expansion av bostäder är området populärt. Det är därmed ett tungt vägande samhällsintresse att bevara detta område.

Villabebyggelsen i Kallfors ligger en km från täkten och vid sprängningar kommer de boende att uppleva störningar av höga vibrationsnivåer. Olägenheter på grund av damning i samband med täktverksamheten och krossning kommer att uppstå. Det pågår arbete med planläggning för bostäder och andra verksamheter i närområdet. Bergtäkten kommer att hindra den planerade samhällsutvecklingen och försvåra kommunens bostadsförsörjningsuppdrag.

5.3.3 Lars Flyning och Rudsjön entreprenad AB

Under 25 års tid har det skett ett utbyggande av bostäder på fastigheten Kallfors 1:4, som ligger mellan Järna centrum och den planerade täkten. Omkring 900 nya bostäder har under dessa år tagits fram med stöd av olika detaljplaner. Det bor idag ca 2 000 personer i dessa områden, varav 570 barn. Två ytterligare detaljplaner pågår och i den gällande översiktsplanen finns ytterligare ett område utpekad för byggnation. Södertälje kommun har nu en föreslagen ny översiktsplan ute på samråd. I den pekas området norr om Järna (Kallforsområdet) ut som det bästa sättet för Järna att utvecklas. Alla dessa områden hänger ihop och ligger nära den nya planerade bergtäkten. En bergtäkt ska inte vara placerad så nära ett område med denna mängd av bostäder, vilka dessutom ska utökas. Boende i dessa områden kommer att bli påverkade av buller från bergtäkten. Många boende arbetar skift och behöver en ostörd viloperiod även på dagen. Friluftslivet påverkas både på vardagar och på andra tider. Boende använder sig idag av Sörmlandsleden för att komma ut i naturen. Sörmlandsleden går ca 100 m utanför den planerade bergtäkten. Av

Naturvårdsverkets vägledning framgår det att ljudnivåerna i friluftsområden bör vara låga eftersom människor söker sig dit för att komma bort från samhällsbuller.

Ansökan bör kompletteras med ytterligare konsekvensbeskrivningar som beskriver hur den väsentligt ökade trafikmängden med tung trafik kommer att påverka trafiken som går söderut. Riktning fördelningen stämmer inte överens med behovs- och lokalisering utredningen då flera av kommundelarna och de större projekten som bl.a. Ostlänken ligger söderut; en större mängd av transporterna kommer att gå söderut. Vid ett beräknat maxflöde kommer det att innebära över 220 ekipage-transporter per dag. Någon alternativ vägsträckning som leder trafiken en annan väg har inte presenterats. Boendemiljön kommer att påverkas negativt av transporterna till tåkten. Det bor 2 476 barn i Järna kommun, som alla kommer att påverkas negativt av trafiken. Verksamheten är inte förenlig med barnkonventionen.

5.3.4 Tom Carlsson, Maria Lundin, Jenny Karlsson, Per-Ola Quist, Isabell Kovacic, Robin Andersson, Jonatan, Minna och Johanna Viljanen, Lena Andersson, Ari Viljanen, Emma Roots, Lina Wigermo, Erik Wigermo, Emma Mattola, Victor Karlsson, Per-Olof Lundin, Pär Hansson, Carola Klingvall, Melanie Björklund, Michel Björklund, Natalli Björklund, Olle Carlid, Cecilia Carlid, Elena Persson, Åsa Ringström och Mats Ringström

Bullernivåerna kommer att öka på grund av borring, sprängning, krossning och lastbilstrafik. Det kommer att bli en ökad tung trafik på den redan hårt trafikerade Tvetavägen. På den går redan tung trafik från två bergtäkter, en betongfabrik och transporter till och från Tvetatippen. Utöver den tunga trafiken trafikerar Tvetavägen av boende i Södertälje, Järna och Nykvarn. Längs Tvetavägen finns ingen cykelväg, inga trottoarer och ingen vägren. Det är en farlig väg att vistas på för cyklister och gående som ska ta sig till bussen, jobbet eller skolan.

Runt Gerstaberget, Kallfors och Lerhaga finns skog som nyttjas flitigt av boende och utomstående. Sörmlandsleden passerar här, många plockar svamp, motionerar eller finner annan tid för rekreation i skogarna. Med bergtäkten kommer dessa möjligheter att försvinna, vilket kommer att medföra en negativ inverkan på hälsan. Med skövling av skogen kommer djurlivet att tryckas undan ytterligare.

Damm från bergtäkten kommer att spridas med vinden och sedan hamna på boendes fastigheter. Det kommer även att ske en påverkan på grundvattnet, vilket är ett stort orosmoment för de boende som har egen brunn.

Lina och Erik Wigermo, Emma Mattola, Victor Karlsson, Carola Klingvall, Melanie och Michel Björklund, Olle Carlid, Elena Persson, Åsa och Mats Ringström har tillagt att täktverksamheten omfattas av Sevesolagen, vilket tyder på att det finns en risk för allvarliga kemikalieolyckor. Detta är särskilt oroande med tanke på närheten till återvinningsstationen, där också potentiella farliga material hanteras. Det finns därmed ett behov av en mer omfattande bedömning av de risker

som uppstår när dessa två verksamheter samverkar inom samma geografiska område.

Emma Mattola och Victor Karlsson har tillagt att dammspridning kommer att påverka deras hälsa, eftersom medlemmar i familjen har astma.

Olle Carlid och Cecilia Carlid har tillagt att domstolen ska ställa krav på nya och oberoende utredningar av buller, damm/luftkvalitet (inklusive PM10 och PM2.5), ny hydrogeologisk utredning (inklusive provpumpning), kompletterande naturvärdesinventering, ny trafikutredning och säkerhetsplan, ny lokaliseringsutredning, ny samlad konsekvensbedömning som analyserar de kumulativa effekterna av buller, damm, trafik, hydrologi och naturpåverkan i kombination över hela verksamhetens livslängd. De har även begärt att ett eventuellt tillstånd ska förses med bindande villkor för sprängning, krossning och transporter, som är strängare än sökandens villkorsförslag. De har även begärt att ett miljötillstånd inte ska ges förrän sökanden har ställt fullgod, oåterkallelig finansiell garanti (bankgaranti eller liknande) för hela kostnaden av återställning, långsiktig övervakning samt potentiella skadeståndskrav, med belopp och indexering.

5.3.5 Mats Alvé, Sofie Alvé, Håkan Kleijn, Leif Boda, Sirkku Koukila, Viktoria Hellmark, Christian Hellmark, Björn Sylwan, Jari Wikberg, Pia Vikberg, Peter Onsfalk, Therese Forsling-Onsfalk, Örjan och Agneta Rasmusson, Jan Åkerlund, Marie Kristensen, Tommy Hall, Adi Stukan, Anneli Lindberg, Patrik Lindberg, Louise Svensson, Henrik Svensson, Camilla Orre, Stefan Swärdborn, Göran Ahlström, Katja Ahlström, Benny Hansen, Harto Hämäläinen, Johan Persson och Anders Wahlqvist

Deras fastigheter ligger inom närområdet för det planerade verksamhetsområdet. Bergtäkten ska placeras i den skog som delvis är anledningen till att de valde att bosätta sig där. De förstår behovet av en bergtäkt men det måste finnas bättre platser som bör utredas, som inte ligger i närheten av bostäder och en expanderande bebyggelse.

Många människor som bor i området har flyttat dit på grund av närheten till naturen och de vackra omgivningarna. Många har barn som vill leka och röra sig i skogen, och vill därför att dessa platser ska vara trygga och välbevarade för kommande generationer. På den platsen där täkten är planerad finns en av Sörmlands finaste stigar där både barn och vuxna vandrar och cyklar. Det finns dessutom många vilda djur som har sitt habitat i området och som skulle påverkas negativt och dra sig långt ifrån platsen på grund av buller och andra störningar. Brytdjupet och grundvattenpåverkan gör dessutom att ett ännu större område av fin skog kommer att påverkas och förstöras, utöver själva brytområdet.

En bergtäkt kommer att förstöra en stor del av skogen och skapa en hel del olägenheter för de som bor i närheten. Buller, damm och vibrationer från maskiner och sprängningar kommer att störa deras vardag och påverka deras närmiljö, samt

deras hälsa. Många i området arbetar hemifrån, så även om de mest bullerintensiva momenten sker på dagtid kommer detta att störa. Redan i dagsläget förekommer en del olägenheter med anledning av Tvetå återvinningsstation. Bergtäkten ligger mycket närmare och kommer att bli ett ständigt störmoment i den lantliga idyllen.

Transporterna till och från bergtäkten kommer att öka trafiken på landsvägen dramatiskt och därmed risken för allvarliga olyckor. Det är en smal, kurvig landsväg med dålig sikt och dåliga möjligheter för omkörningar, helt utan vägren, som trafikeras av lastbilar, personbilar, A-traktorer, cyklister och fotgängare. En stor mängd tunga fordon kör redan till och från återvinningsstationen. Järna och Kallfors expanderar och många bostäder och nya områden planeras och byggs, vilket ökar personbilstrafiken för varje dag. Att även etablera en bergtäkt, med så pass omfattande mängd tunga transporter, kommer att utgöra en mycket farlig och ansträngd situation på landsvägen med hög risk för allvarliga olyckor.

Många i området har ett stort miljöintresse och har därför skaffat solpaneler på sina hus. Damm och skräp från stenbrottsverksamheten kommer att minska solpanelernas förmåga att fånga solljus och generera el. Sprängningar och vibrationer kommer dessutom kunna skada solpanelerna.

Mats och Sofie Alvé, Viktoria och Christian Hellmark, Björn Sylwan, Jari och Pia Vikberg, Peter Onsfalk och Therese Forsling-Onsfalk, Jan Åkerlund, Marie Kristensen och Tommy Hall har gällande sina skadeståndsyrkanden tillagt att det är högst rimligt att värdet på deras respektive fastighet kommer att sjunka vid en etablering av en bergtäkt i närområdet.

Tommy Hall har även tillagt att han har en dokumenterad lungsjukdom och ska undvika stendamm. Detta kommer att bli omöjligt eftersom han bor och färdas på Tvetavägen dagligen.

5.3.6 Ann-Charlotte Masus, Erika Nilsson, Johan Larsson, Linda Larsson, Karin Masus, Magnus Masus, Ylva Ahlenius, Roger Ahlenius, Maria Ullerfors, Kristoffer Ullerfors, Fredrik Masus, Sara Jättner, Timmy Sundqvist och Robin Andersson

Boendes fastigheter i Lerhaga ligger mellan 700–900 m norr om planerad bergtäkt och kommer att påverkas negativt av den miljöfarliga verksamheten i form av buller samt dess negativa direkta påverkan på miljön i boendes närområde.

Område är i dag ett relativt opåverkat naturområde vilket inte bör utsättas för den stora påverkan som bergtäkten innebär. Planerna på bergtäkten är inte i överensstämmelse med kommunens översiktsplan vilket gör att bergtäktens lokalisering känns ytterst tveksam. Aktuellt naturområde används idag av boende i Lerhaga/Kallfors samt besökande som rekreationsområde i form av vandrings- och cykelleder. Området är uppskattat av motionärer, svampplockare samt orienterings-

verksamheten i Södertälje/Järna/Nykvarn. Sörmlandsleden, som flitigt besöks, ligger 100 m från det planerade brytområdet och fortsätter genom Lerhaga.

Område ligger i direkt anslutning till Vaskasjöarna, våtmarker och myrar, vilka är ekologiskt känsliga områden som inte ska riskeras på grund av bergtäkten. Det ligger dessutom en sjö mitt i det föreslagna brytområdet. Avledning av vatten i täktområdet planeras att göras till Vaskasjöarna som mynnar ut i Näslandsfjorden vilket utgör en miljörisk. Att riskera Vaskasjöarna och omkringliggande våtmarks-komplex understryker ytterligare att det inte är rätt plats att lägga en bergtäkt i naturområdet intill Lerhaga och Järna. Konsekvenserna för natur och boendes levnadsmiljö är alltför riskabla.

Boende i Lerhaga är idag redan påverkade av trafik och buller från en bergtäkt i nordväst. Ytterligare en bergtäkt i söder kommer att kraftigt inskränka deras boendemiljö och hälsa i form av störningar, buller, olycksrisker, utsläppsrisker m.m. Boende kommer att exponeras av ökade utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar såsom kväveoxider, partiklar m.m. orsakade av bergtäkten inklusive transporter till och från området. Tvetavägen är idag kraftigt överbelastad och om bergtäkten anläggs kommer trafiken att öka med 280 tunga lastbilar per dag. Vägen saknar en säker gång- och cykelväg mellan Järna–Lerhaga (Tveta).

Naturområdet mellan Lerhaga och Kallfors är rikt på djur- och växtliv. Här finns böljande bergsnatur med träd som tall, gran, en, björk, asp, klibbal och sälg. Här växer lingon, blåbär, ljung, vitsippa, stormåra, nagelört, skvattram, vårfyle och vecketåg. Det finns flera arter av vitmossa, blåmossa, väggmossa, husmossa och björnmossa samt grå renlav, gulvit renlav och fönsterlav. Vid Vaskasjöarnas ekologiskt känsliga strand finns pors, skvattram, tranbär, aspticka och dvärgvårlök. På bergen växer svartbräken, stensöta och kärleksört.

5.3.7 Stefan Engström och Agdala Gård & Stall

Inledning

Han äger och driver Agdala Gård & Stall, som är en relativt stor hästgård belägen några 100 meter ifrån den tänkta in- och utfarten. Vi blev exkluderade i den ursprungliga rapporten Underlag för avgränsningssamråd, men lämnar följande synpunkter.

Verksamheten

Vi bedriver en daglig verksamhet där vi idag har ca 20 st hästar inackorderade i stallen. Vi har aktiva ryttare i alla åldrar som rider i områdena där täkten planeras. Detta är högst oroväckande då detta skulle innebära att 90 procent av våra ridvägar skulle försvinna om den genomförs. Vidare är det känt att hästar är oerhört känsliga för ljud och buller, som dessa sprängningar med säkerhet skulle medföra. Hästarna skulle exponeras dagligen för dessa ljud då hela verksamheten bedrivs på lösdrift. Således skulle alla hagar, främst de östra som ligger närmst anläggningen, bli helt oanvändbara.

Sammanfattningsvis är detta påföljder som skulle betyda att det finns hög risk att hela vår verksamhet som vi har byggt upp och bedrivit i 20 år skulle behöva avvecklas. Unga och vuxna ryttares möjlighet att fortsätta sina fritidsaktiviteter skulle därmed försvinna helt. Tilläggas kan är att det också skulle medföra en miljöpåverkan, då betesmarker på 20 hektar ej skulle betas och hållas öppna.

Trafiken

Väg 515 där den tänkta in och utfarten är belägen, är redan en tungt belastad sträcka. Utväxten av bostadsområdet Kallfors har väsentligt ökat trafikflödet och kommer att fortsätta öka i takt med att hela området bebos. Säsongsvis bidrar även den närliggande golfbanan med stor trafik. Telge Återvinningsanläggning som ligger i närheten tillför också tung trafik. Det medför svårigheter i att bedriva lantbruk i detta område, då fodertransporter m.m från våra arrenden i Nykvarn samt norr om soptippen, är beroende av väg 515. Att därmed öka trafik-belastningen med upp till 220 in- utfarter/dag skulle resultera i en ökande risk för olyckor.

I trafikutredningen framförs det att närmaste busshållplats uppskattningsvis ligger 2 km från området, och att besökande och anställda därav kommer färdas enbart med bil. Inledningsvis är denna uppskattning felbedömd, då busshållplatsen max ligger ca 800 meter från planerad in/utfart. Medräknat i denna utredning är heller inte de många ungdomar som idag är beroende utav busshållplatsen för att ta sig till stallet. Utan gång och cykelväg samt en otroligt smal vägren, är sträckan på ca 300 meter, som ungdomarna behöver gå från busshållplatsen extremt farlig. Skulle denna väg komma att trafikeras ytterligare, med tunga fordon, är det bara en tidsfråga innan det sker allvarliga olyckor.

Sist men inte minst passerar både boende och ryttare väg 515 dagligen och det är idag redan en stor utmaning och fara att passera vägen i samband med all trafik. En ökande påfrestning på trafiken som denna bergtäkt medför, skulle därmed göra det helt omöjligt att kunna passera vägen.

Grundvatten

Alla fastigheter på Agdala har egen grävda eller borrhade brunnar. Idag har många problem med att dessa brunnar inte riktigt räcker till och vi har på gården fått gjort många åtgärder för att säkra vatten åt oss själva och djuren. Om det redan låga grundvattennivåerna sänks ytterligare, kan det innebära att alla fastigheter kommer bli helt utan vatten. Det kommer innebära att alla fastigheter på Agdala blir obrukbara samt att ett lantbruk ej kommer kunna bedrivas.

Störande ljud

Redan idag påverkas vi av höga och stundtals störande ljudnivåer ifrån maskiner och arbete på återvinningscentralen. Dessa ljud är däremot ej jämförbara med de ljud som bergtäkten med dess borrar, sprängning, krossning, siktnings, skutknackning och transporter kommer medföra. Förståeligt är att dessa ljudnivåer

ej kommer att kunna uppskattas som skadliga, men de är skäligen nog att uppskattas som mycket störande för djuren och människor som bor i området.

Sammanfattning

En etablering av denna bergtäkt medför åtskilliga konsekvenser för omgivningen. Den verksamhet som vi har byggt upp och bedrivit i över 20 år, skulle slås ut och tvingas avvecklas. Vilket tvingar unga och vuxna ryttare att flytta eller lägga ner sina fritidsintressen helt. En avveckling av verksamheten skulle också påverka oss och vår ekonomi hårt. I en samtidssituation där det råder inflation och förhöjda el- och räntekostnader, är vi beroende av att kunna fortsätta bedriva vår verksamhet och ta del av de inkomster som denna bidrar med. Om sedan verksamheten och fastigheterna i framtiden läggs ut till försäljning, skulle värdet på dem redan halverats. Avslutningsvis är detta påföljder som är otänkbara för både oss och våra grannars närmiljö. Därför har vi valt att delge våra synpunkter här, då dessa inte medtogs i den ursprungliga rapporten. Tydliggöras kan också att vi inte kommer att godta oss med att bara lämna in våra synpunkter, utan vi är beredda på att fortsätta driva detta ärende vidare om det krävs.

5.3.8 Torbjörn Pettersson och Järna-Mölnbo Villaägareförening, Jasmina Velic, Hanadi Al-kateb, Ida Alm Adlén, Pia Anderberg, Jennikel Andersson, Tommy Andersson, Tove Andersson, Tanja Andlin, Magnus Aronsson, Anna Avasalu, Daniel Azzawi, Akos Bartha, Agnes Barthane, Ann Sofi Berglund, Ellinor Bjertsjö, Kajsa Björklund-Grusell, Katarina Bodin, Susanna Boudrée, Subhadra Böppler, Lena Cormery, Irina Cybulska, Catrin Damberg, Niklas Didon, Christina Edman, Lars Edman, Maria Edwertz, Ann Ek, Håkan Ek, Malin Ek, Nina Elmnert Elmnert, Thomas Elmnert, Susanne Embretsen, Andreas Enbom, Saga Enström, Anders Eriksson, Lasse Eriksson, Maria Eriksson, Maria Eriksson, Tony Eriksson, Malin Eriksson Linnér, Andreas Fossen, Caroline Fristedt Wall, Tobias Glad, Simone Grind, Emma Göhran, Agnes Haage, Malte Hallström, Atle Hansen, Charlotta Harder, Sofie Hedman, Mimmi Hellsten, Lars Hemlin, Linda Hogrell, Mikael Horn, Olof Höjer, Marcus Jansson, Rebecka Jaxhagen, Gabriel Johanen, Charlotte Johansson, Ellinor Johansson, Jannica Johansson, Jonas Johansson, Malin Rova Johansson, Sören Johansson, Daniel Jonsson, Harald Jousefsson, Harley Jousefsson, Peter Jäderfeldt, Christian Jägertorp, Kristina Kannisto, Göran Karlsson, Kerstin Karlsson, Mattias Karlsson, Jennifer Kautto, Alexander Kazantsev, Joanna Kicka, Jerzy Kicki, Magnus Klingvall, Anna Krishtal, Susanne Krona, Arkadiusz Kubik, Sylwia Kubik, Anna Lag, Ronnie Lagerstedt, Carina Larsson, Vincent Lavender, Hanna Lennström, Jan G Lindholm, Tiina Ljung, Vivi Anne Lovelock, Patrik Lundberg, Henrik Lundin, Anna Lundman, Brigitte Lönsted, Elisabet Malmén, Birger Malmström, Maria Malmström, Carina Mattsson, Thomas Mattsson, Tapio Mauravaara, Yves Menot, Anna Minidis, Marit Mossbäck, Mattias Mårts, Ingrid Nielsen, Kirsten Nisted, Emelie Nyström, Carina Olsson, Mats Olsson, Elias Roetemeijer, Katarina Rosén, Oscar Sahlin, Nick Salomonsson, Filip Sandberg, Ulrika Sandberg, Viggo Sandberg, Ingrid Sandström, Irene

Schaltegger, Sulamith Schneider, Rabbie Shaid, Madeleine Sigurdsson, David Sirborn, Erik Sjöstedt, Sirpa Skog-Dufenhöök, Malin Sohl, Olle Sundberg, John Sundqvist, Anita Sundvall, Ola Svensson, Noemi Ticoalu, Jan Wahlstedt, Albin Wall, Harry Wall, Anna Vallgren, Marcus Vallgren, Bart van Wijngaarden, Anneli Widing, Emma Vikstörn, Ann-Charlotte Wincent, Dan Wincent, Markus Vitkalla, Annica Wreile-Jensen, Sten Erik Wreile-Jensen, Kjell-Olov Ölander, Anna Örnesved, Carin Fajerson, Martin Lag, Björn Bauer, Maria Jansson, Jetta Lundin och Sabina Henriksson, Marita Johansson, Peter Forsell, Catrin Forsell, Andreas Skog, Lena Kostian, Sofia Eriksson, Rubina van Neck, Daniel Lindqvist och Märta Norrby

De har sammanfattningsvis angett att de motsätter sig att bolaget ges tillstånd att öppna en bergtäkt. De har pekat på dels negativ påverkan på naturvärden, boendevärden och rekreationsvärden på grund av buller, damning och andra störningar från sprängning, krossning och transporter m.m., dels säkerhets- och framkomlighetsproblem på väg 515.

Jannica Johansson, Jonas Johansson har tillagt att domstolen måste ställa krav på nya och oberoende utredningar av buller, damm/luftkvalitet (inklusive PM10 och PM2.5), ny hydrogeologisk utredning (inklusive provpumpning), kompletterande naturvärdesinventering, ny trafikutredning och säkerhetsplan, ny lokaliseringsutredning, ny samlad konsekvensbedömning som analyserar de kumulativa effekterna av buller, damm, trafik, hydrologi och naturpåverkan i kombination över hela verksamhetens livslängd. De har även begärt att ett eventuellt tillstånd ska föras med bindande villkor för sprängning, krossning och transporter, som är strängare än sökandens villkorsförslag. De har även begärt att ett miljötillstånd inte ska ges förrän sökanden har ställt fullgod, oåterkallelig finansiell garanti (bankgaranti eller liknande) för hela kostnaden av återställning, långsiktig övervakning samt potentiella skadeståndskrav, med belopp och indexering.

Marita Johansson, Peter Forsell och Catrin Forsell har tillagt att på Ytterbyslingan har de problem med överskott av vatten. Bergtäkten befaras förvärra detta. Ytvattnet kan ta andra vägar, mot Ytterbyslingan. Överskottet av vatten ska enligt utredningen ledas mot Vaskasjöarna, i riktning mot deras bostäder. Ytterby, Lerhaga och Åleström har nu fått kommunalt vatten och avlopp. Det är stadsplanerat område i närområdet. Varför då anlägga en bergtäkt här?

Lena Kostian har tillagt att verksamheten med dess trafik strider mot barnkonventionen. Ungefär 1 500 barn per dygn kommer att påverkas av den tunga trafiken som man planerar från bergtäkten utmed Tvetavägen genom Järna. Vid Tavestskolan i Järna befinner sig ca 1 000 barn dagligen innehållande skola, förskola samt idrottsanläggningen med fotboll och ishockey som pågår på eftermiddagar, kvällar och helger. Järna IF uppskattar att ca 400 barn/dygn utövar någon form av sport hos dem. Utmed Tvetavägen går det bussar med busshållplatser och obebakade övergångar. Vid korsningen Östra Kallforsvägen/Tvetavägen passerar ca hundra barn dagligen för att ta bussar till skolor i Järna samt Södertälje.

Barnen ska passera Tvetavägen för att nå sin busshållplats vilket innebär en stor trafikfara för dem. Ytterligare tung trafik innebär större fara för barnen.

Linda Lilja har bifogat en lista med närmare 500 underskrifter³ och har tillagt att ansökan bör kompletteras med följande:

- Trafikanalys av den redan hårt belastade Tvetavägen synnerligen omgående, då vägen är direkt olämplig för ytterligare trafik.
- Vattenanalys per omgående, då vattendragen som startar kring Gerstaberget mynnar ut i Östersjön.
- Bulleranalys med mätningar hur de boende i Lerhaga, Römora, Svalsäter, Myrstugan och Kallfors påverkas.
- Ostlänken med dess arbeten som sträcker sig från Gerstaberget i norr till Långsjön i söder bör också inkluderas.

Torbjörn Pettersson och Järna-Mölnbo Villaägareförening har tillagt att värdet på deras fastigheter kommer med största säkerhet att påverkas negativt och de kommer att bli svårsålda med anledning av den planerade verksamheten. Om tillstånd till takten ges motsätter de sig de långa arbetstiderna som man planerar. De motsätter sig även att tillståndsmyndigheten kan delegera tillfällig utökning av de redan långa arbetstiderna om behov uppstår.

6. BEMÖTANDE

6.1 Länsstyrelsen i Stockholm län

Bolaget har åtagit sig att hitta en lämplig anpassning av Sörmlandsleden i samråd med företrädare för Sörmlandsleden och fastighetsägaren samt att i samråd med tillsynsmyndigheten säkerställa möjligheten till tillträde till strandskyddat område norr om verksamhetsområdet.

Bolaget har föreslagit ett villkor som säkerställer en skyddszon mot identifierade sumpskogar. Bolaget har även i övrigt anpassat villkoren och gjort åtaganden i samklang med länsstyrelsens förslag och synpunkter.

6.2 Miljönämnden i Södertälje kommun

6.2.1 Behov

Bolaget hänvisar till den kompletterande behovsutredning, aktbil. 110.

6.2.2 Vatten

Miljönämnden lyfter Trafikverkets tidigare yttranden avseende påverkan på nedströms recipienter. Det kan emellertid konstateras att Trafikverket i sitt senaste

³ Linda Lilja har förelagts att komma in med fullmakter att företräda de personer som skrivit under listan. Några fullmakter har inte getts in.

yttrande inte längre har några synpunkter i detta avseende, se aktbil. 67 där Trafikverket skriver ”Gällande utsläpp av vatten till nedströms recipienter godtar Trafikverket sökandes bemötande och förslag på skyddsåtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen.” I övrigt besvaras frågorna i aktbil. 108 samt resterande svar gällande vatten i detta yttrande.

Bolaget ansöker inte om verksamhet som omfattas av markavvattningsdefinitionen enligt miljöbalken, och avser heller inte vare sig torrlägga eller markavvattna området.

Miljönämnden bedömer att verksamheten inte är förenlig med vattendirektivet. Påverkan i denna del beskrivs i underlaget till ansökan, se främst MKB:n och den hydrogeologiska utredningen (aktbil. 13) samt aktbil. 108.

Bolaget vill inledningsvis förtydliga att Vaskasjöarna inte utgör vattenförekomster (norra sjön utgör *Övrigt vatten*) varpå de inte har några beslutade miljökvalitetsnormer. Vattendirektivet är därmed inte applicerbart på dessa utifrån miljökvalitetsmålen. Oaktat detta är det givetvis bolagets skyldighet och ambition att minimera negativ påverkan även på Vaskasjöarna.

En ökad kvävetransport till Vaskasjöarna bedöms inte leda till en ökad växtlighet eftersom det i allmänhet är fosfor som är det begränsande näringsämnet för primärproduktionen i sjöar. Det innebär att tillförsel av andra näringsämnen, som t.ex. kväve, inte påverkar primärproduktionen så länge det inte tillförs mer fosfor. Varje fosfortillskott kommer därmed att leda till ökad algproduktion medan tillförsel av kväve inte har någon effekt. Undantag från detta är näringsfattiga sjöar i områden med låg kvävedeposition samt kraftigt fosforbelastade vattensystem där kväve kan bli begränsande (SLU, 2015). Det finns ingenting som tyder på att Vaskasjöarna är kvävebegränsade sjöar. Sjöarna beskrivs som brunvattensjöar varför de inte bedöms hysa arter som är beroende av klart vatten. Fördröjning kommer att ske i sedimentationsdamm samt våtmarksområde innan vattnet från tälten når Vaskasjöarna. I dessa steg avskiljs partiklar från vattnet varför halten suspenderade ämnen som slutligen når sjöarna inte bedöms medföra betydande effekter för de arter som sjöarna hyser.

Utifrån detta bedöms det utgående vattnet från bergtälten få obetydliga konsekvenser för Vaskasjöarna.

I samband med upprättandet av MKB:n utfördes beräkningar på kvävetillskottet i Näslandsfjärden för att utreda påverkan på status samt möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna. Utredningen visade på att kvävetillskottet i Näslandsfjärden, vid ett värsta-fall-scenario, bedöms bli så litet att det inte påverkar den ekologiska kvoten (EK) förrän på fjärde decimalen.

I ett mer sannolikt scenario, där retention sker på vägen till Näslandsfjärden, beräknas en mängd på cirka 180 kg kväve per år nå Näslandsfjärden. Av dessa

180 kg är det endast cirka 65 kg som är ny kvävebelastning eftersom skogen inom verksamhetsområde släpper ut cirka 114 kg idag. Detta gör att belastningen på Näslandsfjärden bedöms försumbar och inte kommer att vara mätbar i fjärden.

Bolaget har föreslagit ett villkor (nr 15) som säkerställer att utgående vatten inte medför en oacceptabel belastning för Näslandsfjärden.

Trafikverket framförde i sitt samrådsyttrande att: ”Vaskasjöarnas utlopp leder vatten vidare till dike söderut som även ska ta emot vatten från Trafikverkets anläggning under hela byggnadstiden av Ostlänken. Här finns känsliga skyddade arter nedströms i recipienten, nedströms nuvarande stambana”...”ser en risk att förhöjt kväveinnehåll i recipient nedströms Vaskasjöarna minskar möjligheten för Trafikverket att använda recipient för avledning av vatten från anläggningsverksamheten under byggnadstiden”...samt ”viktigt att kommande MKB behöver innehålla utförlig beskrivning av hur påverkan på ytvatten vid bortledande och utsläpp till recipient Vaskasjöarna bedöms. En beskrivning av kontrollprogram avseende dagvatten från anläggningen vid utsläppspunkt jämte åtgärder är lämpligt.”

Denna synpunkt hanterades i MKB:n och Trafikverket har, i samband med kungörelsen, godtagit bemötandet samt förslagen på skyddsåtgärder. Därmed bedöms synpunkten redan vara hanterad inom ansökan.

Utifrån ovan kan konstateras att utsläppet från sedimentationsdammen inte kommer att påverka möjligheterna att uppnå MKN, den vattenvolym det är fråga om inte kommer att påverka Vaskasjöarna negativt samt att det inte är fråga om att företa markavvattning i området. Sammantaget kan således konstateras att verksamheten inte är oförenlig med vattendirektivet.

6.2.3 Friluftsliv

Med en lämplig anpassning av Sörmlandsleden kommer det fortsatt vara möjligt att bedriva friluftsliv i närområdet (se avsnitt 6.1.3 ovan).

6.2.4 Översiktsplan

Miljönämnden har anfört att verksamheten inte är förenlig med översiktsplanen. Det kan konstateras att området inte är skyddat på något sätt i översiktsplanen och inte heller utpekad som stort tyst område. Verksamheten är således inte oförenlig med översiktsplanen. Det kan även konstateras att i den gällande översiktsplanen, sida 79, anges fyra täkter som särskilt viktiga för materialförsörjningen i regionen. Det kan konstateras att två av dessa täkter, Järna och Orrsättra, avslutas år 2024.

Såsom framgår av miljökonsekvensbeskrivningen är följande av intresse för bergmaterialindustrin (se gällande översiktsplan sid 79):

”Resurshushållning/materialförsörjning: Stockholmsregionen är indelad i fem försörjningsområden när det gäller tillgången till massor. Massorna bör inte transporteras på väg mer än ca 4 mil för att hanteringen ska vara ekonomiskt och miljömässigt acceptabel. Naturgrus är en ändlig resurs och därför bör dels teknik för att återanvända sand stödjas dels ersätta naturgrus med användning av bergkross.”

6.2.5 Trafik

Ett flertal av de inkomna yttrandena har haft synpunkter på, och uttryckt oro kring, hur trafiksituationen kommer att påverkas av den kommande bergtäkten. Bolaget anser att de underliggande utredningarna och gjorda antaganden är fortsatt relevanta men önskar förtydliga vissa delar enligt nedan.

Inledningsvis vill bolaget förtydliga att berörd expertmyndighet, Trafikverket, inte uttryckt någon oro över den planerade verksamhetens påverkan på Tvetavägens kapacitet eller trafiksäkerhet. Detta under förutsättning att bolagets föreslagna väganslutning utformas i enlighet med trafikutredningens förslag, att åtgärder vidtas för att hålla vägen kring den nya anslutningsvägen ren från lera och grus samt att hastighetsbegränsningen på länsvägen vid infarten till bergtäkten justeras till 50 km/h. Bolaget åtar sig att snarast efter lagakraftvunnen dom ansöka hos länsstyrelsen om justerad hastighet.

Vidare önskar bolaget bemöta yttranden avseende oro för trafik norrut (från bl.a. miljönämnden) som skulle kunna passera bostadshus och en skola vid Saltskog. Bolagets andel av trafiken på just denna vägsträcka (Stålhamravägen) torde vara högst försumbar då kommunens senaste trafikmätning på denna stäcka år 2013 uppmätte ca 12 300 fordon per veckovardagsdygn.⁴ Anslutning till E20 kan även ske via påfarterna vid Almnäs eller Nykvarn. Dessutom finns det enligt uppgifter i tidningen LT den 8 september 2024 ett avtal klart mellan Trafikverket och kommunen om att bygga en ny av- och påfart till E20 vid Hovsjö med planerad byggstart år 2026. Hovsjöanslutningen skulle innebära att ingen trafik från täkten skulle behöva passera Saltskog. Därutöver finns även planer på den så kallade Tvetaleden som ska förbinda Södertälje hamn med Almnäs, vilket sannolikt skulle förenkla anslutningen till E4:an.

Angående trafik söderut via Järna tycks en stor del av de inkomna yttrandena anta att huvuddelen av all trafik till och från täkten kommer att gå denna sträcka trots att bolaget varit tydliga med att den förväntade trafiken i huvudsak kommer att ske norrut. Bolaget vill därför förtydliga att avsättningsområdet för bolagets produkter huvudsakligen förväntas vara norr om täkten sett över täktens tillståndstid. Den trafik som trots allt kommer att gå söderut för att försörja projekt i Järnaområdet med material kommer förstås att nyttja det allmänna vägnätet i likhet med övrig trafik. Det tycks även finnas en utbredd missuppfattning om att det inte kommer att förekomma några ballasttransporter på Tvetavägen om den planerade täkten inte etableras (nollalternativet). Bolagets uppfattning är att det redan idag förekommer

⁴ Uppgift från Södertälje kommun, enheten för trafik och gata, 2024-10-23.

ballasttransporter på denna väg från andra bergtäkter, t.ex. bergtäkten vid Jumsta, som skulle kunna ersättas med transporter från den planerade täkten, vilket därmed inte nödvändigtvis ger någon markant förändring av det totala antalet lastbilar. Det bör även förtydligas att behovet att bergkross lokalt i området inte förväntas öka på grund av bolagets ansökta bergtäkt. Det ökade behovet kan i stället kopplas till den ökande befolkningen inom avsättningsområdet och det, i kombination med att flera täkttillstånd snart löper ut, kommer enligt bolagets behovs- och lokaliseringsutredning att leda till ett stort bergunderskott om inget görs. Inte heller kommer antalet tunga transporter som är kopplade till de projekt som planeras i Järnaområdet att försvinna om bolagets täkt inte etableras (nollalternativet). Bolaget har heller inga avtal med dessa projekt varför det inte heller kan förutsättas att någon koppling mellan projekten och täkten finns. I stället framstår det som att mycket av den oro som uttrycks kring den befintliga trafiksituationen i Järna har väldigt lite med den planerade bergtäkten att göra då den kommer att ha endast marginell inverkan på den totala trafiksituationen.

Gällande oron för trafikbuller vill bolaget peka på den information som framgår i bullerutredningen, avsnitt 7.4 där trafikbullret beskrivs. Sammanfattningsvis kommer den beräknade ekvivalenta ljudnivån från den norrgående trafiken öka med mindre än 1 dBA. I södergående riktning blir ljudnivån oförändrad. Detta baseras på ett värsta-fall-scenario, dvs. inte det mer troliga normalfallet. Att ljudnivån inte ökar mer beror på att andelen trafik från täkten är förhållandevis liten i jämförelse med den redan befintliga trafiken, vilket innebär att tillskottet blir försumbart ur ett bullerperspektiv. Oron för kraftigt ökat trafikbuller som uttrycks i flera av de inkomna yttrandena saknar alltså grund.

Avslutningsvis önskar bolaget förtydliga att man inte har för avsikt att utreda eller bekosta utbyggnad av alternativa vägsträckor (inklusive cykelbanor) utöver den nya anslutningsvägen mellan täkten och Tvetavägen med tillhörande korsning.

6.2.6 Restprodukter

Bolaget har i den tekniska beskrivningen på sida 17 redovisat de efterfrågade uppgifterna. Bolaget utgår från att Miljönämnden ifrågasätter om det skulle kunna uppstå utvinningsavfall inom verksamheten.

Bolaget anser inte att materialet utgör utvinningsavfall. För att det ska vara fråga om utvinningsavfall måste det först stå klart att materialen utgör avfall. Förutsättningarna för om ett ämne är avfall framgår av 15 kap. 1 § miljöbalken som stadgar att avfall är varje ämne som innehavaren gör sig av med eller är skyldig att göra sig av med. Ingen av dessa förutsättningar är uppfyllda i aktuell verksamhet.

Avbaningsmassor kommer att användas vid anläggande av nya vägar i anslutning till täkten, etableringsytor etc., samt till efterbehandling. Finmaterial som ansamlas som slam i sedimentationsdamm samt borrhax kommer att återföras till produktionen och blandas in i de produkter som bolaget tillverkar. Ämnena utgör

alltså antingen produkter i sig eller har ett säkerställt användningsområde på platsen.

För övriga frågor i denna del hänvisas till behovsutredningen, aktbil. 110.

6.2.7 Damning

Det kan konstateras att damning i en täktverksamhet primärt utgör en arbetsmiljöfråga då påverkan utanför verksamhetsområdet är väldigt begränsad.

Det är inte möjligt att begränsa damning genom inkapsling inom verksamheten. Bolaget kommer under sådan väderlek då så krävs använda sig av vattenbegjutning för att minimera damning från täktverksamheten. Bolaget har justerat villkoret enligt nämndens andrahandsförslag.

6.2.8 Massor avsedda för efterbehandling

Se PM om mottagningskontroll, aktbil. 109.

6.2.9 Synpunkter på villkorsformulering samt förslag på två nya villkor

Villkorsförslag 6

Bolaget accepterar inte förslaget på villkorsformuleringen som föreslås avseende villkor 6. Bolaget har i villkor 5 angett bullervillkoren där begränsningarna utgår utifrån gällande riktlinjer och verksamheten kommer vid alla tider innehålla dessa villkor. De inskränkningar som föreslås i villkor 6 är därmed inte nödvändiga och bör inte föreskrivas för verksamheten.

Villkorsförslag 7 och 8

Bolaget anser inte att föreslagen förändring ska föreskrivas för verksamheten. För att ett villkor ska vara rättssäkert krävs viss marginal vid vissa sprängningar för att ta höjd för eventuella skillnader som kan uppstå. Vid oförutsedda händelser, vid t.ex. lokala avvikelser i geologin, kan vibrationerna överstiga vad som förutsetts vid sprängplanering. Vidare är luftstötsvågor starkt beroende av väderförhållanden och kan liksom vibrationerna överstiga vad som förutsetts vid oförutsedda händelser.

Utifrån ovanstående yttre osäkerhetsfaktorer finns det alltså ett behov av marginal när begränsningsvärden nu ska föreskrivas. Är det inte möjligt att tillskapa en buffert genom villkorskonstruktion måste bolaget begränsa salvorna genom mindre diameter på borrhålen. Det innebär borrhåll av fler borrhål med mindre borrhålsdiameter, innebärande en ökad period med borrhåll och därmed ökat buller. Möjligen kan det också innebära att det krävs fler sprängtillfällen. Bolaget har utrett förutsättningarna i området och bolagets föreslagna villkor innebär inte risk för skada på omgivningen. Villkor för luftstötsvågor om vibrationer bör därför beslutas enligt bolagets förslag.

Det finns slutligen flera exempel i praxis på när liknande villkor utformats, jfr Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 19 mars 2024 i mål nr M 1082-23 samt Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, domar den 28 oktober 2019 i mål M 2325-19 respektive den 21 december 2015 i mål nr M 2904-15.

Villkorsförslag 9

Det sker alltid en ljudsignal inför varje sprängning. De som uppehåller sig i närområdet kommer således att få kännedom om sprängning innan dessa sker. Någon förändring av bolagets föreslagna villkor är därmed inte nödvändigt. Bolaget vidhåller således sitt villkorsförslag i denna del.

Nya villkor avseende damning
Se avsnitt 6.2.7 ovan.

6.3 Järna kommunalnämnd

6.3.1 Behov av täkten

Gällande underlaget kring behovet av bergtäkten så har det sedan de ursprungliga ansökningshandlingarna togs fram löpande reviderats med tillgänglig ny information från bland annat berörda kommuner och RUFS 2050. Vid uppdateringarna har de justerade siffrorna gällande bostäder som Järna kommunalnämnd nämner i sitt yttrande beaktats. De reviderade underlagen avseende behovet av den nya bergtäkten har förtydligats i kompletteringarna som lämnades in 2024-03-18 samt 2024-11-11. Inför huvudförhandlingen i Mark- och miljödomstolen i början av september 2025, har även statusen för de befintliga täkternas tillstånd setts över (se figur 1 i aktbil. 350). Av figuren framgår det tydligt att ballastbehovet inte uppfylls av befintliga täkter inom avsättningsområdet och att flertalet av dessa kommer att upphöra då nuvarande tillstånd löper ut. Undersökningen av det framtida ballastbehovet bygger på SGU:s metodik. Det kan även nämnas att länsstyrelsen inte hade någon erinran om behovet av verksamheten.

I ovan nämnda underlag framgår också utvecklade beskrivningar om tillgång och kvalitet gällande entreprenadberg och ett resonemang kring projekt som hävdar att de har massbalans. Det massöverskott av entreprenadberg som Järna kommunalnämnd anger för ett enskilt projekt är långt ifrån tillräckligt för att tillgodose ballastbehovet i Södertälje och kringliggande kommuner. Däremot är den nya bergtäkten en högst lämplig mottagare av dessa överskottsmassor för vidareförädling till nya produkter.

De undersökningar som genomförts av bergets kvalitet visar också på att berget kan ersätta uttag av naturgrus vilket bidrar till att uppfylla miljömålet Grundvatten av god kvalitet.

6.3.2 Trafik; transporter

Bolaget har hänvisat till avsnitt 6.2.5 ovan samt har tillagt följande. Avseende trafiken har bolaget i kompletteringen 2024-11-11 under punkt 1.2.5 (aktbil. 105) bemött de flesta av de frågor som lyfts i detta yttrande. Vad som dock kan noteras här är att kommunen gjort ett antal egna antaganden och beräkningar utan djupare kunskap om den planerade verksamheten. Då huvuddelen av transporterna kommer att gå på BK1/BK4-vägar (se figur 2) är antagandet om en genomsnittlig vikt om 20 ton alltför konservativt räknat. Det underlag och de antaganden som ska användas för beräkning av fordonsrörelser anges i ansökans bilaga A, Teknisk beskrivning (kapitel 9), som visar på att antal fordonsrörelser uppgår till maximalt 280 per arbetsdag. Detta är med god marginal under de gränser som finns för att dessa ska anses utgöra följdverksamhet.

6.3.3 Friluftsliv och närboende

Bolaget har bedömt påverkan på friluftslivet i MKB:n och där bedömt att påverkan kommer att medföra måttlig negativ konsekvens för friluftsliv och rekreation på det lokala planet.

Samtidigt är inte området formellt utpekad eller skyddad som frilufts- eller rekreationsområde. Det ligger inte heller inom riksintresse eller är upptaget som något särskilt skyddsvärt område för friluftsliv i översiktsplanen.

I samrådet har det även framförts oro från flera närboende över att möjligheterna till promenad på befintliga skogsvägar skulle försvinna. I denna del har bolaget justerat gränsen för verksamhetsområdet i söder så att den befintliga skogsvägen inte påverkas av ansökt verksamhet. Därutöver har bolaget åtagit sig att hitta en lämplig anpassning av Sörmlandsleden i samråd med Sörmlandsleden och fastighetsägaren för att minimera påverkan på friluftslivet. Med de föreslagna skyddsåtgärderna samt med hänvisning till ovan anser bolaget att påverkan är acceptabel.

6.4 Trafikverket

Bolaget noterar att Trafikverket anser att tillkommande trafik vid maximal produktion bedöms kunna hanteras inom befintlig vägkapacitet.

Trafikverket anser att befintlig 50-sträcka på Tvetavägen bör förlängas så att det även omfattar den planerade anslutningen. Bolagets åtaganden har ändrats i enlighet med detta, se avsnitt 4 ovan.

6.5 SMHI

Se kompletterande geohydrologisk utredning, aktbil. 108.

6.6 Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn

Översiktsplan

Se avsnitt 6.2.4 ovan.

Påverkan på vatten

Se kompletterande geohydrologisk utredning, aktbil. 108.

Trafiksituationen, bl. a. cykelväg

Se avsnitt 6.2.5 ovan.

Dammar för groddjur

Se avsnitt 6.1.1 ovan.

Asfaltera hela anslutningsvägen

NCC kommer att vidta erforderliga åtgärder för att minimera risken för störningar från damm. Förslag till villkor mot damning framgår av ansökan. Det är därmed inte motiverat att i beslut reglera en eventuell åtgärd i form av asfalteringen eller annat för att minimera störning från trafiken.

Alternativa drivmedel

Hållbarhetsfrågorna är en integrerad del av NCC:s vanliga verksamhetsstyrning. NCC arbetar fokuserat och målmedvetet för att eliminera växthusgasutsläpp från hela värdekedjan, öka energieffektiviteten och möjliggöra en anpassning till klimatförändringarna. Klimat och energi är ett fokusområde i NCC:s hållbarhetsramverk. Centralt i arbetet med att minska vårt klimatavtryck är energieffektivisering i processer och produktion, och att ersätta fossila energikällor med förnyelsebara. NCC har som målsättning att enbart köpa fossilfri el och främst förnybar. År 2023 uppgick andelen förnybar el till 95 procent av den totala elanvändningen. Koldioxidutsläpp relaterade till inköpta bränslen samt till el, fjärrvärme och fjärrkyla har successivt minskat sedan år 2015.

NCC arbetar för att utöka elektrifieringen av arbetsmaskiner och verktyg, såväl som hela produktionsarbetsplatser, för att minska fossila utsläpp. Viktiga åtgärder är:

- Elektrifiering av mobila stenkrossar vilket ger omfattande energieffektivisering.
- Projekt som drivs med utsläppsfria maskiner och elektrifierade transporter i samtliga länder.
- Fortsatta tester och implementering av elektriska maskiner för beläggningsarbeten.

Målsättningen är att implementera åtgärder på platsen. Det är i nuläget inte klart om när det kommer att ske.

Bolaget har som mål att bli klimatneutrala år 2045.

Risk för övergödning

Se avsnitt 6.2.2 ovan.

Småvatten; strandskydd

Bolaget motsätter sig inte att aktuellt småvatten skulle kunna omfattas av strandskyddsbestämmelserna. Utifrån 21 kap. 3 § miljöbalken sker prövning av påverkan på strandskyddsintressen i en sammanvägd bedömning i tillståndsprövningen. Domstolen har således att pröva huruvida ansökt verksamhet är förenlig med strandskyddsbestämmelserna. En sådan prövning utgör inte en dispensprövning. Bestämmelserna för upphävande av strandskyddet i 7 kap. 15–18 §§ miljöbalken är därmed enligt praxis tillämpliga i sin helhet. Enligt 7 kap. 18 § 2 stycket miljöbalken kan strandskyddet upphävas om en vattensamling är mindre än en hektar. Aktuellt vatten uppgår till cirka 0,2 hektar.

Noteras ska att strandskyddsreglerna har två syften. Det första är att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden. Det andra är att skapa goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Avseende det första syftet, dvs. den allemansrättsliga tillgången till strandområden ska noteras att vattenområdet helt saknar strandområde. Området fyller således ingen funktion för det rörliga friluftslivet. Det allmänna intresset kommer därför inte alls eller endast på ett obetydligt sätt skadas (prop. 1997/98:45, del 1, s. 322). Gällande det andra syftet om att skapa goda livsvillkor för djur- och växtlivet kan noteras att bolaget kommer att anlägga sedimentationsdamm för verksamheten, samt anlägga nya dammar med hänsyn till groddjuren.

Mot bakgrund av ovan kan konstateras att ett behov av skydd utifrån den funktion som strandskyddsreglerna fyller saknas på platsen. Aktuell verksamhet är därför förenlig med bestämmelserna om strandskydd (jfr 21 kap. 3 § miljöbalken). De intressen som strandskyddet avser att skydda kommer således att tillgodoses genom dessa nya dammar.

Aktuell plats behöver även tas i anspråk för att tillgodose behovet av det angelägna allmänna intresset av materialförsörjning, som ger långsiktiga fördelar för samhällsutvecklingen (jfr prop. 2008/09:119 s. 106). Betydelsen av att kunna bedriva materialutvinning på platsen får även detta anses mer väsentligt än att med hänvisning till strandskyddsreglerna inte tillåta en sådan etablering. Skäl för dispens föreligger därför enligt 7 kap. 18 c § punkt 5 miljöbalken (jfr även 7 kap. 25 § miljöbalken).

Verksamhetens utbredning har tidigare beskrivits och med hänsyn till vattensamlingens ringa storlek och att dammen kommer att kompenseras genom bolagets sedimentationsdamm och nyanlagda dammar, anser bolaget att behovet av att etablera verksamheten utifrån det angelägna allmänna intresset föranleder att det finns förutsättningar att bevilja ansökt verksamhet även sett till strandskyddsbestämmelserna. Det kan slutligen konstateras att utifrån länsstyrelsens WebbGIS framgår vilka områden som omfattas av strandskydd. Kartan har inte markerat området för denna damm som strandskyddat.

Damning

Se avsnitt 6.2.7 ovan.

6.7 Bostadsrättsföreningar m.fl.

6.7.1 Bostadsrättsföreningarna Kallfors Höjder 1–4, Bostadsrättsföreningen Boklok Golfbanan i Järna AB samt Boklok golfbanan

Friluftsliv

Se avsnitten 6.1.3 och 6.3.1 ovan.

Tung trafik; alternativ vägsträcka

Se avsnitt 6.2.5 ovan.

6.7.2 Gerstaberg Säteri AB/Gerstaberg Gård

Fråga om deponi

Den ansökta verksamheten omfattar inte anläggande av en deponi

Behov

Se kompletterande behovsutredning, aktbil. 110.

Trafik

Se avsnitt 6.2.5 ovan.

Recipient av ytvatten

Se kompletterande hydrogeologisk utredning, aktbil. 108.

Strandskydd

Verksamheten är lokaliserad utanför området för strandskydd för Vaskasjöarna. För strandskydd för småvatten inom brytområde se avsnitt 6.6.8 ovan.

Fornlämning

Se avsnitt 6.1.6 ovan.

Friluftsliv

Se avsnitten 6.1.3 och 6.3.1 ovan.

Vibrationer och damning

Bolagets förslagna villkor för vibrationer följer praxis och innebär att det inte kommer att ske någon otillåten påverkan på närliggande fastigheter eller människor. Beträffande damning, se avsnitt 6.2.7 ovan.

Påverkan på yt- och grundvatten, vattenförekomst samt enskilda vattentäkter

Se avsnitt 6.2.2 ovan.

Påverkan på natur

Se uppdaterad artskyddsutredning gällande fåglar (aktbil. 107). I övrigt har synpunkterna besvarats tidigare i bemötandet.

Påverkan för framtida bebyggelseutveckling

Se kompletterande behovsutredning, aktbil. 110.

6.7.3 Kallfors Gård AB

Nya områden för bostäder

Se kompletterande behovsutredning, aktbil. 110.

Barnkonventionen

Barnkonventionen innehåller ett antal artiklar som ska tillgodose barnets bästa i olika situationer. Det innebär att en stat vid all reglering eller generella åtgärder som rör ett barns rätt till liv eller som rör ett barns överlevnad och utveckling i första hand ska beakta vad som bedöms vara barns bästa. Direktivet ska implementeras i svensk lag och komma till uttryck genom specifika bestämmelser. Vid genomgång av om någon av konventionens artiklar skulle kunna träffa en miljöprövning så är det inte lätt att hitta någon specifik artikel för detta, utom möjligen rätten till liv och hälsa. Emellertid har dessa frågor belysts i tillräcklig grad genom de utredningar av risk- och säkerhet samt ex. buller i utredningen i övrigt. Det går inte att se att någon av de rättigheter som ett barn åtnjuter enligt barnkonventionen kränks eller åsidosätts genom den ansökta verksamheten.

6.8 Närboende m.fl.

Återvinningsstations verksamhet – kumulativa risker

Tveta återvinningsstation (med Telge Återvinning AB som huvudman) är en s.k. A-anläggning enligt miljöprövningsförordningen, dock ingen Seveso-anläggning. Telge Återvinning har i sitt samrådsyttrande inte lyft någonting som gäller kumulativa risker. Yttrandet handlar i stället om buller och damning samt till viss del utbyggnadstankar på återvinningsanläggningen.

Det framgår av samrådsyttrande från Södertörns brandförsvär att i närområdet till bergtäkt Södertälje/Gerstaberg finns det inga verksamheter som har tillstånd enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Djur och natur

Se uppdaterade artskyddsutredningar (aktbil. 106 och 107). Bolaget har gjort erforderliga utredningar för att kunna besvara frågeställningarna samt för att kunna visa att verksamheten är tillåtlig.

Vatten

Se avsnitt 6.2.2 ovan.

Trafik

Se avsnitt 6.2.5 ovan.

Ersättning/skadestånd

Bolaget har föreslagit villkor som är i linje med praxis. Dessa villkor kommer att innehållas för verksamheten och innebär att någon otillåten påverkan inte kommer att ske på omgivningen. Ett beviljat tillstånd innebär i sig ingen skyldighet att utge ersättning för närboende, varken i lagtext eller i praxis föreligger någon sådan skyldighet annat än om det skulle röra skada på en fastighet genom påverkan på vattenförhållanden. De ersättningar som sakägarna anger är inte heller en fråga som ligger inom ramen för denna prövning utan som prövas utifrån 32 kap. miljöbalken. Med anledning av detta samt med hänsyn till att påverkan på omgivningen får anses acceptabel föreligger det inte någon ersättningsgill skada, någon ersättning eller skadestånd kommer således inte att utbetalas till närboende och någon prövning av detta ska inte ske i målet.

Skulle någon form av ersättningsgill skada uppkomma med anledning av verksamheten hanteras sådan således i särskild ordning.

Damning; påverkan på hälsa; påverkan på solpaneler

Det kan även konstateras att damning sker till allra största del inom verksamhetsområdet. Någon påverkan på trafikanter på Tvetavägen med anledning av damning i tälten kommer således inte att ske. Se avsnitt 6.2.7 ovan.

Buller och vibrationer

Bullerutredningen visar hur bullerpåverkan kommer att se ut utifrån ett värsta scenario från verksamheten. Modellen tar hänsyn till topografin. Bolagets förslagna villkor för vibrationer och buller följer praxis och innebär att det inte kommer att ske någon otillåten påverkan på närliggande fastigheter eller människor. De villkor som föreskrivs för vibrationer kommer att vara med marginal under gränsen för när skada på grunder för byggnader kan komma att ske.

Frågor om ytvatten

Se den kompletterande hydrogeologisk utredning, aktbil. 108 och avsnitt 6.2.2.

Giftiga kemikalier/gaser från asfalten

Införd asfalt som kommer från asfalterade vägar och ytor lagras och bearbetas mekaniskt. Ansökan omfattar inte tillverkning av asfalt och därmed uppstår inget utsläpp till luft.

CO ökas i luften, växthusgaser och luftföroreningar

Utsläpp av gaser till luft behandlas i MKB:n i avsnitt 6.4.

Sättningar på hus

Se kompletterande hydrogeologisk utredning, aktbil. 108.

Översiktsplanen

Se avsnitt 6.2.4 ovan.

Djur- och växtliv

Naturvärdesinventering är gjord och finns i underlaget.

Arbetstider

Bolaget har föreslagit gängse villkor som ofta föreskrivs för motsvarande verksamheter. Bolaget har även tagit fram en bullerberäkning som visar att bullervillkoren innehålls under alla tider på dygnet. Det finns således ingen anledning att frångå gängse praxis i detta avseende. Den ljudkomfort som boende normalt kan räkna med uppfylls således även här.

Rätt till ersättning enligt 31 kap. miljöbalken

Enligt 31 kap. miljöbalken ersätts inte skada i form av påverkat fastighetsvärde till följd av störningar från miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken. Sådana frågor omfattas av 32 kap. miljöbalken och prövas inte inom ramen för detta mål.

Tillägg (aktbil. 349)

Bolaget har genom konsulter beräknat och bedömt de, för denna typ av verksamhet, relevanta aspekter. Bolaget har även föreslagit vedertagna villkor för dessa parametrar, vilket exempelvis inkluderar buller, vibrationer, luftstöt vågor, grundvatten och damning. Samtliga naturvärdes- och artinventeringar med tillhörande bedömningar har genomförts under relevanta tidsperioder och på ett fullständigt vis.

Flera av de inkomna yttrandena framför synpunkter på trafiken. Bolaget har inom ramen för den ansökta verksamheten gjort en trafikutredning (Bilaga B2 till ansökan) och dessutom har Trafikverket angett att det inte föreligger några kända framkomlighetsbrister på aktuell vägsträcka och att den tillkommande trafiken vid maximal produktion bedöms kunna hanteras inom befintlig vägkapacitet. Bolaget har också bemött trafikfrågorna utförligt i kompletteringen 2024-11-11 under punkt 1.2.5.

Därtill har Bolaget presenterat en ekonomisk säkerhet som får anses uppfylla de krav som föreligger. Även alternativa lokaliseringar har utretts i erforderlig utsträckning för denna typ av verksamhet.

Beträffande yttrandet från Stefan Enström/Agdala Gård (aktbil. 301), kan det noteras att ridverksamheten inte sker med någon särskild rätt till området utan utgör ett kommersiellt utnyttjande av allemansrätten och en sådan rätt är inte skyddad av rättsordningen. Sådan verksamhet får bedrivas där detta är möjligt men det får enligt praxis (NJA 1996 s. 495, "Forsränningsmålet") inte bedrivas så att det medför skada eller olägenhet för fastighetsägaren. I detta fall har fastigheten upplåtits för täktverksamhet.

Vad gäller den jordbruksmark som ligger söder om verksamhetsområdet kan konstateras av flygbilder att denna brukas för odling och har plöjts i sin helhet, varför det huvudsakligen inte används för bete. Därtill finns det inget underlag som talar för att jordbruksmarken kommer att påverkas. Även jordbruk har bullrande maskiner som är nödvändigt inom verksamheten och som eventuella djur omgärdas av dagligen. Det finns överhuvudtaget inget stöd för att den aktuella verksamheten skulle påverka någon djurhållning. Därtill kommer Bolagets transporter att köra ut på den utfartsväg som är planerad på i stort sett andra sidan verksamhetsområdet från den aktuella jordbruksmarken.

7. DOMSKÄL

7.1 Rådighet

Sökanden har genom avtal nödvändig rådighet enligt bestämmelser i 2 kap. lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet för den vattenverksamhet som ansökan avser vid utpekat läge för planerad bergtäkt.

7.2 Specifik miljöbedömning

Av underlaget i målet framgår att samrådsförfarandet motsvarar de krav som ställts upp av lagstiftaren. Detsamma gäller miljökonsekvensbeskrivningen, som med successivt gjorda kompletteringar, uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken med avseende på såväl förfarande som dokumentation. Vad motparter har anfört ändrar inte denna bedömning. Det har inte heller i övrigt framkommit någonting som skulle kunna hindra en slutlig bedömning av miljöeffekterna av den planerade verksamheten. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas, då denna möjliggjort inte bara identifiering och beskrivning av, utan även en slutlig och samlad bedömning, av miljöeffekterna. Den specifika miljöbedömningen kan därmed i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken slutföras.

7.3 Tillåtlighet

7.3.1 Behov av bergmaterial

En allmän utgångspunkt vid markanvändning är att markområden ska användas för det eller de ändamål som de är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken). Vid nyetablering av en täkt ska hänsyn tas till dels om det innebär god hushållning att bryta täktmaterialet, dels om täktens lokalisering är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (2 kap. 6 § miljöbalken).

Vid nyetablering av en bergtäkt ska alternativa lokaliseringar övervägas. Om det material som ska utvinnas kan ersättas med material från andra täkter eller om det

finns andra närbelägna områden som skulle kunna vara bättre att exploatera för täktverksamhet, kan lokaliseringen bedömas som olämplig (se prop. 2008/09:144 s. 13 samt Mark- och miljööverdomstolens domar den 28 september 2012 i mål M 497-12, den 21 mars 2014 i mål M 3113-13 och den 20 april 2015 i mål M 5627-14).

NCC har angett att bergmaterialet på platsen har goda mekaniska och tekniska egenskaper och att ballasten kan användas för flera olika kvalificerade användningsområden. Bolaget har gjort gällande att det finns ett markant behov av bergmaterial av utpekad kvalitet inom avsättningsområdet. Syftet med den planerade tåkten är att förse regionen med ballastmaterial (krossprodukter för bl.a. vägbyggnad och fyllnadsändamål samt även ballast för betongtillverkning). Någon redovisning av förväntade fördelningen mellan användningsområdena vägbyggnad och annan ordinär användning respektive betongtillverkning, har dock inte redovisats i underlaget i ansökan.

Av behovsutredningen framgår att det finns tre tåkter (Vreta, Underås och Hagby) som reellt kan bidra till att behovet av ballast m.m. inom avsättningsområdet tillgodoses. Därutöver finns ytterligare två tåkter (Ryssjön och Riksten), båda med korta återstående tillståndstider men som har initierat prövning om viss förlängning/utökning.

Enligt mark- och miljödomstolen har NCC presenterat utredning⁵ som med tillräckligt styrka visar att det finns behov av ballastmaterial inom avsättningsområdet och att detta behov inte kan tillgodoses genom befintliga tåkter eller från olika bygg- och infrastrukturprojekt.

7.3.2 Översiktsplan m.m.

Översiktsplanen för Södertälje kommun pekar inte ut det berörda området som lämpligt för någon annan verksamhet än den som avses med ansökan. Området omfattas inte heller av någon detaljplan. Det finns alltså inte något hinder för den ansökta verksamheten från planmässiga utgångspunkter.

7.3.3 Val av plats

I en miljökonsekvensbeskrivning ska redovisas uppgifter om alternativa lösningar för den ansökta verksamheten eller åtgärden, vilket omfattar bl.a. uppgifter om möjliga alternativa platser och skälen för valet av plats med hänsyn till skillnader i miljöeffekterna mellan den valda platsen och alternativen (6 kap. 35 § miljöbalken och 17 § miljöbedömningsförordningen).

Som angetts ovan ska företrädare ges till sådan användning av mark- och vattenområden som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Enligt domstolen

⁵ Utredning om behovet har redovisats i bilaga D till ansökan samt i aktbil. 9 och 110.

är det därför lämpligast att en nyetablerad täkt kan tillgodose behovet för ett flertal användningsområden. Materialet från den planerade täkten bedöms ha en sådan kvalitet att den uppfyller det kravet.

Miljöbalken ställer krav på att verksamheten ska lokaliseras till en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Det betyder att en verksamhet tillåts även om den innebär intrång och olägenheter men att dessa, efter genomförande av nödvändiga skyddsåtgärder, inte får vara större än att de kan accepteras. När det gäller avståndet till bostadsbebyggelse står det klart att verksamheten kommer att ha viss påverkan näraliggande bostäder men inte i större omfattning än att lokaliseringen ändå är tillåtlig. Lokaliseringen är också väl vald med tanke på närheten till transportvägar med goda möjligheter att transportera utbrutet material till mottagare i regionen. Av de skälen och mot bakgrund av vad som anförts i avsnitt 7.3.1–7.3.2 ovan, finner mark- och miljödomstolen att lokaliseringen av den planerade täktverksamheten är att anse som lämplig.

Vid lokaliseringsprövningen ska även naturvärden på platsen beaktas och bestämmelserna om skydd för djur och växter i 8 kap. miljöbalken tillämpas (prop. 2008/09:144, s. 14). De inventeringar som utförts visar att det inom exploateringsområdet och dess närhet finns främst måttliga naturvärden (klass 3 respektive klass 4) samt ett mindre område med högt naturvärde (klass 2). Utredningar visar även att den planerade verksamheten kommer att påverka fåglar, fladdermöss och åkergroda (4 och 4 a §§ artskyddsförordningen) samt vanlig padda (6 § artskyddsförordningen). Mark- och miljödomstolen bedömer att påverkan på de fridlysta arterna inte är sådan att det utgör hinder för den planerade verksamhetens tillåtlighet. Skälen för den bedömningen utvecklas närmare i avsnitt 7.3.13 nedan

7.3.4 Grund- och ytvattenförhållanden

Bortledning av det grundvatten som läcker in i täkten kommer att ge upphov till grundvattensänkning under den tid som verksamheten pågår, med en något ökad sänkning under torra år. Bolagets yrkande att anlägga en eller flera borrhälsbrunnar omfattar bortledning av maximalt 10 m³/dygn och 2 000 m³/år.

Mark- och miljödomstolen bedömer att grundvattenavsänkningen inte kommer att ge upphov till negativa konsekvenser på enskilda brunnar eller markavvattningsföretag. Utöver viss påverkan på två närliggande sumpskogsområden, som dock är begränsad och kan godtas, bedöms inte heller i övrigt någon påverkan på grundvattenintressen uppkomma.

Bolaget kommer att anlägga en pumpgrop i brytområdet och sedimentationsdammar i brytområdets närhet. Med styrd pumpning från pumpgropen till sedimentationsdammarna, som utformas med olje- och partikelavskiljandefunktion. Från dammarna sker avledning till recipient med maximalt 24 l/s. Mark- och miljödomstolen anser att det därmed finns goda möjligheter att reglera vattenflöden

under året så att flöde och vattenkvalitet kan kontrolleras och säkerställas. Någon påverkan på det nedströms belägna markavvattningsföretaget eller omgivande miljö kan därmed inte förväntas uppstå.

7.3 5 Miljökvalitetsnormer

Bolaget har gjort gällande att tillskottet av bl.a. kväve, på grund av avledningen från täkten, inte bedöms vara av den omfattning att det påverkar möjligheten att uppnå beslutad miljökvalitetsnorm eller försämrade nuvarande status i Näslandsfjärden. Mark- och miljödomstolen finner ingen anledning att ifrågasätta bolagets bedömning.

Mot den bakgrunden bedömer mark- och miljödomstolen att den ansökta verksamheten med angiven utformning och skyddsåtgärder inte kommer att bidra till någon försämring på kvalitetsfaktornivå som skulle kunna medföra att någon beslutad miljökvalitetsnorm för vatten inte kommer att kunna följas. Samma bedömning kan göras för beslutade miljökvalitetsnormer för luft. Hinder för tillåtligheten av detta skäl föreligger därmed inte.

7.3.6 Transporter

För transporter till och från täkten kommer NCC att anlägga en transportväg som ansluter direkt till väg 515 (Tvetavägen). Bolaget har åtagit sig att anlägga ett separat vänstersvängfält samt att ansöka om sänkt hastighet på väg 515 från 70 km/tim till 50 km/tim (se under avsnitt 4 ovan). Det bedöms inte motiverat att pröva transporterna som ett följdföretag enligt 16 kap. 7 § miljöbalken. Den trafik som den planerade täkten ger upphov till i närområdet bedöms inte påverka framkomligheten och trafiksäkerheten på det allmänna vägnätet i sådan mån att det skulle hindra tillåtligheten. Omfattningen av störningarna från transporterna (främst buller och damning) kan, med en lämplig villkorsskrivning hållas på en acceptabel nivå, se avsnitt 7.3.7 och 7.3.9 nedan.

7.3.7 Buller

Av den bullerutredning som bolaget har genomfört framgår att den planerade verksamheten, med de planerade driftstiderna under dag, kväll- och nattetid samt helger, kan innehålla tillämpliga riktvärden i Naturvårdsverkets riktlinjer⁶. Detta gäller vid samtliga beräkningspunkter och närliggande bostadsfastigheter. Bullerbidraget från de transporter som täktverksamheten genererar bedöms inte ge upphov till någon större negativ påverkan på befintlig miljö då den dygnsekvivalenta ljudnivån ökar med mindre än 1 dBA. Vad gäller kumulativa effekter ger utredningen vid handen att riktvärdena för drift under dag- och kvällstid samt dagtid på helger kan innehålls även vid full verksamhet vid Tveta återvinningsstation.

⁶ Naturvårdsverkets *Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller*, rapport 6538, från april 2015.

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ifrågasätta bullerutredningens slutsatser. Domstolen anser därmed att verksamheten, med hänvisning till föreslagna villkor, kommer att kunna innehålla de riktvärden som anges i Naturvårdsverkets riktlinjer.

7.3.8 Sprängningar; vibrationer och luftstöt vågor

Bolaget har föreslagit flera villkor, däribland högsta tillåtna vibrationsnivå och luftstöt vågsnivå. De föreslagna nivåerna understiger de riktvärden som anges i Svensk Standard. Bolaget har vidare redogjort för försiktighetsåtgärder som kommer att vidtas för att förebygga oönskat kast vid sprängningar. Bolaget ska även att informera boende i tåktens närhet (som efterfrågar information) om planerade produktionssprängningar. Mot denna bakgrund anser domstolen inte att olägenheter till följd av sprängningar utgör hinder mot att tillåta verksamheten.

7.3.9 Damning

Bolaget har föreslagit ett generellt villkor om att damning från transportvägar, uppställningsplatser för fordon och upplagsplatser så långt som möjligt ska begränsas inom tåktområdet. I villkoret har bolaget angett att, för det fall det uppstår problem i omgivningen till följd av damning, ska vidta åtgärder för att begränsa damningen. Bolaget har vidare åtagit sig att installera en färst samt att asfaltera sträckan mellan färsten och den allmänna vägen. Mot den bakgrunden bedömer domstolen att olägenheter till följd av damning från transporter m.m. inom verksamhetsområdet kan, med vidtagande av eventuella erforderliga åtgärder, hållas på en för omgivningen acceptabel nivå.

7.3.10 Kulturmiljön

Bolaget har uppgett att det inte finns några kända historiska lämningar på platsen enligt Riksantikvarieämbetets register. Vid en arkeologisk utredning har flera fynd påträffats. Bolaget har åtagit sig att genomföra en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte och att lämna in en ansökan om detta till länsstyrelsen, innan tåktverksamheten påbörjas. Mot bakgrund av detta bedömer domstolen att det i detta skede inte kan antas uppkomma någon påverkan på kulturmiljöintressen som skulle kunna hindra att verksamheten bedöms som tillåtlig.

7.3.11 Friluftsliv m.m.

Den planerade verksamheten kan förväntas ha en viss negativ inverkan på friluftslivet i området. Bolaget har åtagit sig att hitta en lämplig anpassning av Sörmlandsleden i samråd med företrädare för densamma samt att i samråd med tillsynsmyndigheten anlägga spång eller motsvarande för att säkerställa tillträde till strandskyddat område norr om verksamhetsområdet, vid Vaskasjöarna. Mot denna

bakgrund anser inte domstolen att den inverkan som verksamheten kan komma att ha på friluftslivet medför att den ansökta verksamheten bedöms som otillåtlig.

7.3.12 Naturvärden; områdesskydd

Det planerade verksamhetsområdet består av gles hällmarkstallskog och produktionsskog. Något område med formellt skydd återfinns inte inom verksamhetsområdet. Området närmast verksamhetsområdet består av produktions-skog, sumpskogar, åkermark och Vaskasjöarna (som omfattas av strandskydd). Vid naturvärdesinventering har 14 naturvärdesobjekt och sju naturvärdsarter påträffats, varav fyra (revlumner, liljekonvalj, fiskmås och snok) är fridlysta. Av naturvärdesobjekten har ett av dem tilldelats naturvärdesklass 2, sju objekt naturvärdesklass 3 och resterande sex naturvärdesklass 4. Efter en reviderad naturvärdesinventering omvärderades ett objekt från naturvärdesklass 2 till klass 3, och ett objekt från naturvärdesklass 3 till klass 2.

Bolaget har som villkor föreslagit att bolaget ska iaktta en skyddszon om minst 10 m bredd mot områden med sumpskog. Bolaget har vidare åtagit sig att undanta naturvärdesobjekt med aspar från exploatering till största del. Domstolen anser därmed att verksamhetens påverkan på naturvärden inte är sådan att den ansökta verksamheten ska bedömas som otillåtlig.

Utredningen ger vid handen att den ansökta verksamheten, såvitt den berör strandskyddat område vid Vaksalasjöarna, är förenlig med bestämmelserna om strandskydd. Något särskilt beslut om strandskyddsdispens behöver därför inte meddelas (7 kap. 16 § 2 miljöbalken och NJA 2008 s. 55).

7.3.13 Artskydd

Fåglar (4 § artskyddsförordningen)

Alla vilt levande fåglar i Sverige skyddas enligt 4 § artskyddsförordningen. Enligt bestämmelsen är det förbjudet att avsiktligt döda vilda fåglar samt skada dess bon eller ägg. Vidare är det förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häckningsperiod. Det följer direkt av förordningstexten att förbudet mot störningar endast gäller i den utsträckning det är nödvändigt för att bibehålla eller återupprätta populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå. Enligt förordningsmotiven bör även förbudet mot dödande och skadande tillämpas på motsvarande sätt, förutsatt att verksamheten har ett annat syfte än att döda eller skada fåglars bon och ägg.⁷

Bolaget har låtit göra inventeringar varvid det noterades totalt 32 fågelarter inom inventeringsområdet, varav sju arter är upptagna på rödlistan och en i fågel-direktivets bilaga 1. Av de 32 fågelarterna bedömdes 24 arter häcka inom inventeringsområdet. Till skydd för häckande fåglar har bolaget föreslagit ett villkor

⁷ Förordningsmotiv om ändring i artskyddsförordningen (2007:845), Fm 2022:5, s. 4.

om att avverkning inte får ske under perioden från den 1 april till den 15 augusti (villkor 21). Bolaget har även föreslagit att som kompensation sätta upp 15 holkar anpassade för entita i området (villkor 25).⁸

Mark- och miljödomstolen delar bolagets bedömning⁹ att endast ett mindre antal fågelindivider riskerar att påverkas om de av bolaget föreslagna villkor genomförs. Verksamheten riskerar därmed inte att äventyra möjligheten att bibehålla eller återupprätta populationen av någon fågelart på en tillfredsställande nivå. Vidare konstaterar domstolen att även åtgärder till skydd för fladdermöss gynnar visa fågelarter. Mot denna bakgrund bedömer domstolen att den föreslagna skyddsåtgärden är tillräcklig för att undvika att förbuden i 4 § artskyddsförordningen aktualiseras. Villkor 21 och 25 är ändamålsenliga och ska beslutas.

Fladdermöss och åkergroda (4 a § artskyddsförordningen)

Bestämmelserna i 4 a § 1–3 artskyddsförordningen innebär ett förbud mot att avsiktligt fånga eller döda djur, avsiktligt störa djur – särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder – och avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen. Förbudet gäller på individnivå oavsett om den berörda artens bevarandestatus påverkas negativt eller inte.¹⁰ Förbudet gäller de vilt levande djurarter som har markerats med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen.

Vidare är det enligt 4 a § 4 artskyddsförordningen förbjudet att skada eller förstöra berörda arters fortplantningsområden och viloplatser. Förbudet gäller även om en åtgärd inte riskerar att påverka den berörda djurartens bevarandestatus negativt. Skyddet upphör inte att gälla för arter med gynnsam bevarandestatus.

Bestämmelsen syftar till att skydda arters kontinuerliga ekologiska funktion och säkerställa att sådana områden fortsätter att ge det djuret behöver för vila eller att föröka sig. Skyddet gäller under hela året om dessa områden används regelbundet. Begreppet ”avsiktligt” nämns inte i 4 a § 4 vilket innebär att samtliga handlingar som leder till skada eller förstörelse av fortplantningsområden eller viloplatser är otillåtna, oavsett om de är avsiktliga eller inte.¹¹

Fladdermöss

Bolagets inventeringar visar att fladdermusarterna dvärgpipistrell, större brunfladdermus, nordfladdermus och vattenfladdermus förekommer i området. Det kan inte uteslutas att dessa har fortplantningsområden och viloplatser inom det sökta verksamhetsområdet. För att undvika att förbuden gällande fladdermöss aktualiseras har bolaget föreslagit ett flertal villkor. Tre av dessa rör olika skydd av

⁸ För numreringen av villkoren, se omvandlingstabellen, avsnitt 7.4.

⁹ Aktbilaga 116 avsnitt 6–8.

¹⁰ Se EU-domstolens avgörande den 4 mars 2021 i de förenade målen C-473/19 och C-474/19 (*Skydda skogen*).

¹¹ Se bl.a. EU-kommissionens dokument från den 12 oktober 2021 *Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet*, s. 40.

livsmiljöer: de sumpskogar som avgränsats vid genomförd naturvärdesinventering¹² ska undantas (villkor 19), en skyddszon om minst 10 meter ska lämnas mellan vägområde och den närliggande sumpskogen i verksamhetsområdets norra och nordöstra del (villkor 20) samt innan brytning påbörjas ska en särskild plan tas fram för att minska ljusföroreningar från verksamheten (villkor 23). För att undvika den period som fladdermöss nyttjar hålträd som viloplats eller koloniplats har bolaget föreslagit att avverkning ska ske utanför koloniperiod samt att hålträd ska avverkas manuellt under perioden från december till mars (villkor 21). Slutligen har bolaget föreslagit två villkor som rör tillskapande av nya viloplats i form av nya hålträd (villkor 22) och uppförande av fladdermusholkar (villkor 24).

Mark- och miljödomstolen instämmer i bolagets bedömning² att de föreslagna villkoren innebär att kontinuerlig ekologisk funktion för berörda fladdermusarters livsmiljöer vidmakthålls. Verksamheten riskerar därmed inte att äventyra möjligheten att bibehålla eller återupprätta populationen av någon fladdermusart på en tillfredsställande nivå. Mot denna bakgrund bedömer domstolen att den föreslagna skyddsåtgärden är tillräcklig för att undvika att förbuden i 4 a § artskyddsförordningen aktualiseras. Villkorsförslagen 19 till 24 är ändamålsenliga och ska beslutas.

Åkergroda

Vid de inventeringar inom området som bolaget låtit göra har individer av åkergroda i lekdräkt påträffats i en lämplig lekmiljö. För att undvika påverkan på åkergradans kontinuerliga ekologiska funktion har bolaget föreslagit ett villkor att skapa två nya lekvatten (villkor 26) samt att det befintliga lekvattnet inte får tas bort förrän de nya har konstaterats vara funktionella (villkor 28). Bolaget har även föreslagit ett villkor att skapa nya övervintringsmiljöer i form av stenrösen och liknande strukturer (villkor 27). Vidare har bolaget för att skydda individer av åkergroda föreslagit ett villkor att avverkning inom konstaterade övervintringsområden inte får ske under tidsperioden från den 15 oktober till den 31 mars, med undantag för konstaterade hålträd (villkor 29). Undantaget är till skydd för fladdermöss.

Mark- och miljödomstolen delar bolagets bedömning att de av bolaget föreslagna villkoren 26 till 29 innebär att verksamheten inte riskerar att äventyra möjligheten att bibehålla populationen av åkergroda på en tillfredsställande nivå.¹³ De föreslagna skyddsåtgärderna bedöms av domstolen som tillräckliga för att undvika att förbuden i 4 a § artskyddsförordningen aktualiseras. Villkorsförslagen är ändamålsenliga och ska beslutas.

Vanlig padda (6 § artskyddsförordningen)

Förbuden i 6 § artskyddsförordningen gäller de vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur som anges i bilaga 2 till artskyddsförordningen. För dessa arter är

¹² Aktbilaga 10, Figur 6.

¹³ Aktbilaga 117, avsnitt 8–9.

det förbjudet att döda, skada, fänga eller på annat sätt samla in exemplar, och ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Då 6 § artskyddsförordningen är en nationell fridlysningsbestämmelse gäller enligt praxis, i de fall verksamhetens syfte uppenbart är ett annat än att döda, skada eller ta bort arterna, att det krävs en påverkan på artens bevarandestatus i området för att förbuden ska aktualiseras.¹⁴

Vid bolagets groddjursinventering har vanlig padda påträffats i anslutning till samma lekvatten där åkergroda påträffats. Bolaget har inte föreslagit särskilda åtgärder för vanlig padda utan menar att de åtgärder som görs för åkergroda även är tillräckliga för vanlig padda.¹⁵ Mark- och miljödomstolen instämmer i bolagets bedömning⁶ att ytterligare åtgärder – utöver de som planeras för åkergroda – inte krävs. Domstolen anser att de åtgärder som planeras för åkergroda innebär att förbuden i 6 § artskyddsförordningen inte heller aktualiseras i fråga om vanlig padda. De villkor som föreslås för åkergroda är ändamålsenliga även för vanlig padda.

7.3.14 Kemikalier

Med det handlingsprogram och de skyddsåtgärder som föreslagits av bolaget bedöms risken för omgivningspåverkan vara låg.

7.3.15 Efterbehandling

Efterbehandling avses ske successivt i enlighet med den efterbehandlingsplan som bolaget tar fram i samråd med tillsynsmyndigheten. En slutlig efterbehandlingsplan ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast två år innan tillståndstidens utgång och efterbehandlingen ska vara slutförd senast till tillståndstidens utgång. Bolaget har anfört att ett alternativ är att återbeskoga området, vilket har beaktats i den föreslagna ekonomiska säkerheten. Mark- och miljödomstolen anser att det finns goda förutsättningar att, efter framtagande av efterbehandlingsplan i samråd med tillsynsmyndigheten, avveckla verksamheten på ett sätt som håller verksamhetens omgivningspåverkan på en godtagbar nivå.

7.3.16 Ekonomisk säkerhet

Bolaget har föreslagit en ekonomisk säkerhet om 10 miljoner kronor. Domstolen anser att den föreslagna säkerheten är tillräcklig för fullgörandet av avstädning och efterbehandling.

¹⁴ Se bl.a. MÖD 2016:1 och MÖD 2019:20.

¹⁵ Aktilaga 117, avsnitt 9.2.

7.3.17 Sammanfattande bedömning

Genom det underlag som slutligt presenterats i ansökan har bolaget visat att det är möjligt att vidta sådana skyddsåtgärder och iaktta sådana försiktighetsmått som i rimlig omfattning kan förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. De allmänna hänsynsreglerna och tillämpliga tillåtlighetskrav i övrigt i miljöbalken bedöms uppfylla. Det anförda innebär sammantaget att ansökta verksamheter, med lämpligt utformade skyddsåtgärder och villkor om försiktighetsmått m.m., är tillåtliga och att tillstånd till verksamheterna med angivna slutliga villkor m.m. kan ges.

Det bör i tillståndsmeningen, punkten 1 d), tydliggöras att möjligheten att föra in och behandla massor för anläggningsändamål inom området är begränsad till totalt 300 000 ton *under tillståndstiden*.¹⁶

7.4 Villkor m.m.

Villkor och delegation

Det råder i allt väsentligt samsyn mellan bolaget och länsstyrelsen om villkoren för ett miljötillstånd och utformningen av dessa.

Enligt mark- och miljödomstolen är villkorsförslagen (i kombination med gjorda åtaganden) och föreslagen delegation lämpliga och bör föreskrivas, dock att villkorsförslagen angående kontroll (förslag nr 18 och 19, jfr aktbil. 355) har getts ett något justerat innehåll på det sätt som framgår av domslutet. Genom justeringen ges villkoret om kontroll en sedvanlig utformning samtidigt som exempel på vad ett kontrollprogram ska innehålla återfinns i anslutning till villkor 19, 26 och 31. För några av de andra villkoren har också gjorts smärre språkliga justeringar som inte påverkar det sakliga innehållet.

Det bedöms inte motiverat av miljö- eller hälsoskyddsskäl att tillgodose andra förslag och önskemål som rör villkorsregleringen för ett miljötillstånd.

Numreringen av villkorslistan har ändrats jämfört med bolagets förslag, se tabell nedan.

Domslutet	Sökandens förslag
Villkor 1	Villkorsförslag 1
Villkor 2	Villkorsförslag 2
Villkor 3	Villkorsförslag 3
Villkor 4	Villkorsförslag 4
Villkor 5	Villkorsförslag 5
Villkor 6	Villkorsförslag 6
Villkor 7	Villkorsförslag 7

¹⁶ Förtydligandet motsvaras av bolagets yrkande såsom det framställdes vid huvudförhandlingen, se aktbil. 158.

Villkor 8	Villkorsförslag 8
Villkor 9	Villkorsförslag 9
Villkor 10	Villkorsförslag 16
Villkor 11	Villkorsförslag 10
Villkor 12	Villkorsförslag 11
Villkor 13	Villkorsförslag 12
Villkor 14	Villkorsförslag 13
Villkor 15	Villkorsförslag 14
Villkor 16	Villkorsförslag 15
Villkor 17	Villkorsförslag 21
Villkor 18	Villkorsförslag 17
Villkor 19	Villkorsförslag 25 Villkorsförslag 18, andra meningen
Villkor 20	Villkorsförslag 31
Villkor 21	Villkorsförslag 26 Villkorsförslag 30, andra stycket
Villkor 22	Villkorsförslag 27
Villkor 23	Villkorsförslag 28
Villkor 24	Villkorsförslag 32
Villkor 25	Villkorsförslag 29
Villkor 26	Villkorsförslag 22 Villkorsförslag 18, tredje och fjärde meningen
Villkor 27	Villkorsförslag 23
Villkor 28	Villkorsförslag 24
Villkor 29	Villkorsförslag 30
Villkor 30	Villkorsförslag 33
Villkor 31	Villkorsförslag 18, första och andra meningen Villkorsförslag 19, andra meningen
Villkor 32	Villkorsförslag 19, första meningen (jfr aktbil. 355)
Villkor 33	Villkorsförslag 20

Domsbilagor

Till miljötillståndet med villkor och åtaganden hör fyra bilagor som hämtats från bolagets ansökan med kompletteringar: bilaga 1 (aktbil. 168), bilaga 2 (aktbil.10), bilaga 3 (utsnitt från aktbil. 116) samt bilaga 4 (utsnitt från underbilaga B2 till MKNn, se ansökan, aktbil. 1).

7.5 Arbetstid; igångsättningsstid

Arbetstiden och igångsättningsstiden ska bestämmas i enlighet med bolagets förslag.

7.6 Ersättning för skada; tid för anmälan av oförutsedd skada

Förutsedd skada – oförutsedd skada

Med referens till det underlag som bolaget redovisat i ansökan och vad som i övrigt förekommit i målet konstaterar mark- och miljödomstolen att man nu inte kan förutse skada på byggnader, brunnar eller andra anläggningar till följd av den ansökta verksamheten. Yrkandena om ersättning för skada och förlorade fastighetsvärden ska därför avslås. Skulle det ändå uppkomma skador ska dessa hanteras genom förfarandet för oförutsedd skada.

Tiden för anmälan av oförutsedd skada ska bestämmas i enlighet med bolagets förslag.

Förbehåll

Möjligheten att med stöd av 31 kap. miljöbalken eller andra bestämmelser initiera en rättegång för prövning av värdeminskning eller annan skada är inte beroende av att förbehåll om det har gjorts i detta mål eller att det i miljötillståndet fastställs en rätt att väcka sådan talan. Yrkanden som syftar till att fastställa en rätt att väcka talan med stöd av 31 miljöbalken eller andra bestämmelser ska därför avslås.

7.7 Övriga yrkanden

Övriga yrkanden eller förslag från myndigheter och övriga motparter som inte tillgodosetts genom uttryckliga åtaganden från bolagets sida eller på annat sätt behandlats i denna dom, ska avslås.

7.8 Prövningsavgift

Det är inte motiverat att slutligt bestämma prövningsavgiften till högre belopp än 34 000 kr (jfr 9 kap. 3 § förordning [1998:940] om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken). Avgiften är betald.

7.9 Rättegångskostnader

Länsstyrelsen i Stockholms län har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 20 800 kr, allt avseende arbete. Yrkandet har medgetts av bolaget och ska därför dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 5](#) (MMD-01)
Överklagande senast den 12 november 2025.

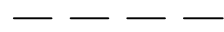
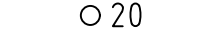
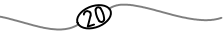
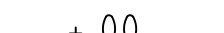
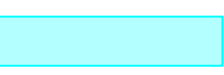
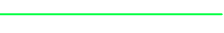
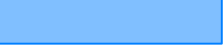
Inge Karlström

Christina Borg

Nicolina Redner

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Inge Karlström, ordförande, tekniska rådet Christina Borg, tingsfiskalen Nicolina Redner och den särskilda ledamoten Kia Salin.

	FASTIGHETSGRÄNS
	BRYTOMRÅDE
	VERKSAMHETSOMRÅDE
	BRYTPUNKTER
	NIVÅKURVA
	NYA HÖJDER
	ETABLERINGSYTA
	SEDIMENTATIONS DAMM
	PLANERAD INFARTSVÄG
	BRUNNSOMRÅDE
	SKYDDSZON
	VANDRINGSLED
	BEFINTLIG VÄG
	KRAFTLEDNING
	SJÖ
	SANKMARK

SWEREF 99TM RH2000 (1m mellan ekvidistanser)

C		JUSTERING SKYDDSZON	CJA	2025-09-04
B		KOMPL. SKYDDSZON, VO pkt 3 utgår	CJA	2025-09-03
A		KOMPL. BRUNNSOMRÅDE	CJA	2025-08-29
BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	SIGN	DATUM

NCC

UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLÄGGARE
	CJA	A. STRINDVALL
DATUM	ANSVARIG	
2023-12-12		
GERSTABERG 1:11		
SÖDERTÄLJE KOMMUN		
SÖDERTÄLJE BERG		
EXPLOATERINGSPLAN		
SKALA	NUMMER	BET
1:5000 i A3	M2	

NATURVÄRDE SINVENTERING

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4

INKOM: 2024-03-18
MÅLNR: M 9395-23
AKTBIL: 10

NATURVÄRDE SINVENTERING INFÖR TILLSTÅNDSANSÖKAN AV EN
BERGTÄKT, SÖDERTÄLJE KOMMUN, STOCKHOLMS LÄN

2022-11-24

NATURVÄRDE SINVENTERING

Naturvärdesinventering inför tillståndsansökan av en bergtäkt, Södertälje kommun, Stockholms län

KUND

NCC Industry AB

KONSULT

WSP Earth Science & Environment

WSP Sverige AB
391 25 Kalmar
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225000

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Mats Waern
010 – 722 55 65
mats.waern@wsp.com

Simon Selberg
010 – 721 05 96
simon.selberg@wsp.com

DOKUMENTINFORMATION

Naturvärdesinventering inför tillståndsansökan av en bergtäkt, Södertälje kommun, Stockholms län.

Följande personer har medverkat:

Mats Waern – Uppdragsledning.

Julia Odéhn – Förstudie.

Simon Selberg – Inventering, bedömningar och rapportering.

Erik Fridolf – Kvalitetsgranskning.

Datum för slutversion: 2022-11-24

Omslagsbild: översiktsbild av hållmarkstallskogen i inventeringsområdets centrum.

Samtliga foton i rapporten är tagna av Simon Selberg, WSP om inte annat anges.

UPPDRAGSNAMN
Södertälje berg

UPPDRAGSNUMMER
10337839

FÖRFATTARE
Simon Selberg

DATUM
2022-11-24

ÄNDRINGSDATUM
2024-03-05

Granskad av
Erik Fridolf

INNEHÅLL

1	INLEDNING	5
1.1	METODIK	6
1.2	NATURVÄRDESKLASSER	7
1.3	NATURVÅRDSARTER	8
1.3.1	Rödlistan	8
1.3.2	Fridlysning	8
1.3.3	Signalarter och typiska arter	8
1.4	OMRÅDESBESKRIVNING	9
2	FÖRUTSÄTTNINGAR	10
2.1	SKYDDADE OMRÅDEN	10
2.2	REGISTRERADE NATURVÅRDEN	10
2.3	TIDIGARE FYND AV NATURVÅRDSARTER	11
3	RESULTAT	14
3.1	NATURVÄRDESOBJEKT	14
3.2	FYND AV NATURVÅRDSARTER	29
3.3	RIKTADE ARTINVENTERINGAR	30
4	BEDÖMNINGAR	31
4.1	SAMLAD BEDÖMNING	32
5	REFERENSER	33

1 INLEDNING

WSP Sverige AB har på uppdrag av NCC Industry AB utfört en naturvärdesinventering inför en tillståndsansökan av en bergtäkt, Södertälje kommun, Stockholms län. En fältinventering genomfördes den 13 och 14 juni 2022 av Simon Selberg. Rapporten har granskats av Erik Fridolf.

Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och bedöma vilka naturvärden dessa områden har. Identifierade områden och sammanställning av befintlig information redovisas i rapporten.

Denna rapport innehåller bedömningar och rekommendationer ur naturmiljöhänseende. Det är viktigt att poängtera att naturvärdesbedömningen inte är ett ställningstagande av inventeringsområdets lämplighet för en exploatering.

Figur 1. Översiktsskarta över inventeringsområdets lokalisering.

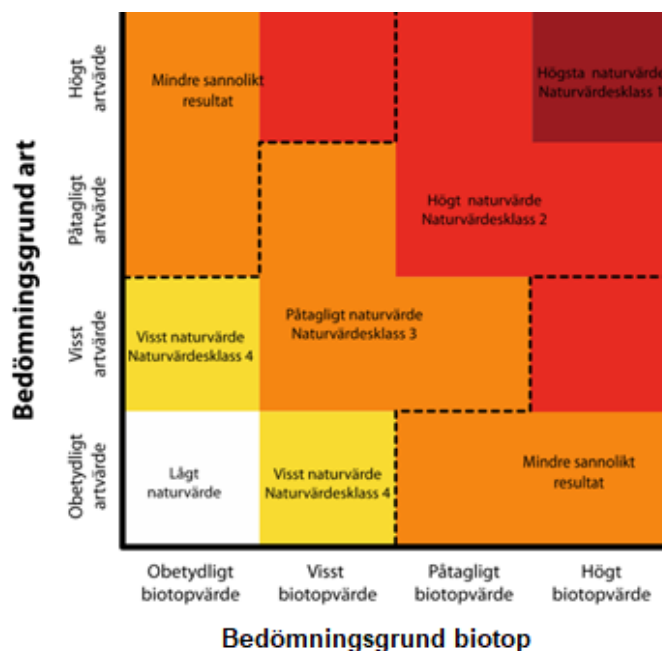
1.1 METODIK

Inventeringen har utgått från metoden beskriven i SIS standard (SIS 199000:2014a och b) och har utförts med följande tillägg: 4.5.2 Naturvärdesklass 4 och 4.5.5 Detaljerad redovisning av artförekomst samt detaljeringsgrad detalj. Inventeringen omfattar en allmän inventering av bakgrundsinformation, ett fältbesök och en systematisk bedömning av naturvärden.

I den allmänna inventeringen av bakgrundsinformation ingår inventering av befintliga data som beskriver området, bakgrundsmaterial ifrån berörda myndigheter, och informationssök i öppna databaser. Aktuellt område inventeras i fält med avseende på förekommande naturtyper och markanvändning.

Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald bedöms med hjälp av bedömningsgrunderna art och biotop. Bedömningsgrunden biotop bedöms på två aspekter: biotopkvalitet och sällsynthet/hot. Biotopkvalitet inkluderar egenskaper i naturen som strukturer, åldersfördelning, avdöende, topografi, bördighet, kulturpåverkan, m.m. Sällsynta och hotade biotoper är biotoper som är mindre vanliga nationellt, eller inom ett visst geografiskt område. Bedömningsgrunden art bedöms på två aspekter: naturvårdsarter och artrikedom. Naturvårdsarter beskrivs i del 1.3. Artrikedom omfattar artantal eller artdiversitet och används främst där naturvårdsarter saknas. Dessa bedömningsgrunder kombineras sedan till en naturvärdesklass, se Figur 2 och del 1.2.

Naturvärdesbedömning avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd, framtida förändring i biologisk mångfald beaktas inte. Bedömningsgrunderna är inte kvantitativa utan ska sättas i relation till vad som kan förväntas i den aktuella biotopen och regionen.

Figur 2. Naturvärdesbedömning vid NVI. Utfall för bedömningsgrund art respektive bedömningsgrund biotop leder till en viss naturvärdesklass. Figuren är från SIS Standard Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.

1.2 NATURVÄRDESKLASSER

Inom området förekommande naturtyper klassas på en gemensam skala utifrån naturvärde. Ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald, det vill säga graden av naturvärde bedöms enligt en fastställd skala i olika naturvärdesklasser, där klasserna är:

HÖGSTA NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 1) STÖRST POSITIV BETYDELSE FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD.

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

HÖGT NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 2) STOR POSITIV BETYDELSE FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD.

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

Naturvärdesklass 2 motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass aktivt objekt, ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass *urvatten*, värdekärnor i naturreservat samt fullgoda Natura 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.

PÅTAGLIGT NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 3) PÅTAGLIG POSITIV BETYDELSE FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD.

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betesmarksinventeringens klass *restaurerbar ängs- och betesmark*, Skogsstyrelsens *objekt med naturvärde*, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass *naturvatten*.

VISST NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 4) VISS POSITIV BETYDELSE FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD.

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts.

Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass.

Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, till exempel äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

1.3 NATURVÅRDSARTER

Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter. Förekomst av en eller flera naturvårdsarter kan indikera att ett område har högt naturvärde eller så kan förekomsten av en naturvårdsart i sig indikera en särskild betydelse för biologisk mångfald. Begreppet naturvårdsarter har lanserats av ArtDatabanken som ett verktyg vid naturvärdesbedömning och vid revidering av rödlistan kommer listor på användbara naturvårdsarter tas fram för olika biotoper.

1.3.1 Rödlistan

Den svenska Rödlistan innehåller en bedömning av olika arters risk att dö ut i Sverige. De arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT) eller Kunskapsbrist (DD) benämns rödlistade. De arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns hotade. Kategorin kunskapsbrist omfattar arter där kunskapen är så bristfällig att de inte kan placeras i någon kategori, men där tillgängliga data ändå tyder på att de borde vara rödlistade. Arter som ej är rödlistade finns i kategorin Livskraftig (LC). Rödlistan baseras på internationellt vedertagna kriterier från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN).

1.3.2 Fridlysning

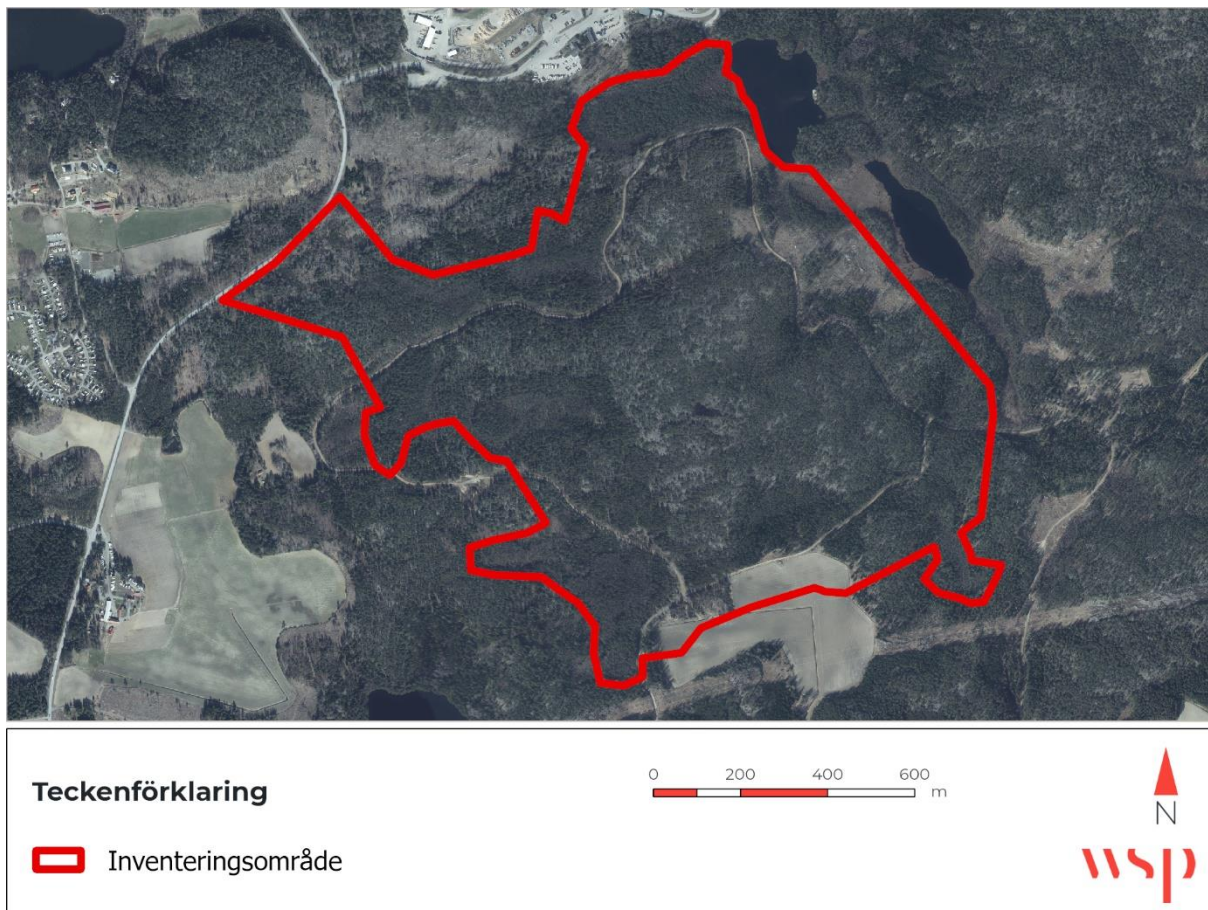
Fridlysning innebär att det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. Cirka 585 av de cirka 50 000 kända växt- och djurarterna i Sverige är fridlysta i hela landet. Alla orkidéer, groddjur, kräldjur, fladdermöss och vilda fåglar är fridlysta. Ytterligare 43 växt- och djurarter är fridlysta i vissa län. De regler som anger vilka arter som är fridlysta finns i artskyddsförordningen (2007:845). Samtliga växt- och djurarter som är fridlysta i hela landet eller i ett län finns förtecknade i Artskyddsförordningens bilaga 1 och 2 på Naturvårdsverkets webbplats.

1.3.3 Signalarter och typiska arter

Signalarter är arter vars förekomst ofta indikerar höga naturvärden och goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald. Signalarter som används för naturvärdesbedömning i den här rapporten är de utpekade av Skogsstyrelsen och Jordbruksverket, och beaktas enbart om de förekommer i den biotop de är signalart inom. Typiska arter är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsamt tillstånd för en viss Natura 2000-naturtyp. Typiska arter beaktas enbart om en Natura 2000-naturtyp föreligger.

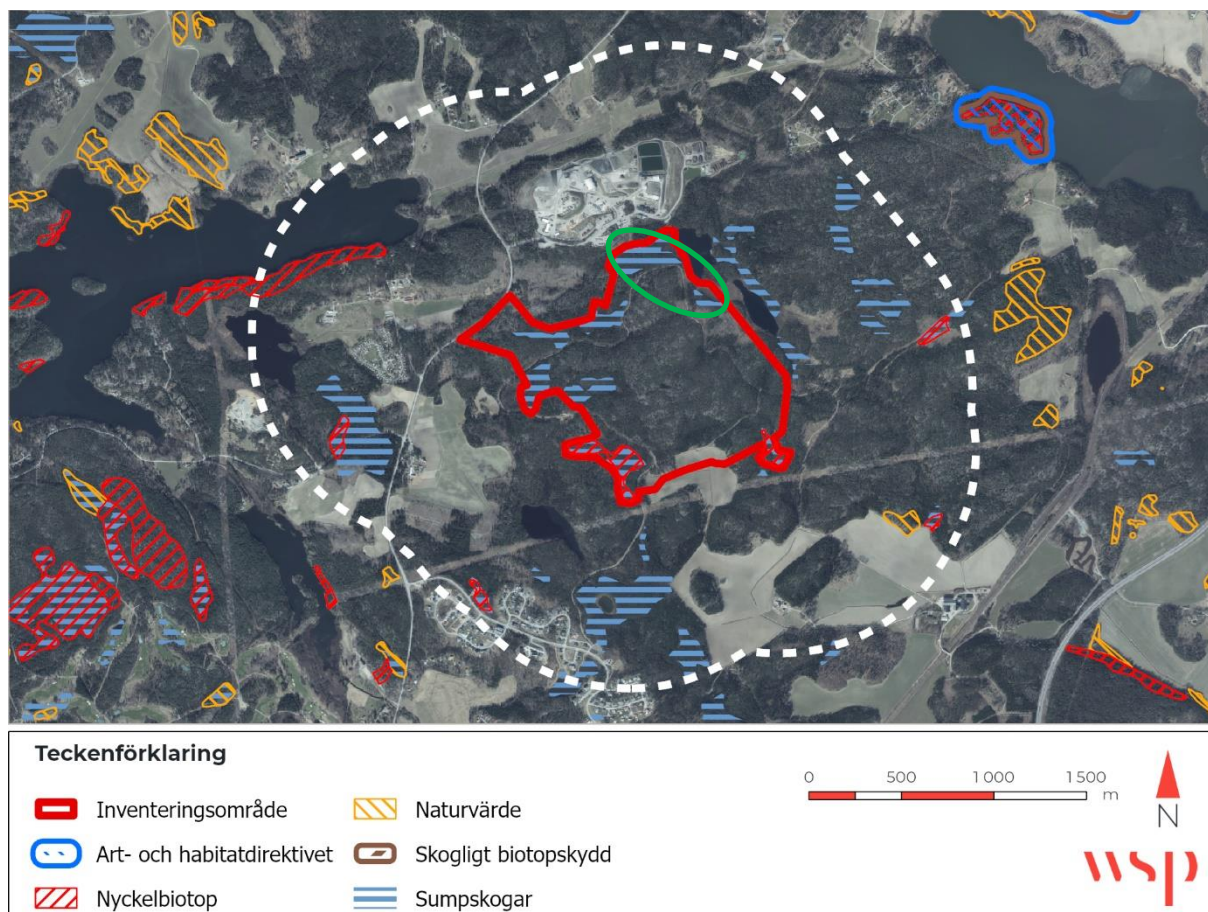
1.4 OMRÅDESBESKRIVNING

Inventeringsområdet är cirka 126 hektar stort och ligger ca fem kilometer sydväst om Södertälje. Området utgörs av en kulle med skogsmark och en ringformad bred skogsväg. Skogsvägen omringar ett stort parti hållmarkstallskog. Utanför ringen av skogsväg förekommer ett stort antal sumpskogar och myrar. Strax nordost om inventeringsområdet ligger två små skogssjöar. I den södra utkanten finns en åker som är en del av utkanten av ett större område jordbruksmark i söder. Precis norr om inventeringsområdet ligger en avfallsanläggning (Figur 3).

Figur 3. Karta över inventeringsområdet.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR

Figur 4. Skyddade och utpekade områden kring inventeringsområdet. Den vita streckade linjen utgör avgränsningen för förstudien, en 1000 meters radie från inventeringsområdet. Grön ring visar sumpskogar som preliminärt tilldelats klassning 1.

2.1 SKYDDADE OMRÅDEN

Inga skyddade områden finns inom förstudiens avgränsning.

2.2 REGISTRERADE NATURVÄRDEN

Inom förstudiens avgränsning finns flertalet sumpskogar utpekade av Skogsstyrelsen. Sju nyckelbiotoper finns också registrerade samt ett objekt med naturvärde (OMN). Nyckelbiotoper samt de sumpskogar som preliminärt har tilldelats klass 1 och finns inom inventeringsområdet beskrivs i Tabell 1. Sumpskogarna som har tilldelats preliminär klass 1 är markerade med en grön ring i Figur 4.

Tabell 1. Nyckelbiotoper och sumpskogar som preliminärt tilldelats klass 1 och finns inom inventeringsområdet.

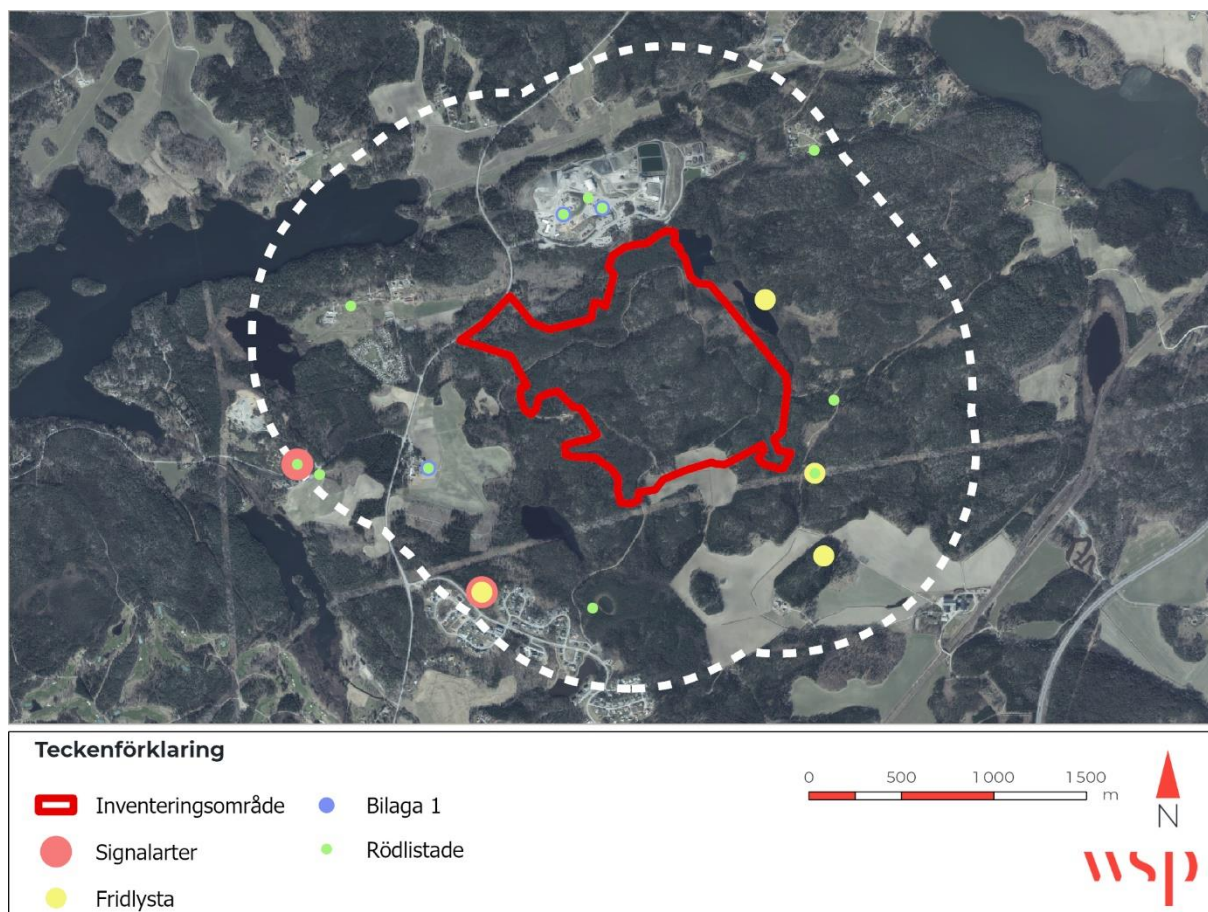
Objektsnamn	Objekttyp	Info	Areal (ha)	Inventeringsdatum
V VASKASJÖARNA	Sumpskog	Kärrskog, tall dominerar	0,5	1997-10-30
V VASKASJÖARNA	Sumpskog	Kärrskog, blandskog	0,3	1997-10-30

V VASKASJÖARNA	Sumpskog	Kärrskog, blandskog	1,5	1997-10-30
350M V ROTHUGGET, N 3976-1997	Nyckelbiotop	Lövsumpskog, gamla träd (tall, klipbal, glasbjörk)	3,5	1997-05-14
400M NO ROTHUGGET, N 4020-1997	Nyckelbiotop	Tallsumpskog, gamla träd (tall, glasbjörk, klipbal, gran)	1,4	1997-05-14
400M NO ROTHUGGET	Sumpskog	Tallsumpskog, med stort inslag av senvuxna träd	1,4	1997-05-14

2.3 TIDIGARE FYND AV NATURVÅRDSARTER

Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter. Dessa indikerar att ett område har högt naturvärde eller i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. För mer information om naturvårdsarter, se metodiken.

En sökning av naturvårdsarter och en sökning på skyddsklassade fynd genomfördes i Artportalen 2022-04-13 över förstudiens avgränsning för rapporteringsperioden 2000–2022. Inga rapporter av naturvårdsarter eller skyddsklassade arter finns inom inventeringsområdet. Utanför inventeringsområdet finns 50 naturvårdsarter rapporterade (Tabell 2 och Figur 5).

Figur 5. Rapporter från Artportalen. Vitstreckad linje visar förstudiens avgränsning.

Tabell 2. Lista över arter rapporterade inom förstudiens avgränsning på Artportalen.

Artgrupp	Artnamn	Antal observationer	Rödlistestatus & annan status
Fåglar	Backsvala	1	VU
Fåglar	Björktrast	1	NT
Fåglar	Blåhake	1	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Brun kärrhök	2	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Duvhök	2	NT
Fåglar	Entita	1	NT
Fåglar	Fiskmåås	9	NT
Fåglar	Fisktärna	1	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Gråkråka	5	NT
Fåglar	Gråtrut	31	VU
Fåglar	Grönfink	1	EN
Fåglar	Gulspurv	1	NT
Fåglar	Havstrut	18	VU
Fåglar	Havsörn	14	NT, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Kråka	7	NT
Fåglar	Ljungpipare	1	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Röd glada	1	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Rörsångare	1	NT
Fåglar	Skrattmåås	8	NT
Fåglar	Spillkråka	1	NT, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Stare	6	VU
Fåglar	Stenfalk	1	NT, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Svart rödstjärt	1	NT
Fåglar	Svarthakedopping	1	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Svartvit flugsnappare	1	NT
Fåglar	Sångsvan	1	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Sävsparv	1	NT
Fåglar	Talltita	1	NT
Fåglar	Tornseglare	1	EN
Fåglar	Trana	7	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Trädlärka	2	LC, fågeldirektivets bilaga 1
Fåglar	Vinterhämling	1	VU
Groddjur	Större vattensalamander	1	LC, fridlyst 4 §
Insekter	Pudrad kärrtrollslända	1	LC, fridlyst 4 §
Kärlväxter	Bolmört	1	NT
Kärlväxter	Gullklöver	1	NT
Kärlväxter	Jungfru Marie nycklar	1	LC, fridlyst 8 §
Kärlväxter	Kösa	1	NT

Kärlväxter	Nattviol	1	LC, fridlyst 8 §
Kärlväxter	Revlummer	1	LC, fridlyst 9 §
Kärlväxter	Slåtterfibbla	2	NT
Kärlväxter	Sydspärgel	1	NT
Kärlväxter	Vanlig åkerrättika	1	VU
Kärlväxter	Vit kattost	1	VU
Kärlväxter	Åkerrättika	1	VU
Mossor	Bollvitmossa	1	LC, signalart
Mossor	Grön sköldmossa	1	LC, signalart, fridlyst 8 §
Svampar	Dropptaggsvamp	1	LC, signalart
Svampar	Skrovlig taggsvamp	1	NT
Svampar	Zontaggsvamp	1	LC, signalart

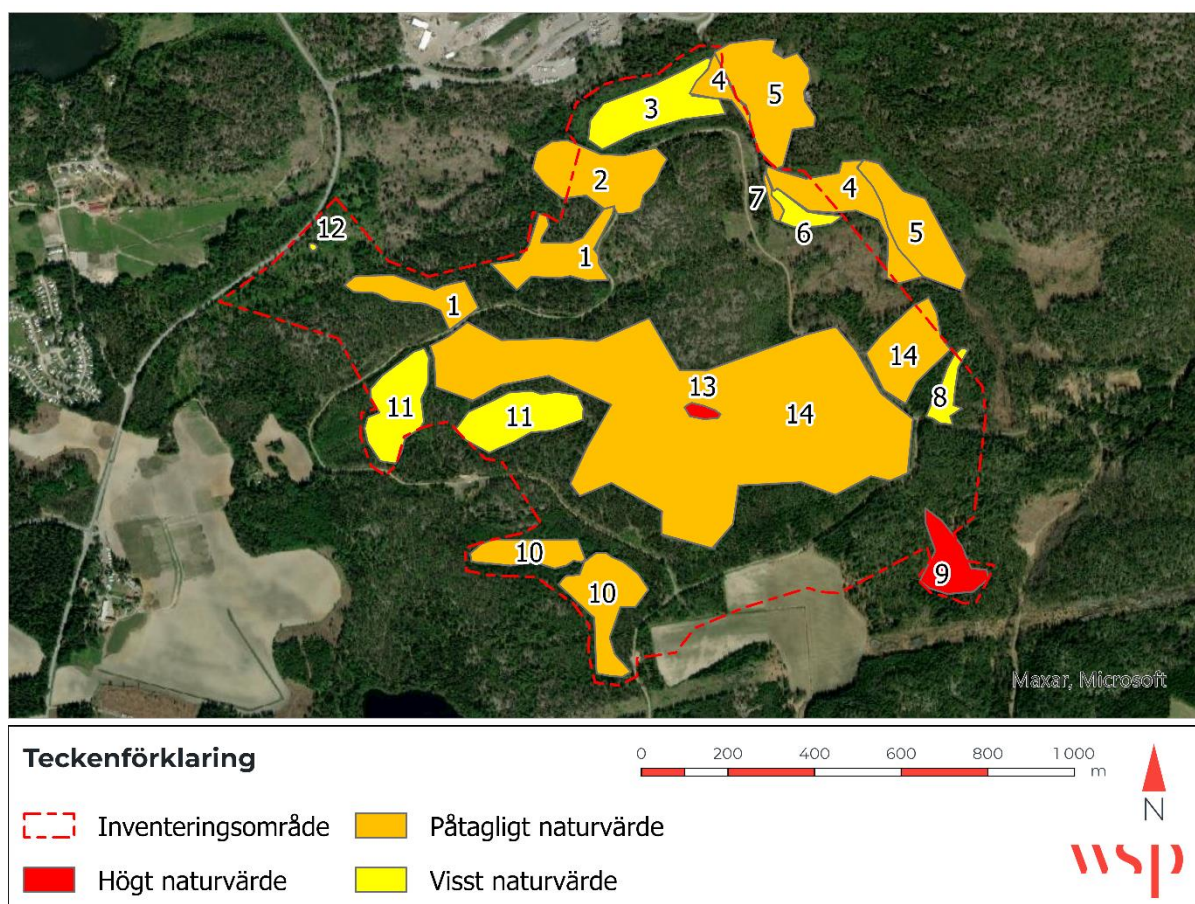
3 RESULTAT

En fältinventering genomfördes den 13 och 14 juni 2022 av Simon Selberg. Resultatet av naturvärdesinventeringen i fält redovisas nedan. Resultatet är uppdelat i två delar med följande ordning:

- 3.1 Naturvärdesobjekt (14 objekt)
- 3.2 Fynd av naturvårdsarter (7 fynd)

3.1 NATURVÄRDESOBJEKT

Totalt identifierades 14 naturvärdesobjekt (Figur 6). Naturvärdesobjekten beskrivs i detalj nedan.

Figur 6. Identifierade naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet.

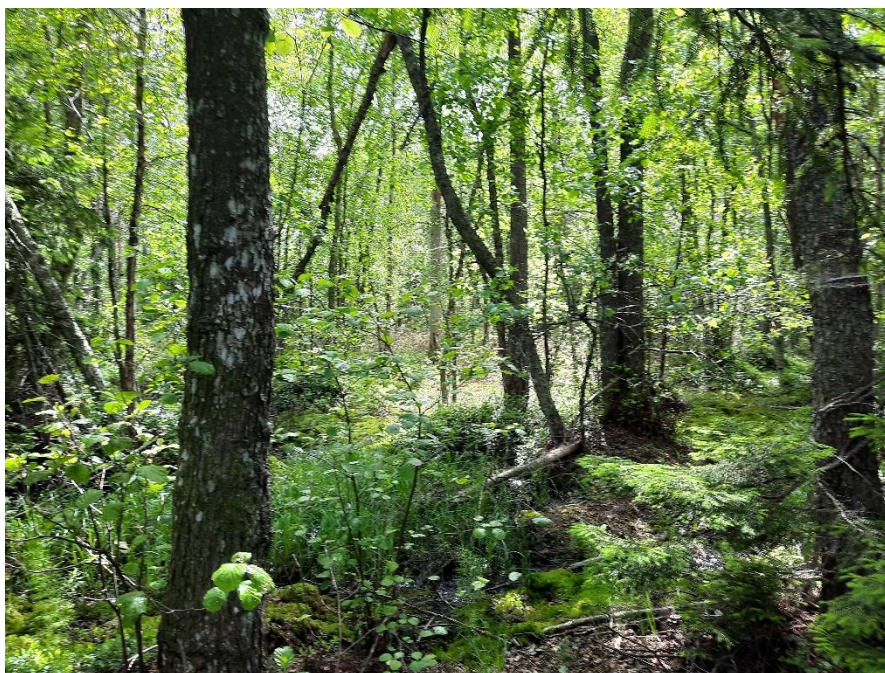
Objekt 1: Skog och träd, sumpskog (3,9 ha)**Naturvärdesklass 3 - Påtagligt naturvärde**

Beskrivning: Sumpskog med ett tätt trädsikt av tall, gran, björk och al. Träden är mestadels klena. Död ved förekommer måttligt, främst stående torrakor av tall. Träden växer på myrholmar och omges av skvattram. Övrigt markskikt inom objektet är fuktigt och utgörs av sjöfräken, blåbär, flaskstarr och ängsull. Luftfuktigheten inom sumpskogen är hög. Objektet är indelat i två separata delar som avskiljs från varandra av en barrskog.

Objektet bedöms ha påtagligt biotopvärde kopplat till gynnsamma strukturer som död ved, hög luftfuktighet och påtaglig markfuktighet. Artvärdet bedöms som obetydligt med hänvisning till frånvaro av naturvårdsarter. Sammantaget ger detta påtagligt naturvärde.

Biotopvärden: Död ved, hög luftfuktighet, markfuktighet.

Naturvårdsarter: Inga.

Foto:

Objekt 2: Skog och träd, kalhygge (3,4 ha)**Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde**

Beskrivning: Gammalt kalhygge, bevuxet med tät sly av gran och björk. Flera grova aspar och ett par grova björkar har lämnats kvar som överståndare. Flera av dem har döda delar och hål. Minst tre aspar har stormfällts nyligen och utgör nu liggande grov död aspved. Dessa aspar och björkar utgör naturvärdet i objektet, kalhygget i sig saknar helt naturvärde.

Vid en fladdermusinventering och häckfågelinventering utförd 2023 noterades flera arter av både fladdermöss och fågel inom objektet. Platsen beskrivs ha goda förutsättningar för häckning och boplatser för både fågel och fladdermöss på grund av de grova asparna med hål.

Objektet bedöms ha visst biotopvärde kopplat till de grova asparna och björkarna samt den döda veden, biotopvärdet dras ner på grund av kalhygget. Artvärdet bedöms som påtagligt med hänvisning till förekomst av flera fågel- och fladdermusarter, andra naturvårdsarter saknas dock.

Sammantaget ger detta påtagligt naturvärde.

Biotopvärden: Grova aspar och björkar, död ved.

Naturvårdsarter: Nordfladdermus (NT, fridlyst 4a §), större brunfladdermus (fridlyst 4a §), dvärgpipistrell (fridlyst 4a §), vattenfladdermus (fridlyst 4a §), obestämda fladdermöss, grönfink (EN), entita (NT), gulsparv (NT).

Foto:

Objekt 3: Skog och träd, sumpskog (2,9 ha)**Naturvärdesklass 4 - Visst naturvärde**

Beskrivning: Sumpskog som utgörs av en tallmosse. Enbart tall förekommer i trädskiktet. Träden är kläna, men detta är det normala på en mosse. Dock är de något grövre än det normala, vilket antyder en viss hydrologisk påverkan. Markskiktet utgörs av skvattram och ängsull. Mossen omges av en bård av något fuktigare skog med gran och björk och mer öppet ytvatten.

Objektet bedöms ha visst biotopvärde kopplat till de öppna vattenytorna. Artvärdet bedöms som obetydligt med hänvisning till frånvaro av naturvårdsarter. Sammantaget ger detta visst naturvärde.

Biotopvärden: Öppna vattenytor.

Naturvårdsarter: Inga.

Foto:

Objekt 4: Myr, sötvattenstrand (3,2 ha)**Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde**

Beskrivning: Strand mot de två intilliggande sjöarna, strandmiljön utgörs av en myr. Objektet är något av en övergång från tallmossen intill. Marken är fuktig och utgörs av ängsull, ljung, hjortron, tranbär, rosling och vitmossa. Vid sjökanten växer tåg och videbuskar. Ett fåtal småvuxna tallar förekommer, men utöver de saknas trädskikt. En snok noterades nära vattnet. Objektet är uppdelat i två separata delar.

Vid en häckfågelinventering noterades drillsnäppa i den södra objektshalvan, intill den södra av Vaskasjöarna.

Objektet bedöms ha påtagligt biotopvärde kopplat till gynnsamma strukturer som påtaglig markfuktighet och bärande buskar (vide). Artvärdet bedöms som visst med hänvisning till förekomst av två naturvårdsarter. Sammantaget ger detta påtagligt naturvärde.

Biotopvärden: Påtaglig markfuktighet, bärande buskar.

Naturvårdsarter: Snok (fridlyst 6 §), drillsnäppa (NT).

Foto:

Objekt 5: Grund sjö (3,9 ha)**Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde**

Beskrivning: Två skogssjöar, kallade Vaskasjöarna. Den östligare objektet ligger helt utanför inventeringsområdet. Stranden mot inventeringsområdet utgörs av en myr, den östliga stranden utanför inventeringsområdet är bergigare, med vissa mindre vassbälten. Rikligt med födosökande fiskmåsar och gräsänder noterades. Vit och gul näckros växer i vattnet. Inget provfiske eller elfiske är gjort i sjöarna på fiskdatabaserna, så inget kan i nuläget sägas om fiskfaunan i sjöarna.

Vid en häckfågelinventering utförd 2023 noterades också skrattnås vid sjön. Objektet bedöms ha påtagligt biotopvärde kopplat till gynnsamma strukturer som sjömiljöerna och de varierande småbiotoperna (vassbälten, varierande strandmiljöer). Artvärdet bedöms som visst med hänvisning till stor närvaro av två naturvårdsarter. Sammantaget ger detta påtagligt naturvärde.

Biotopvärden: Sjömiljö, vassbälten, varierande strandmiljöer.

Naturvårdsarter: Fiskmås (NT), skrattnås (NT).

Foto:

Objekt 6: Skog och träd, sumpskog (0,6 ha)**Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde**

Beskrivning: Liten mosseskog, lik den inom objekt 3, men med klenare tallar. Trädsiktet är även betydligt tätare. Markskiktet utgörs av ängsull, skvattram och pors. Skvatramskiktet är också mycket tätt. Marken är påtagligt fuktig. Objektet omges av en sumpskog inom objekt 7 och en myr inom objekt 4 och är således del av ett större våtmarkskomplex.

Objektet bedöms ha visst biotopvärde kopplat till de öppna vattenytorna. Artvärdet bedöms som obetydligt med hänvisning till frånvaro av naturvårdsarter. Sammantaget ger detta visst naturvärde.

Biotopvärden: Markfuktighet.

Naturvårdsarter: Inga.

Foto:

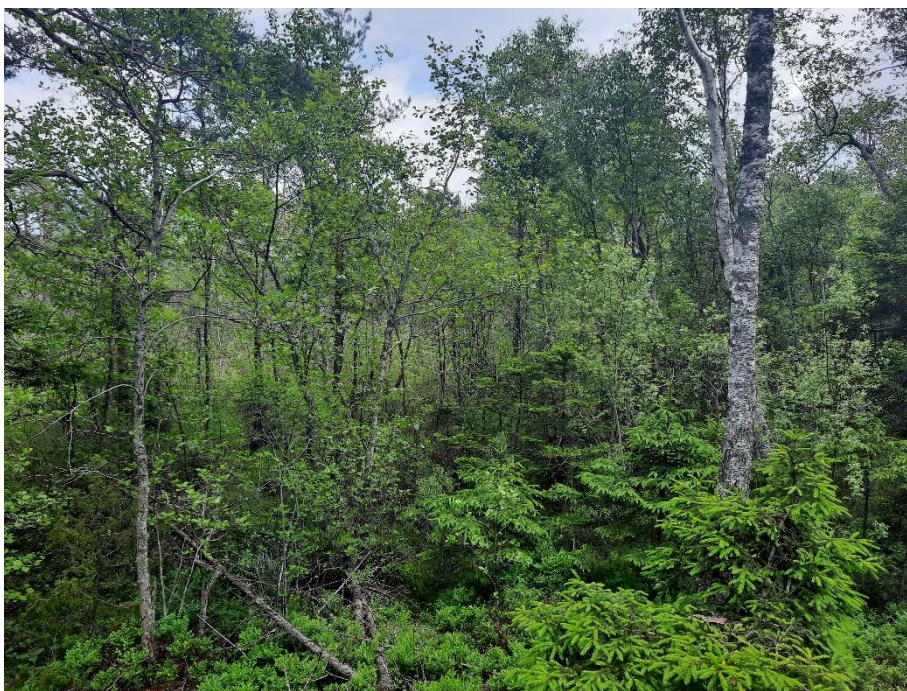
Objekt 7: Skog och träd, sumpskog (0,2 ha)**Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde**

Beskrivning: Sumpskog med trädskikt av mestadels al, björk och sälg. Trädskiktet är tätt, det förekommer också ett visst inslag av mindre granar. Markskiktet är fuktigt och utgörs av vide, sjöfräken, blåbär, flaskstarr och ängsull. Död ved förekommer måttligt, mestadels björkved. Objektet omges av en mosseskog inom objekt 6 och en myr inom objekt 4 och är således del av ett större våtmarkskomplex.

Objektet bedöms ha påtagligt biotopvärde kopplat till gynnsamma strukturer som påtaglig markfuktighet och död ved. Artvärdet bedöms som obetydligt med hänvisning till frånvaro av naturvårdsarter. Sammantaget ger detta påtagligt naturvärde.

Biotopvärden: Markfuktighet, död ved.

Naturvårdsarter: Inga.

Foto:

Objekt 8: Skog och träd, sumpskog (0,7 ha)**Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde**

Beskrivning: Sumpskog med ett trädskikt av björk, tall och al. Träden är mestadels små och klena, men tallarna inom objektet är något större än de andra trädarterna. Markskiktet är påtagligt fuktigt med ett fåtal öppna vattenytor. Markskiktet utgörs av vitmossa, flaskstarr och ängsull. I objektets södra del är vegetationen tätare med inslag av salix och gran.

Objektet bedöms ha visst biotopvärde kopplat till de öppna vattenytorna och markfuktigheten. Artvärdet bedöms som obetydligt med hänvisning till frånvaro av naturvårdsarter. Sammantaget ger detta visst naturvärde.

Biotopvärden: Öppna vattenytor, markfuktighet.

Naturvårdsarter: Inga.

Foto:

Objekt 9: Skog och träd, sumpskog (1,4 ha)**Naturvärdesklass 2 – Högt naturvärde (preliminärt)**

Beskrivning: Sumpskog som ingår i en nyckelbiotop utpekad av Skogsstyrelsen. Trädskiktet utgörs av av al, björk och tall. De flesta träden är klena, flera av tallarna är dock mycket gamla trots sin klenhet med grov pansarbark i förhållande till deras storlek. Marken är fuktig och markskiktet utgörs av skvattram, lingon, blåbär, pors, vide, vattenklöver, rosling, vitmossa och björnmossa. Ett fåtal öppna vattenytor förekommer. Rikligt med liggande och stående död ved förekommer.

Objektet bedöms ha högt biotopvärde kopplat till gynnsamma strukturer som påtaglig markfuktighet, rikligt med död ved, gamla tallar och pansarbark. Artvärdet bedöms som visst med hänvisning till en rikare flora än andra sumpskogar inom inventeringsområdet. Sammantaget ger detta högt naturvärde. Bedömningen anses vara preliminär då få naturvårdsarter noterades, vilket anses vara osannolikt i en sumpskogsmiljö med goda biotopstrukturer.

Biotopvärden: Markfuktighet, öppna vattenytor, död ved (rikligt), gamla tallar, pansarbark.

Naturvårdsarter: Inga.

Foto:

Objekt 10: Skog och träd, sumpskog (4 ha)**Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde**

Beskrivning: Sumpskog som ingår i en nyckelbiotop. Objektet är indelat i två delar. I den norra utgörs trädskiktet främst av al och björk, i den södra av tall, gran och al. Ett fåtal träd har stora socklar, vilket signalerar längre kontinuitet. Objektet är fuktigare i den södra delen, där finns flera öppna vattenytor och beskuggningen är hög. I den norra delen är marken något torrare, här finns sannolikt någon hydrologisk påverkan. Markskiktet utgörs av vitmossa, blåbär, tuvull och revlumner. Död ved förekommer i måttlig mängd, inklusive silverfuror.

Objektet bedöms ha påtagligt biotopvärde kopplat till gynnsamma strukturer som påtaglig markfuktighet, död ved, öppet ytvatten och socklar. Artvärdet bedöms som visst med hänvisning till stor förekomst av en naturvårdsart. Sammantaget ger detta påtagligt naturvärde.

Biotopvärden: Markfuktighet, öppet ytvatten, död ved och socklar.

Naturvårdsarter: Revlumner (fridlyst 9 §).

Foto:

Objekt 11: Skog och träd, sumpskog (2,6 ha)**Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde**

Beskrivning: Mosseskog med trädskikt av tall. Tallarna är klena och står mycket tätt. Markskiktet utgörs av stora mängder skvattram som dessutom är högväxt. En liten yta med vass förekommer också. En bård av björk omger tallmossen. Objektet är indelat i två delar.

Objektet bedöms ha visst biotopvärde kopplat till mosseskogen. Artvärdet bedöms som obetydligt med hänvisning till frånvaro av naturvårdsarter. Sammantaget ger detta visst naturvärde.

Biotopvärden: Mosseskog.

Naturvårdsarter: Inga.

Foto:

Objekt 12: Småvatten (0,02 ha)**Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde**

Beskrivning: Liten skogsgöl, vid inventeringstillfället något uttorkad. I mitten finns en del vatten kvar, där förekommer också en stor mängd flaskstarr. En låga ligger inom objektet. Objektet omges av ett äldre hygge med ett tätt slyskikt av asp och björk.

Objektet bedöms ha visst biotopvärde kopplat till vattenförekomsten. Artvärdet bedöms som obetydligt med hänvisning till frånvaro av naturvårdsarter. Sammantaget ger detta visst naturvärde.

Biotopvärden: Vattenförekomst.

Naturvårdsarter: Inga.

Foto:

Objekt 13: Småvatten (0,2 ha)**Naturvärdesklass 2 – Högt naturvärde**

Beskrivning: Damm på toppen av berget inom en hållmarkstallskog. Vattnet är klart och som djupast ca 70 cm. Botten är dyig. Stora delar av vattnet är igenvuxet med flaskstarr. Även ett fåtal kläna tallar växer på holmar i vattnet. Vattnets strand utgörs av stenhällar med björnmossa. Flera trollsländor flyger inom objektet. Viss död ved förekommer. Mängden vatten tyder på att objektet aldrig torkar ut.

Vid en groddjursinventering utförd år 2023 noterades åkergroda och vanlig padda vid den norra kanen av dammen, två av åkergröarna i lekdräkt. Vid fladdermusinventering utförd år 2023 noterades två fladdermusarter, samt ett antal obestämda fladdermusarter.

Objektet bedöms ha påtagligt biotopvärde kopplat till gynnsamma strukturer som vattenförekomst i en annars torr biotop, god vattenkvalitet och viss död ved. Artvärdet bedöms som påtagligt med hänvisning till förekomst av flera naturvårdsarter. Sammantaget ger detta högt naturvärde.

Biotopvärden: Vattenförekomst, god vattenkvalitet, viss död ved.

Naturvårdsarter: Åkergroda (fridlyst 4 §), vanlig padda (fridlyst 6 §), dvärgpipistrell (fridlyst 4 §), nordfladdermus (fridlyst 4 §), obestämda fladdermöss.

Foto:

Objekt 14: Skog och träd, hållmarkstallskog (30,6 ha)**Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde**

Beskrivning: Hållmarkstallskog. Trädsiktet utgörs av tall, mestadels yngre träd. På väg mot flerskiktning och olikåldrighet. Ett fåtal grövre tallar med begynnande pansarbark och tillplattade kronor förekommer. Även ett antal fuktigare gransänkor med gran, asp och björk förekommer. Det finns även spår av gallring av ungträd. Flera öppna hållar med mycket fönsterlav, renlavar och islandslav förekommer också. Spritt i objektet finns ett par enstaka förekomster av rödlistade lavar och signalarter. Inom en gransänka noterades en snokindivid. Död ved förekommer mycket sparsamt. Objektet utgörs av en stor del, och en mindre del avskilt av skogsvägen i öster.

Vid en häckfågelinventering utförd 2023 noterades svartvit flugsnappare i objektets västra utkant.

Objektet bedöms ha visst biotopvärde kopplat till gynnsamma strukturer som ett fåtal grövre tallar och död ved (sparsamt). Artvärdet bedöms som påtagligt med hänvisning till förekomst av flera naturvårdsarter. Sammantaget ger detta påtagligt naturvärde.

Biotopvärden: Fåtal grövre tallar, död ved (sparsamt).

Naturvårdsarter: Blåmossa (signalart), garnlav (NT), snok (fridlyst 6 §), vedskivlav (NT), svartvit flugsnappare (NT).

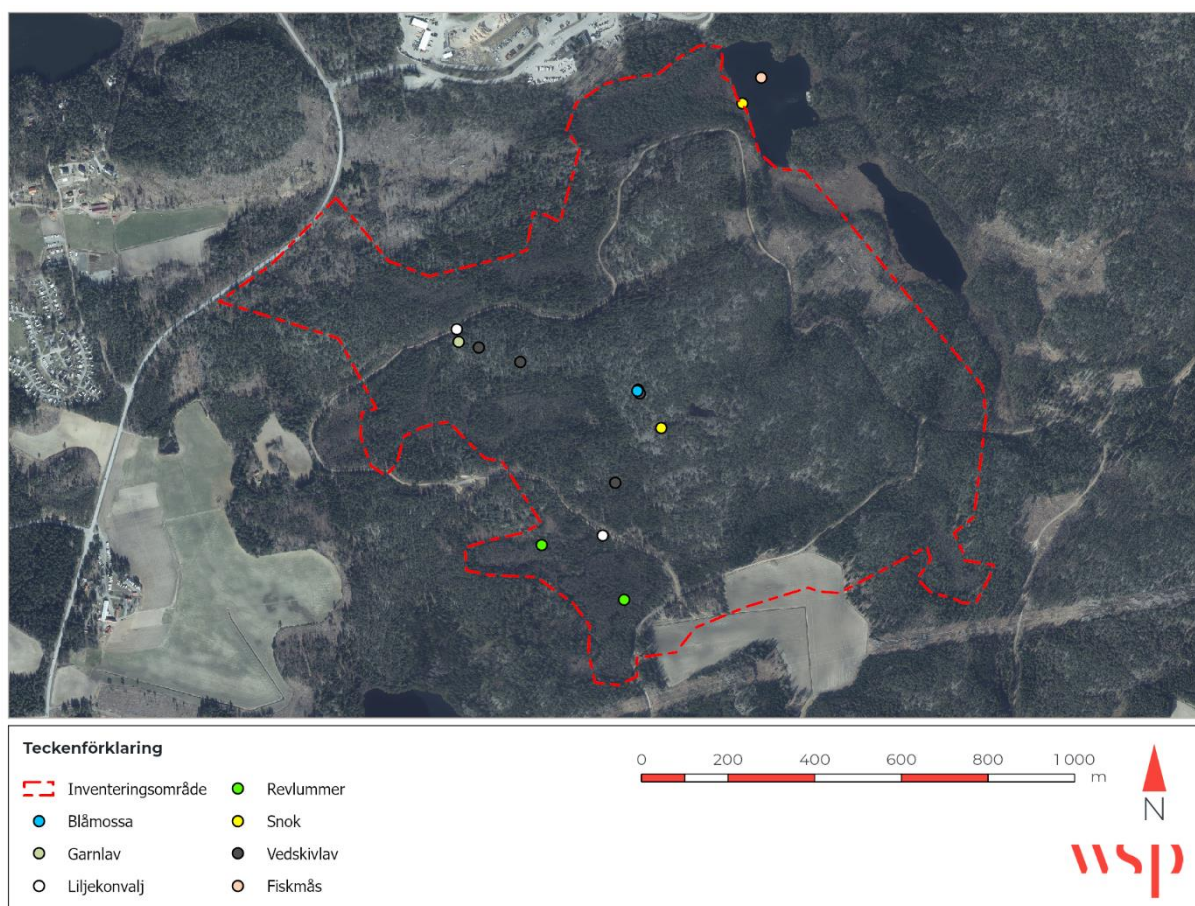
Foto:

3.2 FYND AV NATURVÅRDSARTER

Totalt noterades sju olika naturvårdsarter under inventeringen. Dessa inkluderar mestadels skogliga signalarter och fridlysta arter, många noterade inom hållmarkstallskogen och sumpskogarna i inventeringsområdets centrala och västliga delar. Arterna beskrivs i detalj nedan.

Tabell 3. Lista över noterade naturvårdsarter.

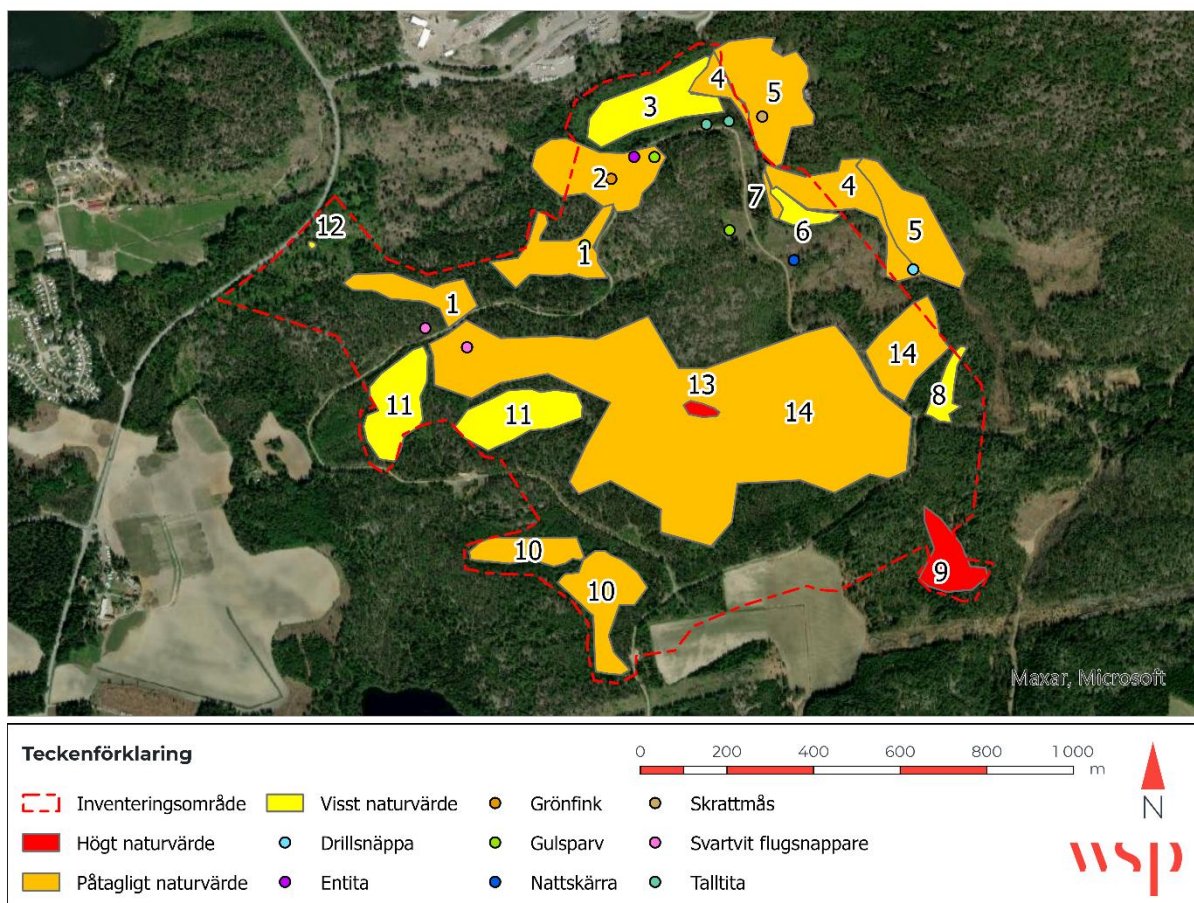
Artnamn	Antal	Rödlistestatus och skyddstatus
Blåmossa	Enstaka, stora kuddar	LC, signalart
Revlummer	I stort antal	LC, fridlyst 9 §
Liljekonvalj	I stort antal	LC, fridlyst 9 §
Garnlav	Enstaka	NT
Vedskivlav	Fåtal	NT
Snok	Enstaka	LC, fridlyst 6 §
Fiskmåås	I stort antal	NT

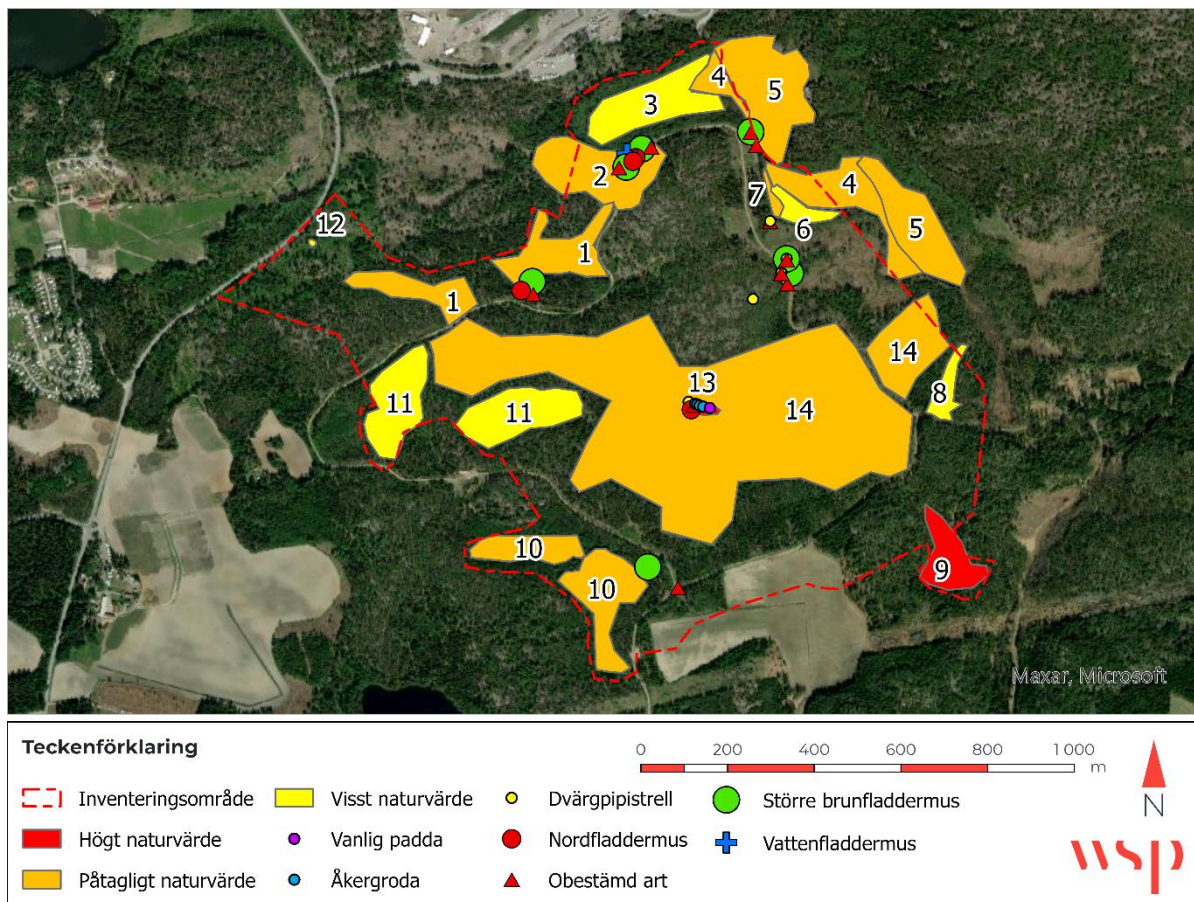
Figur 7. Karta över noterade naturvårdsarter.

3.3 RIKTADE ARTINVENTERINGAR

År 2023, ett år efter den utförda naturvärdesinventeringen, utfördes tre riktade artinventeringar inom inventeringsområdet, en groddjursinventering, fladdermusinventering och häckfågelinventering. Resultaten av inventeringarna presenteras i detalj i sina respektive rapporter, nedan presenteras kartor över inventeringarnas artfynd kombinerat med naturvärdesobjekten identifierade vid denna naturvärdesinventering (Figur 8, Figur 9).

Figur 8. Fynd av prioriterade fågelarter vid fågelinventeringen, kombinerat med resultaten från naturvärdesinventeringen.

Figur 9. Fynd av fladdermöss och groddjur vid de utförda artinventeringarna, kombinerade med resultaten av naturvärdesinventeringen.

4 BEDÖMNINGAR

Merparten av inventeringsområdet har bedömts innehålla en naturvärdesklass, mestadels klass 4, visst naturvärde och klass 3, påtagligt naturvärde. De flesta av dessa naturvärdesobjekt är sumpskogar av olika slag, främst tallmossar och lövsumpskogar. Sumpskogar är förhållandevis vanliga, men de flesta i hela landet har låg kvalitet då de är dikade. Dikade sumpskogar förlorar sina naturvärden då markfuktigheten minskar på grund av ingreppet. Ingen dikning noterades i sumpskogarna inom inventeringsområdet, men viss hydrologisk påverkan har skett av diket som omger skogsvägen som ligger intill samtliga sumpskogar. Områdets största naturvärdesobjekt, objekt 14, tar upp hälften av objektets mitt. Objektet utgörs av en hållmarkstallskog. Hållmarkstallskog är en lågproduktiv biotop där träden ofta är förhållandevis klena trots att de kan ha hög ålder. Inom den här skogen är de flesta tallarna klena men inte gamla. Bara ett fåtal tallar har uppnått hög ålder, vilket kännetecknas av pansarbark och tillplattade kronor. Död ved förekom sparsamt, bara två stående döda grova tallar noterades i objektets östra del. Två objekt har bedömts ha högt naturvärde, den ena finns i den sydöstra delen, objekt 9. Jämfört med andra sumpskogar inom inventeringsområdet fanns fler biotopstrukturer med bättre kvalitet inom objekt 9. Bedömningen anses dock vara preliminär då inga naturvårdsarter noterades inom objektet, vilket är osannolikt med tanke på de högt värderade

biotopstrukturerna. Objekt 13 är en damm i hällmarksskogens centrum där lekande groddjur och flera fladdermusarter noterades vid inventeringar utförda efter denna NVI, bedömningen anses inte vara preliminär. Två sjöar finns också i inventeringsområdets utkant, Vaskesjöarna inom objekt 5. Sjöarna har till synes god vattenkvalitet och flera gynnande biotopstrukturer, men eventuella limniska artvärden i sjön kunde inte konstateras då de inte kan inventeras i fält under en vanlig NVI, och ingen data finns insamlat från sjöarna sedan tidigare. Resterande delar av inventeringsområdet saknar naturvärde då de utgörs av produktionsskogar, åkermark eller kalhyggen.

Sju olika naturvårdsarter noterades inom inventeringsområdet. Garnlav och vedskivlav är båda klassade som NT på rödlistan. Garnlav förekommer på äldre träd och noterades på en grövre tall i hällmarkstallskogens utkant. Vedskivlav lever på torr kärnved av tall, och förekommer ofta på gamla stubbar. Arten är inte knuten till hällmarkstallskogen i sig då sådana gamla stubbar är förhållandevis vanligt förekommande. Även garnlav är förhållandevis allmän i norra Svealand.

Snok noterades vid sjön och nära vattensamlingen inom hällmarkstallskogen. Snok lever i fuktiga biotoper som sjöar och vattensamlingar utgör. Då även en stor mängd sumpskogar finns inom området är det lätt för arten att röra sig. Sannolikt kan arten föröka sig vid åtminstone sjöarna.

Revlummer och liljekonvalj är fridlysta enligt 9 §, liljekonvalj lokalt i Stockholms län och revlummer nationellt. Paragrafen skyddar arterna mot plockning. Revlummer noterades i sumpskogen inom objekt 10, liljekonvalj längs med vägkanten vid skogsvägen i spridda men mycket stora populationer.

Blåmossa noterades på en plats inom hällmarkstallskogen i enstaka exemplar, men dock med stora kuddar. Storleken på blåmossans kudde ökar dess signalvärde då det innebär att kontinuiteten för biotopen som omger den är längre.

Naturvärdesinventering reviderades i februari 2024 efter riktade artinventeringar som utfördes våren/sommaren 2023, då inventerades groddjur, fladdermöss och fågel inom inventeringsområdet. Två naturvärdesbedömningar, för naturvärdesobjekt 2 och 13, ändrades vid revideringen. Objekt 2 från visst naturvärde till påtagligt naturvärde på grund av de stora förekomsterna av både fågel- och fladdermusarter inom objektet. Objekt 13 från påtagligt till högt naturvärde på grund av fynden av lekande groddjur och flera fladdermusarter vid dammen som bekräftar dess ekologiska funktion. Naturvärdesobjekt 9 ändrades också till att ha preliminär naturvärdesklass. Övriga naturvärdesobjekt har inte fått förändrad naturvärdesklass då de tillkomna naturvårdsarterna ur de riktade artinventeringarna inte är många eller tunga nog att ändra artvärdet så att naturvärdesklassen förändras.

4.1 SAMLAD BEDÖMNING

Den samlade bedömningen är att inventeringsområdet innehåller flera naturvärdesobjekt främst kopplat till det stora antalet sumpskogar inom området, samt sjöarna och hällmarkstallskogen. De flesta naturvårdsarterna noterades i områdets västra delar i mindre antal.

5 REFERENSER

Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken SLU, Uppsala.

Artfakta: <https://artfakta.se/artbestamning>.

ArtPortalen: <https://www.artportalen.se>.

Kartmaterial: Länsvisa geodata ©Länsstyrelsen.

Länsstyrelsens geodatakatalog: <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>.

Naturvårdsverket, Skyddad natur: Skyddad natur (naturvardsverket.se)

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen, Jönköping.

SIS, 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SVENSK STANDARD SS 199000:2014.

SIS, 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Komplement till SS 199000. Teknisk Rapport. SIS-TR 199001:2014.

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor: Kartor (skogsstyrelsen.se).

VI ÄR WSP

WSP är en av världens ledande rådgivare och konsultbolag inom samhällsutveckling. Med cirka 50 000 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Så tar vi ansvar för framtiden.

wsp.com

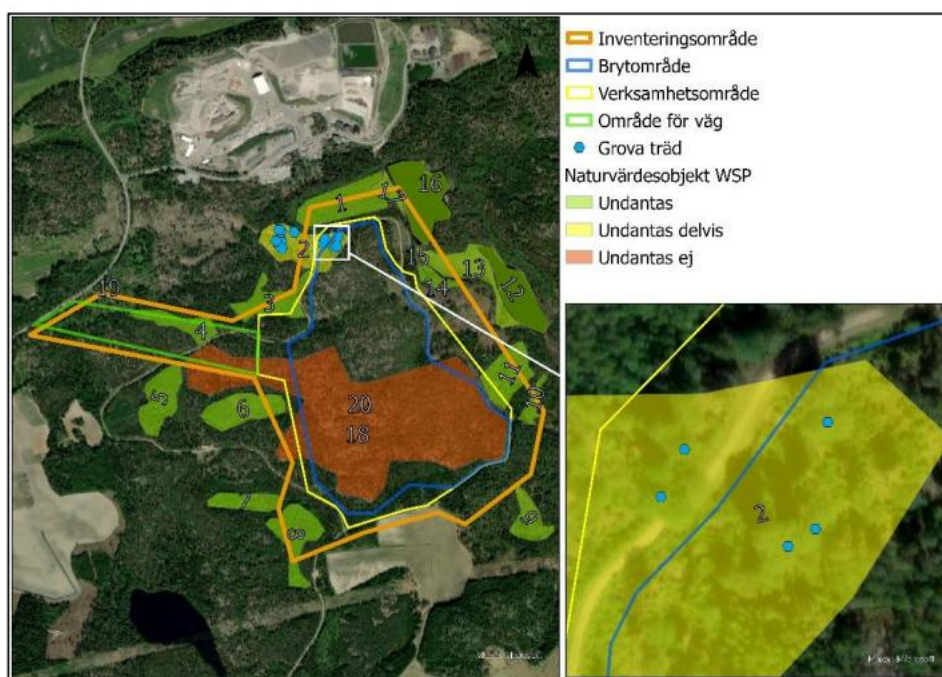
WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

Utsnitt från Artskyddsutredning för fladdermöss och fåglar (domstolens aktbil. 116)

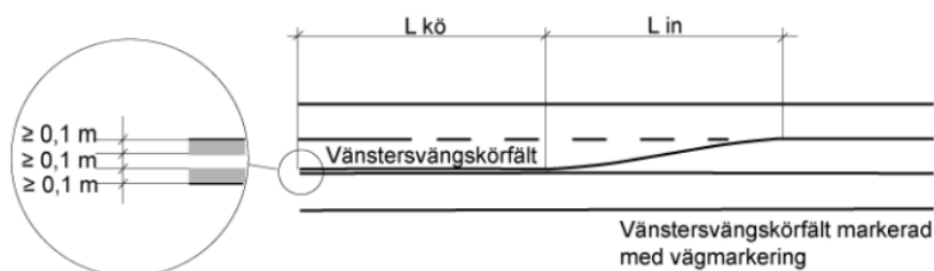

Figur 10. Figuren visar vilka objekt som kommer att undantas samt vilka som ej kommer att kunna undantas. Figuren visar även de grova asparnas ungefärliga placering i objekt 2.

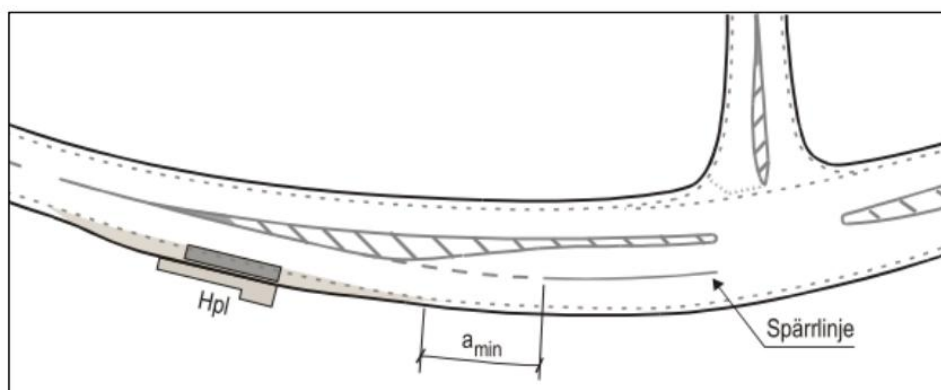
Utsnitt från Trafikutredningen (bilaga B2 till miljökonsekvensutredningen)

4.2 VÄNSTERSVÄNGSKÖRFÄLT

Figur 4-4 vänstersvängskörfält, VGU 2021.

En vänstersväng i korsning kan utformas på olika sätt. Typisk utformning av korsningstyp C (Figur 4-5), se nedan. Primärvägen breddas för att förses med ett extra vänstersvängskörfält mellan de båda köriktningarna på primärvägen. Primärvägen kanaliseras med en trafik-ö för att minska riskerna för påkörning bakifrån och för att öka framkomligheten på primärvägen.

Figur 4-5 Exempel på utformning av korsningstyp C från VGU 2021.

Ett möjligt körbeteende är att vissa trafikanter kör om andra på primärvägen genom att nyttja ytan på vänstersvängskörfältet (om den ytan är fri). Detta är trafikfarligt då det ger oväntade omkörningar, dock kan detta undvikas genom att trafik-ön förses med refugkant.

Korsningstyp C innebär att korsningen är försedd med ett extra körfält för vänstersvängande trafik från primärvägen. Motiv för att välja C korsning är i första hand trafiksäkerhet men också framkomlighet och kapacitet längs primärväg. Det kan också finnas särskilda omständigheter såsom dålig sikt.

Beräkningarna i kapitel 3.1 visar på att det inte blir några köbildningar. Dock rekommenderar vi korsningstyp C för att minimera risken för upphinnande- och omkörningsolyckor.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.